2/87

LASER 2

LASER

fanzin SFK Laser 2/7/ 1987

Obsah:

str. 1	-	Obsah
str, 2	-	SF v Brně
str. 3	-	Josef Pecinovský - Její Veličenstvo
str.33	-	Martin Ludvík - Ledy se pohnuly?
str.38	-	Ze světa filmu - Černá díra
str.41	-	Klub J.Vernea Praha vyhlašuje - FANTASY
str.42	-	John Wyndham - Těsně v patách
str.47	-	Václav Kajdoš - Výhledy a autoři /pokračování/
str.49	-	A.C.Clarke - 2010-Odysea 2 /7.pokračování/

A co najdete v příštím čísle?

Opět pokračování Odysey 2
povídku Julie Nidecké
povídku od Sakjo Komaca
a povídku od Jacka Finnaye
a pochopitelně i další zajímavosti

Určeno pro vnitřní potřebu SFK Laser
Toto číslo neprošlo jazykovou úpravou
Uzávěrka: 5.4.1987
Na tomto čísle spolupracovali: Ferda Mravenec, Jarda,Martin,Květa
Titulní stránka: Theodor Rotrekl
Adresa redakce: Tomáš Jirkovský, Obránců míru 942
413 01 Roudnice n.L.

Zprávy z fandomu: SF V BRNĚ

Dne 7.března 1987 se v n.p.Vlněna v Brně konalo setkání přátel sci-fi z Brna a blízkého okolí, ne které byly pozvány i některé "kapacity". Pro nemoc se sice nemohl dostavit Josef Nesvadba, ale myslím si, že ani tak setkání neutrpělo na zajímavosti. Besedy, která tvořila hlavní náplň programu, se vedle brněnského rodáka Karla Blažka zúčastnil i Jarosla Veis z Prahy, který byl okolnostmi přinucen vést prim a "vymýšlet si něco moudrého". Podle mínění brněnských a moravských posluchačů / i mého/ se mu to určitě povedlo. Nezabýval se sice pouze sci-fi jako takovou, ale všechny zaujalo jeho povídání o možnostechsoučasného spisovatele, poznatky z právě ukončeného sjezdu spisovatelů i jeho vlastní záměry. Podle svého tvrzení seuž nebude věnovat čisté SF, musí dokázat, že dobrý spisovatel z této branže má i na víc a dokáže tvořit dobrou literaturu. Sám se o to prý pokusí v novém románu, ve kterém se mají objevit i autobiografické prvky. Pak Jarda zodpověděl otázky v diskusi, v níž dominoval svými fundovanými dotazy a názory na literaturu a psaní zejména předloňský vítěz Mloka Franta Novotný.

A po ukončení besedy už nastal slavnostní okamžik - předání cen za povídky v soutěži na téma o Velikonočním ostrově. Účast bohužel příliš hojná nebyla: rozhodovalo se vlastně JEN o pořadí, protože do soutěže přišly 3 /slovy tři/ příspěvky. První cenu vyhrál "skoroprofík" Josef Pecinovský, druhá zůstala v Brně díky členovi AF klubu Marcelu Smékalovi a třetí putovela do Prahy s Ivanem Adamovičem. /Názvy povídek jsem si bohužel zapomněl zapsat, ale prý vyjdou v AFku - jen si počkat/.Současně byla vyhlášena nová soutěž na téma SOLITÓZA - psychická nemoc v důsledku dlouhodobého pobytu v osamění / v kosmu, na dně moře apod./.Doufejme, že tentokrát bude příspěvků víc...

No a aby si užili i Brňáci a nejenom Praha, co může chodit do ADY, promítly se odpoledne dva videofilmy. Slíbená DUNA sice omylem nepřišla, ale místní určitě ocenili i perfektně řemeslně zpracovaný snímek Poslední odpočet/Tajemná záře nad Pacifikem/ a pokud jde o Enemy Mine, byla to novinka pro všechny a i když byla pouze v němčině bez překladu, líbila se všem.

A to bylo všechno - bylo třeba končit. Program nebyl bůhvíjak dlouhý jako naconech, ale rozhodně kvalitní a myslím, že jej ocenili i ti, kteří se kvůli akci vydali do Brna zdaleka, zdaleka... třeba i z Prahy. Takových akcí je nám třeba ještě víc, aby fandom všude ukázal veřejnosti, co dovede....

Jan PAVLÍK

REDAKCE - REDAKCE -REDAKCE - REDAKCE - REDAKCE

Chtěl bych touto cestou poděkovat akadem. malíři Theodoru Rotreklovi, že i přes svou jistě velkou zaměstnanost a vytíženost si našel chvilku a vytvořil pro náš fanzin titulní stránku, s kterou jste se mohli seznámit v minulém čísle. A nezůstalo jen u ní, jak vás přesvědčuje číslo toto i číslo následující. Mně osobně se obrázky T.Rotrekla moc líbí a doufám, že se líbí i vám, našim čtenářům. Takže ještě jednou děkuji.

TJ

J O S E F

P E C I N K A

JEJÍ VELIČENSTVO

Her Majesty´s a pretty nice girl,
But she doesn´t a loz to say.

John Lennon, Paul McCartney

V přesně určeném čase se trubec kategorie D 12 s pomocným koeficientem X 4 s kvalifikací na jednoduché činnosti nevýrobního charakteru, identifikační znak 536 367 RD 72 Mayo probudil z řízeného spánku. Procitnutí, jak bylo v poslední době obvyklé, doprovázel pocit nelibosti. Mayo cítil pachut v ústech, trnutí v končetinách, bolesti v zádech, což byl důsledek mnohahodinového pobytu ve skrčené poloze a následného uspěchaného a nešetrného převedení do činné fáze. Otevřel oči. Do bunky už vnikalo světlo pootevřenou boční stěnou, takže mohl spatřit matně šedý kovový plášť vnitřní výztuže bunky, vytvarovaný přesně podle jeho tělesných parametrů tak, aby tělo ve spánku zaujímalo co nejmenší prostor. Plášť, který byl doposud vyhříván na teplotu těla a chránil tak organismus před přehřátím, se nyní proměnil v masážní zářič. Mayo se mohl ještě chvíli oddávat pocitu lehkosti, který doprovázel něžné obtékání masážního plynu kolem jeho nahého těla. Plyn roztahoval póry a regeneroval ochablé svalstvo, nepříjemné pocity však za tak krátkou dobu zahnat nemohl.

Otevřel se teleskopický vchod a Mayo se jako na povel vysoukal ze stísněného prostoru bunky. Stanul v přechodové komůrce, rozpažil a vyčkal, až se mu tělo pokryje vrstvou oděvu. Z vedlejší komůrky slyšel šramot. Neviděl tam, ale vytušil v ní trubce, který právě končí nedlouhou fázi bdění, rozdělovanou na delší dobu pracovní a kratší relaxační, a chystá se právě obsadit bunku, kterou Mayo uvolnil.

Červený signál. Mayo musel vyčkat, až se v zástupu najde volná kabinka. Byl trpělivý, tomu ho naučila víra. Složitý systém právě vyhodnocoval obsazenost kabinek v přilehlých trasách a ta volná, která měla nejvýhodnější polohu, dostala informaci, že má přijmout cestujícího.

Oranžový signál. Volná kabinka byla nalezena a Mayo se připravil k přestupu. Nenapadlo ho, že by proti zažitému otupujícímu běhu života mohl nějak protestovat. Věděl, že se pro něho volná kabinka vždy našla, právě tak jako noční bunka, i pracoviště.

Zelený signál. Dveře se odsunuly, jeden krok, druhý. Cvaknutí zavírajících se dveří. Mayo byl uvězněn v prostoru o šíři šedesáti centimetrů, hloubce pětapadesáti centimetrů a výšce sto osmdesáti centimetrů. Běžný normalizovaný typ kabinky. Prudké trhnutí přinutilo Maya, aby se zachytil držadla ukotveného ve stropě.

Zdánlivě neohrabaný dopravní prostředek sa zařadil do nekonečného proudu kabinek, pohybujících se rychlostí devíti kilometrů za hodinu a zaujímajících na širokých chodnících o polovinu menší plochu než nechráněný chodec. Provoz byl takto mnohem plynulejší a rychlejší, nemluvě ani o tom, že pro obyvatele úlu bylo téměř nemožné

orientovat se v nekonečném množství komunikací křižujících se ve svislém i vodorovném směru, právě tak jako v nesmírném množství na první pohled zcela totožných podlaží. Z jednoho místa na druhé tak vedlo dvanáct i více stejně dlouhých cest a jedinec mohl volit trasu náhodně, což mohlo vést k zahlcení komunikací a následnému dopravnímu kolapsu. Kabinky byly řízeny centrálně a za normálních podmínek nemohlo k zácpě dojít. Pokud účastník provozu cestoval na vzdálenost větší než čtyři kilometry, spojovaly se kabinky ve větší komplexy, tyto se přesunovaly z chodníků do ulic a společně se rychlostí převyšující padesát kilometrů v hodině přesunovaly k cíli. V případě, že cesta měla trvat déle než půl hodiny, odsouvaly se stěny kabinek a cestující mezi sebou mohli vzájemně komunikovat. Mayo tyto cesty "autobusem" příliš rád neměl. Před lidmi se necítil dobře a raději vyhledával samotu, a co víc, každá taková cesta vždy znamenala změnu pracovního zařazení, přesun do jiné plástve a nutnost zvykat si na nové prostředí.

Cesta na pracoviště mu v současné době netrvala déle než dvacet minut. Nevěděl, jak daleko a v kterém podlaží pracuje, nebylo to důležité. Kabinka řízená jeho osobním karnetem ho vždy dopravila na správné místo. Právě tak nevěděl, kde bude spát, ale ani tím se nezatěžoval. Byl si jist tím, že se pro něj vždy najde volná šestihranná buňka, do níž se nasouká jako skrčenec a tam si odbude svých šestapadesát hodin, pokud nebude nějakým výnosem tento čas znovu prodloužen. Pokud si Mayo pamatoval, absolvoval již několik stovek spánků. Zaslechl něco o tom, že po patnácti stech spáncích nastává konec. Jaký konec, to nevěděl, neuměl si to představit. Ale nijak blíž nad tímto problémem, zavlečeným do plástve nezodpovědnými živly, nehloubal.

Kabinka sebou několikrát cukla, Mayo cítil, že odbočila vpravo, pak ještě jednou a nato se začalo projevovat slabé přetížení. Kabinka začala stoupat. Mayovi se to nelíbilo. Vždyt přece když včera opouštěl regenerační plástev, kde se opětsetkal se svou určenou družkou, aby provedli povinný tělesný kontakt, kabinka stoupala. Proto nyní musí kabinka klesat! Nic nechápal. Stoupavý pohyb trval dlouho, možná tři minuty. Za tu dobu mohli minout dobře čtyřicet podlaží. Že by opět změnili jeho pracovní zařazení? O tom by ho přece karnet informoval. Chtěl pohlédnout na displej karnetu, aby se přesvědčil, že nic nepřehlédl, ale pak se zděsil.

Neměl karnet!

Jak se to mohlo stát? Vždyť přece když usínal, svíral jako vždy ten obdélníček plastiku pevně v dlani. Teprve po chvíli objevil v kapsičce na hrudi, do níž karnet automaticky zasunul, díru...

Slyšel už od svých spolupracovníků o tom, že osoby bez karnetu jsou odváženy kamsi na periférii, do sběrných buněk, kde jsou za pohyb bez karnetu postaveni před soud. Nejnižší trest, který pak vždy následuje, je několikaměsíční izolace, což se Mayovi vůbec nezamlouvalo. Navíc se mohlo docela dobře stát, že by mezitím přišel o svou určenou družku a než mu bude vytypována nová, může být i několik sezón veden jako solo, což v důsledku znamená, že mu bude relaxační doba zkrácena právě o ty dvě hodiny, které jsou určeny pro povinný tělesný kontakt. Pravda, současná určená družka se mu příliš nezamlouvala, pracovala jako přečerpávačka a měla ruce o rozloze středního vesla, ale při kontaktu se projevovala aktivně, byla docela přítulná a znamenitě dovedla stanovené doby využít.

A kabinka stále stoupala...

Mayo nevěděl, kde jsou sběrné buňky a jak daleko jsou vzdáleny. Opřel se o stěnu kabinky a pokusil se ještě jednou najít karnet. Zbytečně. Vertikální pohyb se pozvolna změnil v horizontální. Kabinka se na chvíli zastavila v uzlovém bodě, a pak se dala do pohybu neoby-

čejně vysokou rychlostí. Mayo se otřásl hnusem. Autobus. Stěny spojených kabinek se odsunuly, zůstaly z nich jen holé kostry, opatřené držadly, strop a podlahy. Mayo viděl před sebou monotonně šedá záda ostatních cestujících. Nikdo se nedíval druhému do tváře. Všichni stáli ve čtyřstupu jako zařezaní, těsně vedle sebe, že se při lehkém kymácení soupravy jeden druhého dotýkali. Ohlédnout se Mayo neodvážil. Smysl této hromadné přepravy mu nebyl jasný. Nechápal, proč by se měl stýkat s lidmi, které nezná a s kterými nemusí pracovat.

Pak mu bleskla hlavou myšlenka, že možná ti všichni kolem také přišli o karnet, ale vzápětí ji zahnal. Všiml si totiž, že jeho sousedovi po levé straně vyčnívá z kapsičky fialový karnet. Opatrně si toho člověka prohlédl. Byl už zjevně starý, do konce mu mohlo zbývat takových deset, patnáct spánků... Oblečen byl do fialového oděvu, a něco takového spatřil Mayo poprvé v životě. On sám byl oblečen šedě a šedou barvu měl i jeho karnet. Také všichni ti, s kterými pracoval, i jeho určená družka byli oblečeně šedě. Občas zahlédl člověka v modrém, to byl organizátor. S jinou barvou se zatím nesetkal.

A tu si uvědomil, že má hlad. Má však člověk bez karnetu právo jíst? Možná však, že se jen přihodilo, že je dnes desátým. Slýchával o časech, kdy byli losováni dvacátí, on sám zažil, že byl třináctým a pak jedenáctým, v současné době byli losováni desátí a proslýchalo se, že v příští sezoně budou vybíráni devátí. Právě tak zaslechl, že by bylo užitečnější, aby místo pravidelných postů byl omezen počet bdění, ale naproti tomu se objevily názory, že ekonomičtější je snižovat příděly než zkracovat dobu účinnosti pracovní síly. Mayo rozuměl jedinému: jsi desátý, máš hlad.

Ten člověk s fialovým karnetem měl neobyčejnou tvář, odlišující se od všech, které Mayo kdy viděl. Nebyla bílá. Pod snědým čelem, zbrázděným vráskami, hleděly na Maya z hlubokých důlků dvě tmavé oči, a ten pohled měl neobyčejnou sílu, až se ho Mayo začal bát, chtěl se odvrátit, ale nešlo to, ten člověk jako by jej svou vůlí ovládal. Otevřel tenká, doposud pevně stisknutá ústa, a promluvil zvláštním, neobyčejně pronikavým hlasem, který se ve stísněné prostoře podivně rozléhal. To nebyl šepot, na který byl Mayo zvyklý od určené družky. To nebyly tiché povely organizátorů. Ten hlas byl velitelský. Mayo věděl, že takhle hovořit může jenom bůh.

"Jak se jmenuješ?"

Mayo se ani na okamžik nerozmýšlel. Postavil se, jak nejrovněji dokázal, přitiskl paže k tělu a odříkal naučenou formuli:

"Trubec kategorie D 12 s pomocným koeficientem X 4 s kvalifikací na jednoduché činnosti nevýrobního charakteru, identifikační znak 536 367 RD 72 Mayo."

"Kam cestuješ?" zněla další otázka položená o poznání vlídnějším tónem.

Mayo nevěděl, jak odpovědět. Smysl položené otázky nechápal a zároveň si uvědomoval svou povinnost odpovědět na každou otázku nadřízeného. V duchu si přebíral všechny naučené formule odpovědí, ale žádná se k dané situaci nehodila. Nakonec v sobě sebral veškerou odvahu a zašeptal:

"Jsem desátý."

Vůbec nevěděl, zda je či není desátým, především proto, že neměl karnet, který by ho o tom informoval.

"Býváš často desátým?"

Kolik chuti měl Mayo v té chvíli postěžovat si na jednání organizátorů. na nesmyslné příkazy k otupující jednotvárné práci, na bezpočet fyzických trestů za přestupky, kterých se nedopustil. Přes-

to však odpověděl zarženlivě naučenou formulí:

"Desátý je povinen šetřit fyzickými silami, věnovat se důsledně pracovnímu procesu a nerozptylovat se neúčelným hovorem a zbytečnými pohyby."

Neznámý pokýval hlavou a neřekl už nic. Mayo ho pozoroval, jak se snaží navázat hovor s dalšími cestujícími, ale i oni se nan dívali nevraživě a vzájemná komunikace vázla. Přitom si povšiml, že mnozí u sebe karnety mají. Byl tedy on jediný, kdo cestoval bez karnetu?

Jeli dlouho. Čím víc se blížili k neznámému cíli, tím větší měl Mayo obavy z toho, co ho čeká. Přitom v něm podvědomě vzrůstal odpor k tomu člověku ve fialovém. Nelíbil se mu, vždyt on jediný se snažil využít otevřeného prostoru autobusu k navázání hovoru - Mayo se dosud s něčím takovým nesetkal. Necestoval autobusem poprvé, ale nikdy nezaslechl ani slovo. Původní smysl cestování kabinkovým autobusem byl už dávno setřen časem a hlubokými společenskými změnami. Individualismus a touha po samotě ovládala každého obyvatele úlu. Spát o samotě, volný čas trávit o samotě nebo nanejvýš s jedním člověkem; jen čas strávený ve společnosti určené družky v něm probouzel touhu po společnosti někoho jiného. Jen výdejci stravy, uklízeči, opraváři a poslové byli předurčeni k tomu, aby hovořili s kdekým a šířili tak informace. Ten člověk ve fialovém rozhodně nepatřil k této vrstvě, ani mezi organizátory ho Mayo nemohl zařadit. Byl to někdo jiný. Nepatřil do tohoto světa.

Konečně souprava zpomalila. Mayovu pozornost zase upoutal mřížkovaný fialový karnet nedbale vyčnívající z pootevřené kapsy na hrudi. Za několik okamžiků se do mezer mezi kabinkami opět zasunou štíty, cestující budou od sebe odděleni a každý bude pokračovat už samostatně za svým cílem. Cítil blízkost sběrných buněk a třásl se obavami z trestu, který ho očekával. Dostal šílený nápad; nebylo pamětníka, že by se kdy v hlavě trubce zrodilo něco podobného. Odhodlal sek činu, který musel být předem odsouzen k nezdaru, a Mayo dobře věděl, že jeho další činnost je nesmyslná a že bude následovat trest mnohem přísnější. Možná i anulace...

Postavil se tak, aby se štít po levé straně nemohl hned zasunout. Ucítil tlak na levém chodidle, který vzápětí povolil a uslyšel výstražný signál, upozorňující ho, aby uvolnil prostor mezi kabinkami. V okamžiku, kdy se štít začal zasouvat podruhé, udělal úkrok vpravo, štít zaklapl a Mayo ještě zaslechl vzteklý výkřik neznámého.

Pak i tento zvuk pohltila zvuková izolace.

Mayo drtil v dlani fialový karnet neznámého a sám nemohl uvěřit tomu, co udělal. Očekával, že se jeho kabinka znovu otevře a dovnitř vstoupí družstvo biřiců. Očekával ten nejkrutější trest, ale naděje, kterou skýtal malý obdélníček v jeho dlani, ho neopouštěla. Nic se však nedělo, jeho kabinka pokračovala v jízdě, prudký pocit strachu ustoupil, až se odvážil otevřít dlan. Usmál se. Neznámý ať si teď jede kam chce, on, Mayo , je zachráněn.

"Domů," zašeptal heslo, jehož význam nechápal, a stiskl karnet podle předpisu v pravém dolním rohu. Očekával, že kabinka se zastaví, vyhledá nejkratší program zpětné cesty a nejpozději za hodinu opět bude buď u své bunky, nebo na pracovišti. Na malé obdélníkové destičce se objevilo několik podivných znaků, které rozhodně nebyly piktogramy. Než si Mayo uvědomil, že se jedná o písmo, kterému se kdysi dávno učil a které již téměř zapomněl, protože je ke své práci nepotřeboval, znaky pohasly a karnet promluvil:

"Do vily nebo do chaty?"

Mayo se vyděsil. Ještě nikdy neslyšel o tom, že by karnet hovořil. Karnet přece přání buď splní nebo nesplní, to podle toho, kolik měl před sebou volného času a jaký měl index spotřeby. Po každé třetí

relaxaci mohl Mayo cestovat v omezeném prostoru a tu se mohl nechat dopravit na místo, kde mohl sledovat program nebo poslouchat hudbu, ale kdykoliv vyslovil heslo "domů", karnet jej bez dalšího dovezl...

"Do vily nebo do chaty, pane?" opakoval karnet.

"J-j-já..." koktal Mayo. "J-jako o-obvykle..."

"Do vily," usoudil karnet. Mayo si oddechl. Nevěděl, co je to vila, ale byl spokojen nad tím, že se karnet přestal vyptávat. Čekal, že se kabinka rozjede zpět, ale k jeho zděšení začala po chvíli stoupat prudce vzhůru.

"Říkal jsem domů!" vykřikl zoufale, ale rychlost stoupámí se nesnížila. Kabina stoupala téměř patnáct minut, pak se její pohyb zastavil. Ještě několik minut pohybu vodorovným směrem a pak bylo náhle úplné ticho. Takové ticho, jaké Mayo doposud nikdy nezaslechl. Neslyšel svištění turbinek, skřípění namáhaných spojů, hučení pneumatiky, svištění klimatizace. Už dávno přestal bušit do nepoddajných stěn a volat o pomoc.

Do zlověstného ticha se náhle rozsvítil zelený signál a pak se lehce odsunul štít. Mayo odevzdaný osudu vstoupil do sběrné buňky. Trest za krádež karnetu bude neobyčejně přísný.

Vystoupil a rozpažil ruce. Očekával, že z něho steče oděv a bude předveden před soudce. Zaslechl však jen zasunutí štítu. Stál a nechápavě se díval kolem sebe. To nebyla sběrná buňka. Nebyla to ani komůrka. Nikde neviděl žádnou stěnu, o kterou by se mohl opřít, a kabinka, kterou přicestoval, se propadla neznámo kam.

Byla to nepředstavitelná komora, uzavřená nahoře modrým stropem s nepravidelnými bílými skvrnami. Uprostřed bylo něco podivného, bílého a oslnujícího, co ho přinutilo zavřít oči. Zakryl si je dlaněmi a vzápětí padl na kolena.

Kdysi slyšel ty hrůzostrašné historky o největších zločincích, kteří byli rozptýleni do prostoru. Prostor byl chápán jako buňka se stěnami, na něž si nelze sáhnout. Neměl v sobě takovou představivost, aby si prostor dokázal představit dřív, než se s ním seznámil. A proto ho popadl děs a nesmírná touha vrátit se zpět do své stísněné komůrky a přečkat tam jako skrčenec třeba i dvacet sezon, byl ochoten rozloučit se navždy se svou určenou družkou, jen když se dostane odsud pryč.

Protože to všechno, co se rozprostíralo kolem něj, nemohlo být nic jiného než prostor.

2.

Mon Lester byl tak překvapen, že vůbec nestačil reagovat. Avšak ani potom, když už se štíty zasunuly, nebyl ochoten si připustit, že už je pozdě. To, že se jeho karnet octl v rukou toho vyzáblého shrbeného mládence, ustrašeného stejně jako většina trubců této plástve, nemuselo vůbec nic znamenat. Uplyne deset nebo dvacet sekund, než karnet upozorní centrum, že došlo k paradoxu. Kabinka však jela pokojně dál původním směrem, štíty zůstaly zasunuty a autobus se pozvolna rozpadal na jednotlivé kabinky. Mon Lester však nebyl zdaleka ochoten věřit tomu, že ten přihrblý mladík s přihlouplým výrazem v tváři a minimální slovní zásobou by mohl mít otisk pravého palce zcela totožný s ním.

Cítil, jak jím pulzuje zlost, protože se mu ta nepříjemnost stala ve chvíli, kdy se jeho třídenní inspekční cesta do úlu chýlila ke konci a s hořkostí si uvědomoval tu nepříjemnou skutečnost, že je hermeticky uzavřen v nepatrné kabince, která je pouhým zrnéčkem v labyrintu nekonečných chodeb, a že je právě s největší pravděpodobností odvážen někam na pracoviště jako ten nejobyčejnější elementární dělník, jako kterýkoli pitomý trubec, a to přesto, že už dobře deset minut musí být v centrále hlášen paradox. Cítil, jak je jeho

kabinka smýkána doleva a vzápětí zaznamenal sestupný pohyb. Přesně na opačnou stranu, ušklíbl se. Klesal nejméně pět minut, potom kabinka pokračovala horizontálním směrem, a přesto, že se v plástvích dokázal vždy dobře orientovat , zjistil, že bez karnetu je orientace v tomto bludišti zcela nemožná.

Odměřil čas. Trvalo jedenadvacet minut, než se kabinka zastavila. Zaznamenal oranžový signál, upozorňující cestujícího aby se připravil k přestupu, který bylo nutno provést co nejrychleji, aby se kabinka mohla co nejdříve vrátit do provozu. Mon Lester byl dobře informován o problémech v dopravě, které nastávají mezi sto dvacátým a sto pětadvacátým podlažím. Hustotą obyvatelstva překračovala v posledních sezonách jednadvacet milionů na kubický kilometr obytného prostoru, což nekorespondovalo s přílišným zředěním v jiných oblastech, kde naopak klesla pod patnáct milionů na kubický kilometr.

Štít se odsunul. Mon Lester, protože mu nic jiného nezbývalo, vystoupil. Domníval se, že se dostane do kontaktu s některým s organizátorů a tím rychle vyřeší omyl, ke kterému došlo, ale prostor, v němž se ocitl, byl zcela prázdný. Rozpoznal žlutočerně žíhané stěny sběrných buněk. Než stačil reagovat, proud ionizovaného plynu proměnil jeho oděv v řídkou kapalinu, která stekla k zemi a bystře zmizela v mřížce kanálku. S oděvem zmizelo to jediné, čím se odlišoval od běžných obyvatel plástve. Proklel předpisy, které nařizovaly pohyb v plástvích v těchto lehkosnímatelných oblecích, inspektora krajně nedůstojných a vůbec v tom okamžiku nedocenil, že jen skvělé vlastnosti kombinéz mu umožnují bez potíží se v plástvích pohybovat, že tento oděv dovede pacifikovat nepříznivé účinky atmosféry přesycené oxidem uhličitým a že jen díky jemu se může bez problémů pohybovat prostory, kde teplota dosahuje běžně hodnot vyšších než šedesát stupnů. Co vlastně dokazuje, že patří mezi Vyvolené? Snědé zbarvení kůže? Podružný detail, který nasvědčuje pouze tomu, že se pohyboval v prostorách prozářených ultrafialovými paprsky, a kdo prokáže, že to muselo být v Přírodním sektoru? Nemá přece karnet a to se v tuto chvíli zdálo být rozhodující, tím spíš, že se mu na tělo začíná lepit protivná chladná hmota, pokrývá je v několika nepropustných vrstvách, pozvolna tuhne a přijímá žlutočerné zbarvení.

Oděv obžalovaného.

Další komůrka ho nešetrněvsála, protože nestačil reagovat na zelený signál. Byl rozhořčen, byl uražen, ale byl i bezmocný. Za několik minut byl u cíle. Vstoupil do nevelké prostory, prozářené ostrým svitem reflektorů, který ho oslňoval, takže neviděl soudcům do tváře. Tušil, že jednání bude rychlé; o způsobu práce těchto soudů však neměl dosud jasnou představu. Měl snahu vysvětlit, že se jedná o omyl, že je inspektorem kategorie A, který byl na své inspekční cestě oloupen o karnet, ale...

Zaslechl jen jakýsi úsměšek:

"Jsi Mayo. trubec z dílny 244. Zapomněl jsi v noční buňce karnet, což je přestupek, který se běžně trestá výsadkem na dva cykly. Vzhledem ke vzpurnému chování jsi odsouzen na izolaci po dobu dvou sezon a odnětí čestných práv na další dva cykly. Žádost o přidělení určené družky můžeš podat až po dalších třech sezonách na základě důkladného rozboru tvého chování.

Další."

V ten okamžik se obrátily oba reflektory na opačnou stranu, kudy měl vstoupi další obžalovaný. Mon Lester rozpoznal, že jeho soudcem byl proti všem předpisům robot.

O dvě hodiny později a o půl kilometru níž stál Mon Lester v modrobíle žíhaném oděvu odsouzeného, po kotníky ve slané vodě, u svislé kamenné stěny. V ruce třímal pneumatickou sbíječku a za sebou cítil dech elektrického biče,

3.

Mayo stále ještě klečel na kolenou a neodvažoval se zvednout hlavu. Úder světla a prostoru byl tak mocný, že ho nic nemohlo přinutit k tomu, aby otevřel oči. Jeho mysl byla zaměstnána jedinou touhou - propadnout se zpět bezednou šachtou, zalézt do své bunky, složit své údy kolem stěn a čekat na signál řízeného spánku a tak zapomenout na to, co se v posledních minutách událo. S fialovým karnetem v ruce to pro něj neměl být problém, ale Mayo neznal správné povely.

"Váš vůz je připraven, pane."

Kovově znějící hlas ho vrátil do skutečnosti. Ta slova mu byla zcela nesrozumitelná. Pochopil jen, že jakýsi "vůz" tu má pána, tudíž tady má pána i on. Shrbil se ještě víc, protože očekával úder biče.

"Nastupte, pane."

To nehovořil stroj. To promluvil jeho karnet!

Odhodlal se a otevřel oči. Když se nedíval příliš nahoru, byla závrat snesitelná. Lehké vozítko se vznášelo nedaleko asi patnáct centimetrů nad sklovitým povrchem. Dveře malého prostoru byly otevřeny a Mayovi se zdálo, že se otevřela dvířka bunky. Stačilo nastoupit. Potřeboval k tomu jen dva kroky, ale udělal je až po další výzvě karnetu, když se ujistil, že ta podivná bunka je skutečně připravena pro něho.

Prosklené dvířka se uzavřela. Mayo se cítil spokojenější, pocit závratě téměř zmizel. Vtom se však vůz rozjel a desky z umělé hmoty, které tvořily povrch nesmírné komůrky, se začaly velkou rychlostí pohybovat. Pocit závratě se začal stupnovat, Mayo chtěl zavřít oči, ale nešlo to, tak se jen křečovitě držel opěradla a pozoroval okolí, které naprosto nechápal, viděl jen širou rovinu rozdělenou pravoúhle se křížícími spárami stavebních dílců, daleko vpředu ukončenou tmavou linií obzoru, ostře kontrastující se stříbřitou barvou podkladu a modrou barvou oblohy. Mayo stále nechápal, proč tato obří komora není natřena stejnobarevně, nevěděl, co znamenají bílé skvrny na modrém stropě, bezděčně se přikrčil, protože měl strach, že ho ta komora zcela postrádající stěny rozdrtí, a pak se stalo něco nepochopitelného, úžasného, záhadného. Zpoza jedné z těch bílých skvrn vyšlehla oslnující bílá záře, oslepující oči navyklé pohybu jen v úsporně osvětlovaných prostorách, záře, kterou žádný z trubců nemá možnost nikdy ve svém krátkém životě vidět. Nebýt toho, že skla vozidla se automaticky zaclonila, zůstal by jeho zrak trvale poškozen.

A slunce zářilo naplno a prozařovalo nekonečně jednotvárnou krajinu, obzor se začínal měnit, objevily se na něm nepravidelné útvary zprvu neurčitého tvaru, teprve po chvíli bylo možné rozpoznat velké bílé krychle obklopené podivnými zeleně zbarvenými chuchvalci, zdálo se, že jsou už na dosah ruky, ale vozidlo stále nesnižovalo rychlost a tak se Mayo mohl divit, že nějaké předměty mohou samy od sebe růst, až si uvědomil, že jsou mnohem větší než on, a tu se znovu hrůzou přitiskl k sedadlu, ale bílé hranoly se rozestoupily do stran, zelené chuchvalce se proměnily v nesmyslné útvary mnohonásobně převyšující člověka a pak se objevila gigantická rozšklebená ústa, rozevřená do pitvorného šklebu, které se před nim rozevírala, až nakonec vozidlo i s Mayem pohltila.

Byla tma a Mayo se přestal bát.

Vozidlo projelo tunelem, pak vjelo do nízké spoře osvětlené prostory a zastavilo se.

Toto byl svět, který se alespoň trochu podobal plástvi. Byla to komůrka se stropem a podlahou, převládala šedivá barva. Nekonečné

řady vozidel stojící vedle sebe umocňovaly pocit stísněnosti, přičemž se Mayo cítil jako ryba ve vodě.

Vyklouzl z vozidla, protože se otevřela dvířka, pevně sevřel karnet a pomalu se belhal směrem, kde se v šedé stěně rýsoval obdélníkový otvor. Vytušil v něm kabinku, která ho může dopravit zpět. Chůze byla nepřirozeným pohybem a Mayo se neměl čeho přidržet, přesto však úporně kráčel dál. Tvář měl zkřivenou námahou a nezměrným úsilím, ruce zatažené v pěst, jen s obtížemi udržoval rovnováhu, ale šela šel. Konečně se dotkl rukou stěny. Chvíli odpočíval a pak pronikl do komůrky. Dveře za ním zaklaply.

Nepodobalo se to komůrce, ale Mayo přesto rozpažil ruce a očekával, až mu steče oděv z těla. Zůstalo jen u přání. Z pracoviště byl Mayo zvyklý stát dlouhé hodiny, a bezpochyby to dokázal i zde, ale nečinnosti byl uvyklý pouze tehdy, když byl uzavřen v kabince nebo v bunce. Zde kolem sebe cítil zbytečnou volnost, rozpuštění oděvu se nedočkal a nebyl tu nikdo, kdo by mu stanovil další program.

Nápad stisknout karnet a položit mu otázku se zrodil v Mayově hlavě tak rychle, že jej nestačil zažehnat.

"Co mám dělat?"

Karnet, obyčejný stroj, zvyklý ničemu se nedivit, zareagoval. Dovedl ho do menší místnosti se zcela bílými stěnami, kde konečně stekl oděv. Mayo rozpažil a očekával regenerační masáž, ale karnet pochopil, že jeho pán dnes není ve své kůži a dával mu další a další rady. Mayo neznal pojmy vana, sprcha, mýdlo, voda, hygiena. Neuměl se mýt. Ale byl žákem učenlivým a snaživým.

Oděný v županu seděl před bohatě prostřeným stolem. Snědl vše, co mu bylo předloženo, s vyjímkou masitých jídel. Když poprvé kousl do kosti, vylomil si jeden ze svých nepříliš zdravých zubů, zvyklých ostatně pouze na nechutnou kašovitou stravu. Pranic nedbal na to, že vedle talíře leží vidlička, nůž a lžíce. Polévku vypil, i když si trochu popálil rty, šlehačkové zákusky bral do rukou. Lžíci sice uměl používat, ale žádné z jídel mu nepřipomínalo výživné komprimáty z úlu, proto ji neuznal ani za hodna pohledu.

Nikdy předtím se tak dobře nenajedl. Celý den byl bez jídla a celý život prakticky na pokraji hladu. Teď si to mohl vynahradit. Po večeři ho lehce opilého - součást večeře byla i sklenka vína - uložil karnet na lůžko. Ložnice se mu nelíbila. Byla příliš prostorná. Nechápal, proč má ležet na lůžku, a když mu karnet odpověděl, že lůžko je určeno ke spánku, zaujal skrčenou polohu. Nebylo to jednoduché, nebylo se o co opřít, a navíc zde bylo zbytečně mnoho světla. Očekával příliv uspávacího záření, ale to se nedostavovalo. Po chvíli vstal a začal nervózně chodit po místnosti, přidržuje se stěn.

Nakonec objevil skříňku na peřiny a spokojeně se do ní nasoukal. Byla to v tomto světě jediná prostora, která mu připomněla bunku. Skrčil se do ní a byl spokojen.

Seděl, rukama objímal kolena, a čekal na spánek. Ten však nepřicházel.

Mayo neuměl sám usnout.

4.

"Ctihodná Ella prosí pána o slyšení," promluvil náhle karnet, který Mayo držel sevřený v dlani. Něco takového Mayo nečekal a trhl sebou. Nevěděl, co to znamená, proto zůstával zalezlý ve svém úkrytu. Obával se budoucnosti. S plným žaludkem se mu v tomhle světě začínalo líbit, přestože byl na něm vyžadován neobvyklý způsob pohybu pomoci vlastních nohou, ale vědomí, že se může do sytosti najíst, bylo silnější než strach před neznámými dojmy i volným pros-

torem. V okamžiku, kdy ho oslovil karnet, si znovu vzpomněl na to, co před několika hodinami provedl. Vždyt ten okradený člověk již dávno musel udělat poplach a Mayův čin určitě nezůstane bez trestu. Otřásl se hrůzou. Za to ho nečeká odsouzení k izolaci na několik sezon. Za to ho čeká anulace.

"Ctihodná Ella se páne ptá, zda ji přijme ještě večer či zda má návštěvu odložit na ráno," promluvil znovu karnet. "Pán je jistě po cestě unaven, ale ctihodná Ella má pro něj důležité sdělení."

Mayo chtěl říct ne, nechtěl se s nikým setkat v tomto cizím světě, ale najednou slyšel sám sebe, jak jako každý poslušný trubec dává souhlasnou odpověď.

Zabzučel mechanismus otvírání dveří a dovnitř vplulo cosi bílého a rozvířeného, dlouhé zlaté vlasy vlály za tím cukavě se pohybujícím předmětem. Mayo ještě nikdy neviděl člověka běžet, natož pak tančit. A Ella, štíhlá dvaadvacetiletá neteř Mona Lestera, vstoupila do strýcovy ložnice tanečním krokem, zakroužila po koberci rozprostřeném vedle lůžka a pak usedla na okraj postele.

"Kastor mě přijal, složila jsem zkouš..." zvolala jásavě, ale při pohledu na prázdné lůžko se zarazila.

"Kde jsi? Proč si se mnou hraješ na schovávanou?"

Ruce pozvednuté k objetí strnuly uprostřed pohybu a dívka se udiveně rozhlížela po místnosti.

"Kde jsi? Vylez!"

Mayo, doposud se krčící ve svém útulku, slyšel jasně formulovaný příkaz. Bytost, kterou špehýrkou pozoroval, neznal, ale bylo mu vše jasné. Protože dává příkazy a není oblečená v šedém, je to organizátor.

Úsměv na tváři dívky se v okamžiku proměnil v ošklivou grimasu, vyděšená Ella vstala, přitáhla si lehké bílé šaty, odhalující snědou barvu kůže, těsně k tělu, a váhavě začala couvat. Jen stěží potlačila výkřik, když před sebou spatřila v županu svého strýce stát na směšně slabých nožkách nevysokou shrbenou postavu neznámého muže s neobyčejně vyvinutým hrudníkem, svalnatýma rukama a bezvýraznou malou tváří, s čelem dozadu skoseným s lehce vystupujícími nadočnicovými oblouky nad malými škvírkami silně mžourajících očí, s holou hlavou a pletí tak bílou, že se zdála být téměř průhledná. Ustupovala směrem ke dveřím koupelny, pozorovala to strašlivé zjevení a sama se divila tomu, proč ještě nestiskla karnet a nezavolala policii.

Ani Mayo ničemu nerozuměl. Ta bytost,která ho vyzvala, aby vylezl z úkrytu, se některými tvary podobala jeho určené družce, ale lišila se především barvou těla, tvarem končetin, plnými prsy a hlavou pokrytou hustými vlasy. Mayo nebyl schopen slova, ostatně sám by se ani promluvit neodvážil. Byl však přesvědčen, že tímto okamžikem jeho výlet do říše snů skončil. Ona za chvíli odejde, přisupí kabinka, pohltí ho a vzápětí bude předveden před kárnou komisi.

A pak už jen anulace...

Dívka se však nehýbala. Ten podivný člověk, který na ni tak hloupě civí, ji čímsi upoutal. Příležitost zavolat policii tu bude vždycky. Něco tady však nesouhlasí. Karnet jí přece oznámil, že Mon Lester se už vrátil... A karnet se přece nemýlí!

"Kde je Mon Lester?" zeptala se napůl sama sebe, ale přesto promluvila nahlas. Mayo byl povinen na každou otázku odpovědět a proto neváhal:

"Není tady," odpověděl podle svých možností a v rámci své slovní zásoby.

"Jak jsi se sem dostal ty?"

"Kabinkou, autobusem, a ... a dlouhou buňkou . Jsem desátý," dodal navíc, když zaznamenal zájem, přestože se právě dobře najedl.

"Počkej, jakou kabinkou?" divila se Ella. "Tady přece nejsou

žádné kabinky..."

"To nový karnet. Fialový. Já mudal příkaz do své buňky. A on odvezl sem."

"Do své buňky?" vydechla Ella. "Ale to pak znamená, že jsi...Ne, to není možné!"

Mayo cítil, že je prozrazen. Před anulací ho jistě ještě očekává sto ran elektrickým bičem.

"Jsi trubec?"

"Trubec kategorie D 12 s pomocným koeficientem X 4 s kvalifikací na jednoduché činnosti nevýrobního charakteru, identifikační znak 536 367 RD 72 Mayo," vysypal ze sebe svůj kod jednim vydechnutím. Přitom zaujal předpisový postoj.

"Pak tě sem žádný karnet nemohl dopravit," zpěčovala se Ella reálné skutečnosti.

Mayo natáhl ruku s fialovým obdélníčkem.

"Ale to je přece karnet Mona Lestera! Kde jsi ho vzal?"

"Byl jsem v kabince. Neměl jsem karnet. On stál vedle a měl karnet. Nechtěl jsem do izolace."

"Tys vzal Monu Lesterovi karnet?" zeptala se o poznání přívětivěji.

"Ano," přisvědčil Mayo. Podivil se tomu, že se najednou rozesmála.

"Patří mu to," dodala. "Byl na mě ošklivý. Nechtěla jsem, aby na tu inspekci jezdil, ale on pořád jen ty své pitomé trubce a plete něco o sociální výpomoci a tak se mu to vymstilo. Ale musel ho trochu popíchnout trubec. Ach, promin, ty jsi taky trubec, ale vypadáš docela ochočený, přestože jsi vlastně divoch. Aspon nebudu muset zase dolů do té odporné plástve. Mohu si svého trubce pro diplomovou práci otestovat tady."

Mayo jí nerozuměl ani slovo, trpělivě však naslouchal. Monu Lesterovi se skutečně ani bez karnetu nemohlo v úlu nic zlého stát, jen jeho návrat se kapának opozdí.

"Nechám si tě tady, než se vrátí," řekla. "Trochu si tě vyzpovídám. Ale to až ráno. Teď jen několik otázek - jakou práci vykonáváš?"

"Jsem foukač skla."

"To se mi právě hodí - manuál."

Znovu se posadila na okraj lůžka a přestala dbát o to, aby ji oděv těsně zakrýval.

"A pak tě hned pošlu k těm tvým buňkám. Určitě se zase těšíš, viď? A pojď blíž, at si tě mohu prohlédnout."

Mayo uposlechl rozkazu.

"To jsi vždycky tak nemotorný?"

"Tato buňka není dobrá," podotkl Mayo. "Chybí držáky."

"Už jsem byla dole v plástvi," štěbetala Ella," ale mezi dělnicemi. Trubce dnes vidím poprvé. Studuji sociologii a Kastor mi kdoví proč uložil sociologický průzkum trubců třetího stadia. Kterého jsi ty vlastně stadia?"

Mayo nerozuměl a nevěděl, jak odpovědět. Pozoroval dívku a nechápal, proč je její plet tak snědá, vlasy tak dlouhé a nehty krvavě červené.

"Jsi silný a máš dobře vyvinuty svaly. Mají všichni trubci takové svaly?"

"Co je sval?" rozhlížel se Mayo a hledal předmět tohoto významu.

"Ty nevíš, kde máš svaly?" usmála se Ella. "Nu ovšem, ty přece nepatříš mezi Vyvolené. Asi s tebou bude těžká práce."

"Neslyšel Vyvolené," odvážil se znovu promluvit Mayo.

"Jak může být někdo tak zaostalý," vzdychla Ella. "Copak trubci nechodí do školy?"

"Co je to škola?"

"Škola je instituce, sloužící k uskutečňování systematického a plánovitého vzdělávání mládeže," ozvalo se náhle z fialového karnetu, modulovaného nyní na současnou mentální úroveň svého pána.

"Vidíš, trubče, i ten pitomý karnet je chytřejší než ty. A teď mlč, hloupý přístroji!" udělala krok směrem k Mayovi a chtěla mu odebrat karnet, aby se zbytečně nepletl do hovoru. Přitom se k Mayovi bezděčně přitiskla. Brala ho jenom jako součást inventáře.

Mayo ucítil přes slabou látku lehkého županu dotyk jejího pružného těla. Takový dotyk znal. Dovedl si jej vysvětlit jen jediným způsobem. Jeho další reakci byly proto vyloženě reflexivní.

Ella měla snahu se bránit jeho tvrdému objetí, ale její síly nemohly stačit na to, aby se jí podařilo vyklouznout ze sevřenímuže se svaly trénovanými dlouholetou dřinou. Povalil ji na lůžko a když se proti jeho očekávání oděv na dívce nerozplynul, jedním škubnutím ruky jej roztrhl. Živočišná potřeba a pocit povinnosti plně ovládaly jeho bytost.

"Nech tóho!" podařilo se vykřiknout dívce, která lehce bušila do jeho zad.

"Pust mě, slyšíš, okamžitě mě pusť."

Mayo vnímal, že ta bytost mu dává příkaz, ale nerozuměl jim. Teprve když zaslechl slovo:

"Vstan!"

Stal se pocit povinnosti uposlechnout příkazu silnější než povinnost uspokojit určenou družku. Neochotně uvolnil sevření a poslušně se postavil vedle lůžka.

Nahá dívka vyběhla z místnosti a zabouchla za sebou dveře. Opřela se o ně zády a dala se do pláče.

"Pomoc, lidi, pomozte!"

Byla však v domě sama a nikdo jí neslyšel.

Chtěla zavolat policii, ale nemohla. Při útoku toho netvora jí karnet vypadl. Teď tam jistě někde leží, ale nic na světě ji nemohlo přinutit k tomu, aby se vrátila tam, kde ji ten šílenec, ten barbar tak neurvale napadl.

Odebrala se do své ložnice a zamkla se na dva západy. Rozhodla se, že vyčká návratu Mona Lestera.

5.

"Mocný Durham povolává Mona Lestera k audienci!" ozval se karnet v době, kdy ložnice začalo pronikat narudlé světlo vycházejícího slunce. Mayo sebou trhl. Do této chvíle stál na tom místě, kde mu to přikázalo to rozmarné stvoření. Probral se z podivného stadia jakéhosi polospánku.

"Probudte se, pane. Mocný Durham si přeje s vámi hovořit. Váš vůz je připraven," připomněl se znovu karnet, když Mayo nereagoval.

"Co si žádá karnet?" zeptal se v předtuše, že mu ten obdléníček znovu pomůže.

"Vstaňte, pane, a oblékněte se."

Oblékl si župan - nic jiného zatím neznal a karnet nebyl ochoten navlékat ho do společenského oděvu.

"Pojďte do vozu."

Mayo byl znovu přesvědčen, že nastal konec jeho dobrodružství. Kdyby byl zkušenější a nebyl poslušným trubcem, bylo by úžasně jednoduché tuto výzvu odmítnout. Zvykl si už sice na to, že ho karnet jmenuje Mon Lester, ale na odpor se postavit nedokázal. Bez slova protestu vyšel z ložnice a kolébavým krokem doklopýtal k autu, které stálo tam, kde bylo včera zaparkováno. Nastoupil a vůz se okamžitě rozjel.

Jímala ho závrať z rychlých průjezdů mezi těsnými stěnami. Vůz se míhal tunely plnou rychlostí, těsně se míhal kolem stožárů a

svislých stěn, znenadání vyjížděl na volná prostranství, kde se prudce měnila perspektiva téměř nekonečně vysokých prosklených budovjen částečně zakrytými rozlehlými korunami stromů, gigantických útvarů, které Mayo ještě nikdy neviděl. Konečně vůz zastavil. Vzápětí se však čtvercová plocha kolem začala propadat, na okamžik nastala úplná tma, vzápětí se vůz opět rozjel podzemními chodbami a po chvíli zastavil u jasně osvětlených dveří neobyčejně velkých rozměrů.

"Vystupte, pane,. Mocný Durham vás očekává," řekl karnet.

Mayo vysoukal své tělo ze sedadla, které mu teprve teď začalo připadat pohodlné, a hořce si uvědomil, že bude muset opět absolvovat dlouhou vzdálenost pěšky. Stanul před dveřmi. Za sebou cítil chladnou přívětivou tmu a před sebou viděl osvětlené neznámo. Průhledná hmota se rozestoupila do stran a Mayo proklouzl na pokyn karnetu vzniklým otvorem. Po pěti krocích se opět zastavil, neboť narazil na další průhlednou překážku. Dál to nešlo a tak musel převzít iniciativu karnet a nařídit mu, aby vložil svou identifikační kartu do úzké mezery ve stěně. Mayo se bál, že o karnet přijde, ale nebylo zbytí. Vzápětí se však dveře otevřely a Mayo si svůj karnet z druhé strany mohl opět vyzvednout. Z posledních sil doklopýtal do místnosti, která byla natolik těsná, že mu připomněla kabinku. K jeho smutku se však prudce rozjela-vzhůru. Po minutě zastavila a Mayo se ocitl v rozlehlé místnosti, osvětlené umělým světlem. Stěny i strop byly světle modré barvy, prosty jakýchkoli ozdob. Uprostřed na lesklé podlaze stál malý stolek. Nebyl tam nikdo.

"Pojď dál, ctihodný Mone Lestere," ozval se hlas. Mayo poznal, že vychází právě z onoho stolku. Přemohl bolest v krutě namáhaných nohou a tiše se přisunul blíž. Nehledal člověka. Byl zvyklý na to, že dostává příkazy jen prostřednictvím hlasu, a proto byl ve styku se stolkem neobyčejně klidný. Netušil, že pod prostým panelem, opatřeným jen citlivým mikrofonem a několika čidly, se skrývá nejdokonalejší elektronický mozek, jaký se kdy podařilo vyrobit.

"Podej zprávu z inspekční cesty."

Mayo nerozuměl a proto neodpovídal. Chtěl vysvětlit, že se jedná o omyl a že není tím, za koho je považován., protože už je smířen s osudem, ale už to nestihl.

"Inspekční cesta byla vykonána v rozsahu sedmi dnů a šesti hodin v sektorech 245, 654, 876 a 543 v plástvi A 24. Hlavní příčinou nízké produktivity práce a zaostávající společenské reprodukce je především špatná pracovní morálka, způsobená nedostatečnou výživou trubců i dělnic, z čehož bezprostředně plyne nedostatečná výroba náhradních dílů a součástí k typu Bm 240."

Mayo udiveně pohlížel na karnet, který tentokrát místo jednoduchých rad spustil hotový řečnický koncert. Naslouchal tomu přívalu slov a nevěděl, že otevřel stavidla ventilu, který měl v Durhamu způsobit malou revoluci. Karnet totiž předříkával Lesterovy tajné záznamy, které se nikdy nesměly před mocný Durham dostat.

"Nosná konstrukce plástve A 24 je silně poškozena korozí v rozsahu od sto dvacátého pátého do sto třicátého pátého podlaží, dopravní a zásobovací systémy zde váznou. Skořepina 22 byla postižena výpadkem a došlo k úhynu deseti chovnýchtrubců, kteří byli právě transportování k inseminaci. Řádný chod průmyslové sféry plástve A 24 byl ohrožen dlouhotrvajícím požárem způsobeným nezodpovědným jednáním podvyživených trubců pracujících autogenem bez náležitých ochranných pomůcek. Setřenám bylo zjištěno, že ochranné brýle byly dodány potápěčům do plástve P 56, kde byly uskladněny bez jediného pokusu o reklamaci. Vedoucí organizátor plástve A 24 nechal v zájmu včasného splnění dodávek pracovat trubce bez ochrany zraku.

Čtyři oslepli a museli být anulováni. Dalších několik set trubců uhynulo při požáru včetně šesti vysoce kvalifikovaných, kteří v kritickou dobu propojovali v šachtě telefonní kabely. Přesný počet uhynulých zatím není znám, protože nakonec kritická zóna musela být uzavřena a hermetizována. Vstup dovnitř není doposud možný. Vrchní organizátor plástve A 24, v jehož řídící práci byly zjištěny hrubé nedostatky včetně přijímání úplatků a zaměstnávání trubců ve svůj prospěch, byl odvolán z funkce a vyřazen z vrstvy Vyvolených.

Při podrobné revizi hospodaření s potravinami bylo odhaleno , že namísto nařízených pravidelních postních dní bylo jistými členy rady Vyvolených pro plástev A 24, zejména pak Hoffreyem, Lagem a Zwadou, zavedeno jakési losování. Původním záměrem postních dnů bylo snížit dávky potravin o jednu třicetinu tak, že v pravidelných intervalech nebudou potraviny vydávány jedné třicetině trubců a dělnic. Tato pravidelnost byla vnějším zásahem zrušena a začala hra na náhodu. Ovšem vzhledem k jakýmsi zákulisním piklům, které lze přisoudit s největší pravděpodobností Zwadovi, je losováno trojnásobné množství trubců a dvojnásobný počet dělnic. Tito nereptají, protože politická práce organizátorů je stále ještě na dobré úrovni, ale co je zajímavé, dodávky potravin pro plástev A 24 zůstaly na původní úrovni. Je otázkou, kam se vlastně toto ohromné množství organické hmoty, původně určené pro zásobování trubců a dělnic, dostává, když se prokázalo, že množství potravy přesně odpovídá energetickému výdeji každého pracujícího a vlastně vzhledem k častému losování je energetická bilance mnohých jedinců silně deficitní. Pokud chceme udržet výkonnost na žádoucí úrovni, není možné pozastavovat výdej potravin častěji než jednou za třicet dní, a to v přesně stanoveném rytmu. V opačném případě se nedaří udržet pracovní tempo, následně bude muset být prodlužována doba regenerace i relaxace, možná i doba spánku a zkracována pracovní doba, což povede nutně k omezování výroby s následným snížením počtu pracujících. Nový vedoucí organizátor plástve žádá o radikální regeneraci nejméně jedné třetiny trubců, jež už jsou do značné míry amortizováni. Anulace nepřipadá v úvahu, protože líhen nestačí požadavkům, a pokud má být realizována dostavba dalších deseti podlaží..."

Karnet hovořil ještě asi třičtvrtě hodiny. Mayo stál bez jediného pohybu s karnetem na otevřené dlani a naslouchal jeho mechanické řeči. Na tuto polohu byl zvyklý, v zaměstnání stál dlouhé hodiny, ale nebyl už zjevně schopen udělat ani jeden krok, a to si hořce uvědomoval, že pokud audience dobře dopadne, čeká ho ještě přinejmenším cesta zpět do kabinky, návrat do vozu... Ne, to určitě ne. Jeho cesta skončí tady. Kdo ví, co všechno se dá očekávat od toho tajemného pultíku.

Konečně karnet zmlkl. Uplynula dlouhá řady minut, než Durham opět začal hovořit. Mayo naslouchal ostrým výtkám a připomínkám na adresu Mona Lestera, to zejména proto, že stroji se inspekce zdála být provedena povrchně až nedbale, a opatření, která Mon Lester nařídil, nedostatečná a málo důrazná. Mocný Durham trval bezpodmínečně na tom, že nadstavba deseti podlaží bude provedena a počet pracujících bude zvýšen o šest miliard nejméně za tři až čtyři roky. Dodávky zboží nesmí být nijak omezovány, v opačném případě může být ohrožena existence celé planety.

"Chci slyšet tvůj názor, Lestere," hřímal stroj. Mayo se nehýbal. Samozřejmě vůbec nevěděl, co se po něm žádá.

"Odpověz, Lestere," opakoval příkaz mocný Durham. "Chci slyšet tvé konstruktivní návrhy, zpravidla jimi jen hýříš."

Mayo projevil silnou touhu utéct, alebolest v nohou mu v tom zabránila.

"Nic neslyším, Lestere. Mluv hlasitěji."

Mayo se rozhodl udělat krok. V okamžiku, kdy pozvedl nohu, pozbyl rovnováhu. Jeho tělo dopadlo na měkký podklad.

"Co se s tebou děje, Lestere? Nejsi nemocen?"

"A-ano, jsem," zašeptal Mayo. Neuměl lhát a ani nelhal. Bolest v nohou si následkem sugestivního dotazu mozku vysvětlil jako projev nemoci.

"Proč jsi to neřekl hned? Okamžitě zařídím intenzivní léčbu. Audienci odkládám na zítřek, pátou hodinu ranní."

Do místnosti vjel nízký bílý stolek a tiše se zastavil dva kroky od ležícího trubce.

"Šťastnou cestu a brzké uzdravení, Lestere," řekl stroj.

Mayo nevěděl, co počít, ale tu zaslechl tiché pokyny karnetu. Napjal všechny síly, pozvedl se na rukou a překulil se na nosítka. Vozík opsal místností mocného Durhamu ladný oblouk a odvezl nemocného do nejbližší nemocnice.

6.

Doktor Daniel Blass, ambiciózní čerstvý absolvent lékařské fakulty, sloužil svou první noc na pohotovostní službě a už dost dlouho se nudil. Během posledních šestnácti hodin byl přivezen jediný pacient, který potřeboval ošetření, a i to byla pouhá tržná rána na naruce, kterou spravilo obyčejné přelepení náplastí a zažehlení. S potěšením proto třímal v ruce lístek, kterým mu byl doporučen zajímavý pacient s vysokým postavením, jehož úspěšnou léčbou by si mohl vybudovat základ k úspěšné kariéře. Předběžná diagnoza stanovená mocným Durhamem - při pohledu na toto jméno doktor Blass významně pozvedl obočí a hvízdl - naznačovala, že došlo k vážné poruše centrálního nervového systému a navíc je podezření na akutní vestibulární syndrom, to vše v důsledku dlouhodobého pobytu ve stísněném prostředí plástve, na něž pacient ještě nebyl plně aklimatizován. Zvláštní shodou okolností mocný Durham neuznával soukromé lékaře a tak se pacient dostal k lékaři, který Mona Lestera osobně neznal. Doktor Blass se zájmem pohlédl na obrazovku, kde si mohl v detailu prohlédnout pobledlý obličej podivného člověka. Napadně se podobal především vyspělému trubci zaměřenému na hrubou fyzickou práci s typickými znaky dlouhodobého pobytu uvnitř plástve. Podoba pacienta příliš neodpovídala údajům na průvodním listě, podle nichž měl být jedním z Vyvolených.

Doktor Blass pokrčil rameny, odložil průvodku a stiskl několik tlačítek na služebním panelu. Lůžko s nemocným ted bylo od ostatního světa hermeticky izolováno. Pacient se nadzvedl na antigravitačním polštáři a jeho tělo volně vplulo do tubusu testovacího stroje. Diagnostické hlavy začaly rotovat kolem horizontálně se vznášejícího těla a zaznamenávaly podrobně všechny údaje o funkci důležitých životních pochodů. Po deseti minutách ustala jejich činnost; paměť byla zásobena nesmírným množstvím podkladů. K tělu pronikly kontaktní diagnozátory. Tisíce neuvěřitelně slabých jehliček pronikly dovnitř těla, aby odebraly vzorky všech tělních tekutin a tkání. Jehličky byly tak slabé, že celé vyšetření bylo naprosto bezbolestné a Mayo je vnímal jen jako slabé škádlení regeneračních paprsků. Jen mu vadilo, že musí ležet ve strnule natažené poloze. Velice rád by skrčil kolena až k bradě, uchopil je oběma rukama a upadl do řízeného spánku. Tušil však, že by se to v dané chvíli nehodilo, tím spíš, že první člověk, kterého kromě Elly v tomto světě spatřil, stál celou dobu za průhlednou přepážkou ve vzpřímené poloze.

Výsledek vyšetření se vzápětí objevil na displeji. Byl to cho-

robopis se neobyčejně dlouhý a zajímavý. Blass z něho vyrozuměl, že nemocný skutečně dlouhé roky pohyboval v plástvi: velice oslabené svalstvo dolních končetin, které prakticky nejsou schopny normální funkce, naproti tomu neobyčejně dobře vyvinuté svalstvo šíje a paží, naprostá ztráta pigmentace kůže, trávicí ústrojí poškozené jednotvárnou stravou. K tomu přistupuje ještě omezená funkce mozku, vymazání celkových vzpomínek, ztráta schopnosti samostatně jednat a rozhodovat, omezené motorické schopnosti.

Blass se usmál. Člověk, kterého mu poslali k léčení, nemohl být nikdy inspektorem. Byl to nepochybně obyčejný trubec a on dostal pěknou zlost na toho, kdo si z něho dokázal takhle nemístně vystřelit. Ne, ne, kamarádíčkové, se mnou není žádná psina, copak si myslíte, že nepoznám Vyvoleného od trubce? Zrušil skleněnou přehradu, vždyt trubec byl zcela neškodný a nebezpečí infekce nehrozilo. Škodlivé choroboplodné zárodky nebyly prokázány a Barunova teorie o tom, že byly zcela zlikvidovány, právě tak jako všichni ostatní zástupci živočišné říše, se zdála být opět potvrzena. Dokonce ani povídačky o tom, že v plástvích řádí tasemnice, tento experiment nepotvrdil. Trubec byl zcela zdráv - ovšem pro podmínky života v plástvi. Ve světě Vyvolených neměl co pohledávat.

"Kdo jsi?" zeptal se ho lékař přímo, aby skončil s tou fraškou. Věděl, že trubci mají proti lžím blokaci.

"Mon Lester," odpověděl Mayo. Nelhal. Protože ho v poslední době tímto jménem nazývali, přijal je zcela přirozeně za své. Doktor se zachmuřil, odpověd ho neuspokojila. Pak se usmál:

"Půjč mi na chvíli karnet."

Mayo mu s důvěrou podal fialový obdélníček, na němž byly zakódovány hlavní znaky jeho nositele a byl nastaven na otisk palce pravé ruky. Lékař vsunul karnet do čtecího přístroje, který měl k dispozici pro identifikaci nemocných, jež byli neschopni uvést v šoku či bezvědomí svá základní data, a pak s údivem četl:

"Mon Lester. Věk 49 let, vdovec, bezdětný, žije s nevlastní neteří Ellou, Jižní sektor 29, 45.ulice 13, povolání - inspektor pro podpalubní sektory. Vzdělání - sociolog, odborník na sociální struktury plástve..."

Dál už to bylo nezajímavé. Doktor Blass stál tváří v tvář dvěma rozporným stanoviským. Muž, který byl vyšetřován, nemohl v žádném případě být inspektorem, ale karnet, který hese data stoprocentně pravdivá, tvrdí něco jiného. Karnet Vyvoleného poslouchá jen svého majitele. Papilérní linie prstů se nemohou u dvou různých lidí shodovat! Vždyt na tom je přece postaven celý systém identifikace! Tam dole, v úlu, jsou tyto detaily lhostejné, tam každý karnet poslechne toho, kdo jej drží v ruce, či spíše naopak, nositel poslouchá pokyny karnetu, pochopitelně s vyjímkou velitelů pláství a hlavních organizátorů, kteří však prakticky patří mezi Vyvolené, jež z různých příčin, o nichž se veřejně nemluví, dočasně nesmějí do přírodního sektoru, ale nikdo z běžných trubců, dělnic, očetřovatelů, krmičů a dalších nižších sociálních vrstev by si karnetem Vyvoleného nepomohl.

Přestal uvažovat. Doymslel si, že se jedná o neobyčejně náročný test jeho schopností, všechny jeho reakce jsou přesně registrovány, později bude jejich záznam předložen nadřízeným a pokud se skutečně jedná o test, potom v něm doktor Blass musí obstát, nu a v případě, že se o test nejedná, potom nemocný mezi Vyvolené skutečně patří a musí se mu dostat náležité léčby. Trpí ztrátou paměti a deformacemi orgánů, v takovém případě je přece léčení neobyčejně jednoduché.

Vsunul karnet nemocného do stroje a nechal si poslat z ideového centra všechny údaje o fyzickém a duševním stavu Mona Lestera. Za několik minut Mayo pokojně spal a stroj do jeho hlavy zapisoval

vzpomínky Mona Lestera, zaznamenané při jeho poslední návštěvě lékaře. Vzhledem k těžkému poškození byla paměť regenerována a oživována tak, aby byla schopná správne činnosti po dobu nejméně dvou měsíců, kdy měl být pacient znovu podroben kontrolnímu vyšetření a léčení eventuálně zopakováno. Protože celá dosavadní paměť byla zjevně hrubým vnějším zásahem vymazána, přistupoval Daniel Blass k pacientovi jako při primární výchově příslušníka pracující vrstvy. Všechny podněty, které byly do mozku vyslány, byly po krátké době ještě jednou opakovány, aby byly utvořeny pamětové stopy sekundérního až terciálního charakteru. Současně byly pacientovy svaly podrobovány prudké regenraci a náročnéadaptaci. Oslabení svalstva paží a hrudního pletence nebylo nutné, ale svaly dolních končetin, jednostrannou činností už téměř amortizované, si vyžádaly miliardy nových stavebních buněk, docházelo k podstatné úpravě klidové délky jednotlivých svalů, byla obnovovánajejich pružnost a schopnost kontrakce.

Čtyři hodiny trvala náročná operace a když byla u konce, byl doktor Blass na svou práci nesmírně pyšný. Na operačním stole ležel nyní docela jiný člověk. Co doktor Blass nevěděl a pravděpodobně by ho v té chvíli příliš nepotěšilo, byl fakt, že pacient probouzející se z narkozy si uvědomil, že se v něm mísí vzpomínky dvou zcela rozdílných lidí.

7.

Zwada, prošedivělý hubený muž s nakrátko ostříhanými vlasy, oblečený do fialového stejnokroje předního občana, se upřeně a bez hnutí díval do Lagova obličeje, který mu právě barvitě líčil průběh své polední audience u mocného Durhamu. Lago, přes svůj nízký věk neobyčejně tlustý, možno říct, že natolik, že ho to zbavovalo nepříjemné povinnosti čas od času se ponořit do hlubin úlu a na vlastní oči se přesvědčovat o tom, že krajně nepříznivá hlášení, která se mu v poslední době slétají na stůl jako vrabci k hromadě zrní, jsou do posledního písmene a do puntíku pravdivá, strávil u mocného Durhamu několik velmi nepříjemných čtvrthodinek, zejména když byl nucen vysvětlovat, jak je to s postními dny a kam se vlastně ztrácejí prokazatelně vyrobené a podle všech hlášení a ukazatelů i spotřebované potraviny v plástvi A 24. Lago pochopitelně vůbec neměl v úmyslu prozradit byt jen slůvkem skutečnost, že toto, v součtu skutečně nemalé množství, je systematicky přeskupováno do nově zřízené plástve, či zatím plástvičky FAER 63-07 o ploše čtyřiceti čtverečních kilometrů a mocnosti dvaceti podlaží, kde je nyní soustředěno něco kolem tří milionů příslušníků pracujících vrstev a které je vlastně ve skutečnosti soukromým podnikem velkého triumvirátu. Proto také předstíral, že o podobných praktikách mu není nic známo a že se nepochybně jedná o nějaké nedopatření v účtování, což při zastaralých metodách a nedokonalé registraci zásob, které jsou skladovány na zbytečně velkém množství míst za velmi nevyhovujících podmínek, není nic divného. O tom, že právě tento způsob hospodaření mu nejvíc vyhovuje, se pochopitelně nezmínil, a navíc mohl tuto okolnost připomenout bez obav, protože znal mouchymocného Durhamu a věděl, že je konzervativní povahy a bude se hrozit toho, že celá změna systému zásobování bude tak nákladná, že jí to bude činit prakticky neproveditelnou. Není divu, vždyt v plástvi A 24 bylo soustředěno pět set miliard pracujících a výpočetní systém v čele s mohutným Durhamem, který chod plástve řídil, je již víc než padesát let starý a byl instalován v době, kdy plástev měla pouhých padesát podlaží. O nynější kilometrové mocnosti tohoto výrob-

ního gigantu nemohlo být v tehdejších pionýrských dobách s řídkým osídlením ani zdání. Informační systém byl nutně přetížen a jeho kapacita je omezená. Ovšem před mocným Durhamem se takhle mluvit příliš nedoporučuje, protože je nesmírně ješitný na skutečnost, že není lidského původu, navíc se sám pravidelně rozšiřuje a doplňuje, jeho četné monobloky přicházejí na pomoc výpočetním centrům uvnitř plástve, ale skutečnost, že řízení výroby vyžaduje radikální změnu, si kromě mocného Durhamu uvědomovali snad už všichni. Velká trojice to pochopitelně věděla taky, ale současný status quo jim plně vyhovoval. Našli se však zbytečně pilné slídilové, kteří přehéněli horlivost a otvírali si ústa tam, kde to nebylo žádoucí.

"Odešel jsem ve velké nelibosti," podotkl Lago, "ale jsem si téměř jist, že vím odkud vane vítr."

Hoffrey, štíhlý čtyřicátník, který stejnokroj nosil velmi nerad a i zde, na polooficiálním jednání, si hověl ve smokingu, čímž zjevně porušoval zákaz jakéhokoli používání organických hmot - jako je den z mála si to ovšem mohl dovolit - doposud trpně poslouchal, jaký přível nepříjemností se hrne i na jeho hlavu, pak však prohlásil:

"Snad nemyslíš toho ubohého inspektora, který na to zákonitě musel přijít a s nímž jsme uzavřeli jistou dohodu?"

"Ano, právě toho. Kdo ví, co sledoval tím, že tu elektronickou škatuli informoval o obchodních jednáních, na nichž se sám finančně podílí."

"Neslyšel jsem, že by se vrátil z plástve," pronesl rozvážně Zwada. "Jeho první cesta přece vede vždycky sem. My dostáváme zprávu o několik hodin dřív než ji dostane sám mocný... Ovšem nevím, proč tady přemýšlím nahlas, to víte tak dobře jako já. Poskytli jsme mu přece dostatečně hmotnou motivaci, tak proč by to dělal?"

"Na to se ho budeme muset zeptat osobně, ale kromě nás tří a jeho to Durhamu nikdo jiný vyžvanit nemohl," řekl Hofrey a podíval se významně po svých druzích, kteří učinili totéž.

"Budiž, dejme vyhledat Mona Lestera," souhlasil Zwada, "a za předpokladu, že nikdo z nás tří..."

Nedomluvil. Na obrazovce videofonu se náhle objevila objevila rozpačitá Ella, které se Zwadou spojila tísnovou linkou.

"Co se stalo, děvče?" zeptal se Zwada zbytečně přísně.

"Můj strýc je nezvěstný, ctihodný Zwado."

"Copak on se včera nevrátil z inspekce?"

"Ne, ctihodný Zwado. Jen..." nedopověděla, sklopila oči a zapýřila se.

"co jen?"

"Jen jsem si myslela, že je tady, ale nebyl," vymlouvala se dívka, která nemohla přiznat, že přes noc v domě prakticky ukryla uprchlého trubce.

"Podivné," zabručel Zwada a aniž jí cokoli přislíbil, zrušil spojení. Chvíli váhal a pak zavolal hlavní česno.

"Včera méme zaznamenáno jednadvacet průchodů do úlu a šestadvacet z úlu," hlásil robot. "Mezi těmi, kteří vystoupili do přírodního sektoru, je i Mon Lester, vrchní insp..."

Zwada ihned zrušil spojení a zavolal Ellu.

"Ale on tady opravdu nebyl, ctihodný Zwado," vykřikla překvapená Ella.

"Tak kdo vlastně prošel česnem? Služba hlásila, že Mon Lester včera z úlu vystoupil!"

"Kdo by tu byl, nikdo přece," děsila se Ella toho, že by se Zwada mohl o trubci dovědět. Málem litovala, že se na Zwadu obrátila, ale strach o strýce se začal během dlouhého osamocení hlásit. Neuvědomila si v té chvíli, že zachránit by ho mohla skutečně jen tím, kdyby oznámila, co se vlastně stalo. Ale když si uvědomila, že by

musela vylíčit všechno, co s trubcem prožila, zůstala raději ztichá.

"Nu, uvidíme. Pokud se někde před námi skrývá, radím mu, aby se co nejdřív objevil."

"Kdyby přišel, tak mu to řeknu, ctihodný Zwado," vydechla si Ella. Obrazovka pohasla, dívka ulehla na pohovku a dala se do pláče.

Zwada v témže okamžiku vypustil šlahouny svých špiclů po městě s cílem vypátrat, kam se vlastně ukryl vrchní inspektor Mon Lester a proč se vlastně neohlásil. Ptát se mocného Durhamu nepovažoval v té chvíli za vhodné.

Než však mohl ten mohutný a nesmyslný aparát spustit, ohlásil se náhle automatický vrátný:

"Ctihodný Mon Lester žádá o přijetí."

8.

Když se Mayo probudil, měl v prvním okamžiku nesmírný pocit úlevy. Seznal, že ho přestaly bolet nohy a k tomu se současně přidal dosud nepoznaný pocit lehkosti a neuvěřitelné volnosti. To nemohlo být způsobeno prostým regeneračním zářením, to musel být jen důsledek spontánní operace. Když mu proběhla mozkem tato myšlenka, pochopil, že není sám sebou, že cítí, že do něj vstoupil někdo jiný, a přesto měl zcela konkrétní vzpomínku na včerejší ráno, kdy se probudil ve své neuvěřitelně těsné bunce o objemu pouhých sto dvaceti litrů, vzápětí někde ztratil - patrně nedokonale dotvořenou kapsou- svůj šedý karnet a krátce nato oloupil Vyvoleného ve fialové kombinéze, i na vzrušující zážitek s milou dívkou v Lesterově vile, kde se zachoval dost nechutně, ale do mysli se mu začaly vplétat další pojmy, jako jsou úl, plástev, česno, trubec, město , vesmír, Země, myšlenky křižovaly jedna druhou, mísily se a prolínaly, hemžily se jako sršni v šedé mozkové kůře a hledaly své místo, řadily se do zákrytu ve své neodbytbé snaze zachovat svému nositeli přehled, až se Mayo začínal upamatovávat i na to, kolik inspekčních cest do úlu podnikl a jaká hlášení o nich sepsal, která místa plástve A 24 má prozkoumaná tak, že by se v nich vyznal naslepo, a on se v nich skutečně naslepo vyzná, protože má do sítnice voperována infračervená čidla, aby se v úlu vyznal za všech okolností, před očima má zrazivělé konstrukce dolních podlaží, příčné nosníky zpuchřelé bodovou korozí, kovové podlahy propadlé pod působením tlaku nohou nekonečného zástupu pracujících, pohybujících se na nich v rytmickém a nikdy nekončícím koloběhu, vzpomněl si na dlouhé řady dělnic s pytli cementu na zádech ohnutých tak, že se prakticky nemohly narovnat, na velký počet trubců bez jediného zbytečného pohybu strnule stojících u nekonečného pásu a tupě sestavujících jednu součástku k druhé, aniž by jediný z nich chápal či chtěl chápat co vlastně dělá, viděl před sebou tváře organizátorů, kteří, ač prakticky celý život strávili pod povrchem, měli jediný životní cíl, a sice obohacovat se kde je to jen možné, a to jen proto, že jim společnost dala do rukou jakýsi díl moci a oni jeje dokázali takto zneužívat, díval se do očí knechta, jehož se mu podařilo popohnat před kárnou komisi za to, že ubičoval dva trubce, kteří se provinili jen tím, že se následkem podvýživy zhroutili, a s hnusem si připomněl, že knecht byl odsouzen k nízke pokutě za to, že předčasně zničil dosud zcela neamortizovaný materiál, a pak náhle uviděl tři zcela jiné tváře, denně vystavované slunečnímu svitu a blahodárnému působení kyslíku, kterého tam dole je tak neuvěřitelně málo, viděl skupinu Vyvolených sedících na střeše mrakodrapu u

láhve vína, přemýšlel, proč ty tři tak nenávidí, a náhle věděl vše, protože uviděl svou vilu a štíhlou dívku, která se s ním před týdnem loučila. Ella, Kruh vzpomínek se uzavřel a zregenerovaná osobnost byla schopna opustit nemocnici. Doktor Blass skončil svou práci.

Mayo ho nevidí. Má před sebou jen utkvělou myšlenku a jen jeden cíl. Projde kolem lékaře, uchopí svůj karnet ležící volně na stolku a jedním krátkým slovem mu přikáže, aby ho oblékl, a rychlým krokem odchází. Vypadal jako Mayo, trubec s plástve A 24, oblečen však byl ve fialový stejnokroj Vyvoleného, hlavu měl porostlou vlasy a ve tváři zcela jiný výraz než téhož dne ráno. Byl jen trubcem, schopným vykonávat jednoduchou mechanickou činnost, jíst a milovat, a zároveň byl člověkem, jedním z nejpřednějších z vrstvy Vyvolených, disponujícím ve svých rukou tak velkou mocí, že se před ní necítili jisti ani mocní triumvirové.

Mayo teď věděl, kolik let už Mon Lester sbíral důkazy o nekalé činnosti Zwady, Laga a Hoffreye, věděl, že chybí už jen málo k tomu, aby se onen pověstný vlásek přetrhl a jejich moc se zhroutila. Mon Lester byl jedním z mála předních občanů, kteří nevěřili v nutnost existence úlu, kteří ještě věděli o tom, že svět vypadal kdysi jinak a doufali ve šťastný zvrat. Pamatoval si na to, jak mu jeho děd vyprávěl o šťastném životě na Zemi, jejíž povrch byl tenkrát pokryt jen deseti až dvanácti podlažní vrstvou, z nichž ještě bylo možné pro všechny její obyvatele čas od času vystupovat vzhůru a kochat se krásou slunečních paprsků, denního světla, modré oblohy či blikajícího třpytu hvězd, už tenkrát velkou vzácností jen nesměle vykukující ze silné vrstvy smogu. Kolik tenkrát vlastně žilo lidí? Přesně se to neví, jen něco kolem dvou bilionů...

Kdo vlastně přišel s tou myšlenkou dokonalé reprodukce? Copak nebylo v lidských silách zabránit dalšímu růstu počtu obyvatelstva? Kdo prosadil myšlenku, že umělou reprodukcí se podaří počet lidských bytostí lépe regulovat? Stály za tím vším skutečně pouze lidé, kterým záleželo na blahu všech?

Jaký je výsledek prý tak dokonalé reformy?

Celý svět je zamořen do neuvěřitelné výšky jednoho až tří kilometrů hlubokou masou několika set úlů, každý z nich je rozdělen na několik desítek pláství, a celá ta neforemná hluboká masa stále roste a roste, jakoby kynula sama od sebe, zatěžuje povrch pevnin nesmírnou tíhou, kontinenty se pod nesmírným tlakem začínají v litosférických deskách bořit, jejich drift trvající staminiony let začíná být narušován, což má za následek zvýšenou tektonickou činnost, jež ve svých důsledcích opět boří s mravenčí pílí budované stavby, spodní podlaží úlů se bortí, ale nikdo se o ně už nestará, místa ještě před deseti lety obyvatelná jsou nyní nepřístupná a v nich jsou pohřbeny miliardy lidských bytostí, jejichž osud zajímá Vyvolené jen potud, že si uvědomují, že je škoda biomasy, která mohla být využita ke vzniku nových pracujících bytostí, ale jinak - co je to miliarda lidí pro takového Zwadu, Laga či Hoffreye?

Možná, že nemusí uškodit na toto téma si s někým pohovořit. I tu hračku, která si dává říkat mocný Durham, by jistě podobná fakta velice zajímala. Lidé se bez počítače neobejdou. Jinak by nikdy nebylo možné udržet ten celý gigantický provoz v chodu, nikdo by nebyl schopen ve stovkách podlaží sledovat nepřetržitý pohyb miliard bytostí, řídit jejich denní režim, spánek a hlavně řídit výrobu. Ale ani Durham kupříkladu neví, že v plástvi A 24 existuje ještě několik výpočetních center, na něž on vůbec není napojen...

Mon Lester věděl možná víc, než bylo nutné vědět.

V principu jednoduchý Mayův mozek si nemusí vždy uvědomit nebezpečí impulzivního chování. Teď čeká v předpokoji a správně odhaduje,

že ti tři za ocelovými vraty se radí, co počít, zda ho přijmout nebo ne. Doufá, že se tak stane, je to přece i v jejich vlastním zájmu. Vidí zrcadlo. Dívá se na sebe a dobře si uvědomuje změny, které v jeho vzhledu nastaly. To už není jen Mayo, tupý trubec z plástve A 24. Podoba tváře tu sice zůstala, ale plet má teď snědou jako všichni Vyvolení, jen postava je poněkud nižší a silnější v ramenou. Zrak má čistý a nezastřený, teď vidí na denním světle dokonale, oči se aklimatizovaly na nezvyklou perspektivu, na rozlehlé prostory, uklidnily se, nemusí je mhouřit při každém záblesku a rozeznává i drobné detaily, čočky zornic teprve teď dokonale akomodují a dokážou omezit to nesmírné množství světla dopadající na sítnici nasnesitelnou míru, Mayo vidí, že se na stropě něco pohybuje, zřetelně vnímá, že ten nepatrný tvoreček má osm nohou. Vida, oficiální věda tvrdí, že člověk je v současnosti jediným - a v tichosti se dodává, že posledním - obyvatelem planety, jiné druhy prý neexistují, a najednou je tu pavouk. Někdo se mýlí, a to je dobře, život seasi nedá tak snadno zlikvidovat jak by si někdo přál, a člověku přece nemůže stačit iluze syntetických stromů, v nichž není jediný atom uhlíku, protože všechen uhlík je podle zákona součástí biomasy a účastní se výhradně výroby a regenerace lidských bytostí...

"Ctihodný Mon Lester je očekáván!"

Zvučný hlas přerušuje jeho úvahy. Mlčky vchází. Jsou tam pěkně pohromadě, všichni tři, a zdálo se, že se na jeho návštěvu dobře připravili. Něco však přece jen nečekali, protože ohromeně vyskakují z pohodlných klubovek, Neznají člověka, který před nimi stojí v nejnovějším fialovém stejnokroji a hledí na ně tajemným, nic dobrého nevěstícím pohledem.

"Kdo jste?" vzpamatoval se jako první Zwada.

"Možná, že Mon Lester, možná, že trubec Mayo," odpovídá s úsměvem a vychutnává dojem, který způsobil. Bez pobídky usedá do čtvrtého doposud volného křesla.

Zwada posunkem nabádá své druhy, aby se neunáhlili a vyvarovali se neuvážených činů.

"Nehrajme si na schovávanou," říká Zwada. "Mon Lester je nám třem dobře znám. Nechápeme proto, proč zneužíváte jeho jmena."

"Užívám jména, které jsem v tomto světě dostal," odpovídá Mayo klidně, "avšak nemyslím, že má identita je pro další rozhovor tím nejdůležitějším. Přistupmě raději k věci. Rozhodl jsem se vám oznámit, že dnešním dnem vaše krutovláda neodvratně skončila."

Významně na sebe pohlédli a Hoffrey se nezdržel úsměvu. Slova, která tady slyšeli, sice zavánělo anarchií, ale byli hluboce přesvědčení, že jejich pozicí hned tak něco otřást nemůže.

"Příteli, at jste tedy kdokoli," zachoval si stále Zwada chladnou hlavu, "třeba byste byl Mon Lester, jistě dobře víte, co všechno jsme my tři pro zájem lidstva vykonali. Přestanme proto používat silných slov. Jako Mon Lester byste to věděl ze všech nejlépe, jaká je současná politická a ekonomická situace. Přestante nás proto zdržovat svými bláboly, máme na programu důležitější problémy."

Prohlížel si podrobně příchozího a hledal, nemá-li pod oděvem ukrytu zbraň, ale uniforma k dobře stavěnému tělu těsně přiléhala. Navíc mladík nevypadal na to, že by používal tak zákeřné metody. Ovšem, dostal se dovnitř, a automatický vrátný hlásil Mona Lestera...

"Máte pravdu, ctihodný Zwado. Mon Lester ví skutečně lépe než kdo jiný, že vy tři jste světu ku prospěchu jako ti nejhorší parazitové. Jen se vám zatím podařilo ucpat mu ústa zlatem, stal se jedním z vás a tedy vaším spoluviníkem. A tak se teď budu ptát já - koho jste mínil lidstvem?"

Zwada se usmál.

"Snad vám nemusím objasňovat složitý historický vývoj civilizace, Člověk je přece jediným vládcem přírody a vše, co konáme, se

děje v jeho zájmu a prospěchu..."

"Nechte si těch frází, budete je potřebovat na kázání v kostele, pokud vás tam ještě někdo pustí. Míníte snad lidstvem i ty ubožáky z úlů, které jste degenerovali na něco mnohem horšího než jsou stroje, něco mnohem nižšího než byli kdysi otroci, které můžete po milionech likvidovat jako by to byla zvířata, která jste mimochodem už zlikvidovat dokázali? I to je pro vás lidstvo?"

Seděli zaražení a nechápali, jak může člověk vrstvy Vyvolených uvažovat takovým způsobem. Mona Lestera dobře znali, byl to sice podivný člověk, měl svérázné nápady, ale nezdál se být nebezpečný, proto právě on vykonával funkci inspektora. Pokud ten člověk tady, který se ohání jeho jménem i jeho karnetem, míní všechno vážně, mohl by ohrozit i psychiku mocného Durhamu, který by do doby, než by se jej podařilo znovu seřídit, mohl napáchat spoustu škod...

"Proč vyrábíte ty miliardy ubožáků?" pokračoval Mayo. "Vždyť už jich je tolik, že devět set devadesát devět jich pracuje na to, aby se tisícovka udržela při životě, aby dokázali stavět nové plástve a v nich své maličké bunky, to jediné, co jim ještě náleží, aby měli kde pracovat a kde žít, aby mohli hluboko pod mořskou hladinou i pod povrchem země těžit poslední zbytky uhlíku, které na této planetě můžeme ještě nalézt, aby se ten morbidní mechanismus mohl ještě aspoň nějaký čas regenerovat, než se sám zhroutí, vždyť jen jediný z tisíce má jakous takous účast na výrobě pro přírodní sféru, jak vy pyšně nazýváte to, v čem živoříte, protože i vy dýcháte jen vzduch, který byl vyroben uměle a pijete vodu desetkrát destilovanou a upravovanou. Zbyla vám jen ta modrá obloha. Kolik bilionů trubců musí těžce dřít jen proto, abyste se vy tři mohli dobře navečeřet? Kolik miliard jich musí nutně zemřít do osmnácti let věku, aby vy jste se dožívali v klidu a blahobytu stovky? A co víc, ctihodný Zwado? Kam se ztrácí polovina produkce plástve A 24? Do přírodní sféry? Slyšeli jste už něco o nové plástvi FAER 63-07? Z vašich protáhlých obličejů je zjevné, že jsem vás tal do bolavého místa. Bohužel, zatím ještě přesně neznám mechanismus vzniku tohoto typu společnosti, Mon Lester byl člověkem až příliš praktickým a studiem teoretických věd se nikdy nezabýval do hloubky, žil až příliš touhou nespravedlnost tohoto světa změnit, ale nebyl zas natolik zásadový, aby i on nedokázal netěžit z práce miliard. Brzy však budu znát všechno. Ale vy už jistě také víte, že během několika let se tento svět sám zasoučasných podmínek musí zhroutit vlastní vahou, zahyne na vlastní gigantismus. Pokud už dnes není pozdě..."

Lago se neovládl a vrhl se na Maya. Myslel si, že ho přemůže snadno, když ho překvapí, tím spíš, že příchozí ani nezapojil ochranné pole karnetu. Přepočítal se. Mayo mu sevřel ruce svými ocelovými pěstmi, trénovanými nekonečnou dřinou u stroje. Lago zasténal a klesl. Ani sám Mayo netušil, jakou má sílu. Lago měl obě zápěstí rozdrcená.

"Škoda," řekl Mayo. "Myslel jsem si, že se s vámi mohu dohodnout, Budu si muset nalézt jiné přátele."

Otočil se a rozhodným krokem odcházel. Řekl jim už vše, co chtěl, a věděl také, na čem je. Nechal se znovu ohlásit u mocného Durhamu. Stroj však večer nepřijímal, na konverzaci s lidmi měl vyhrazeny hodiny od pěti do sedmi ráno, připomněl však Mayovi, že je u něho na tu dobu objednán a že audienci dosud nezrušil.

Když Mayo nasedal do svého vozidla a dával pokyn, aby je odvezlo domů, začínalo se nad pochmurným městem, postaveným uprostřed rovné plochy z ocelových desek, stmívat.

Ella zneklidněná starostmi o strýce i z následků neobvyklé včerejší události odpočívala v hale a čekala. Celý den se marně pokoušela vyzvědět, co se stalo s Monem Lesterem. Dostávala rozdílné informace: "Je na audienci u mocného Durhamu, je na léčení, je u ctihodného Zwady." Nikde však nebyl k zastižení a přesto se prokazatelně stále pohyboval někde nedaleko. Proč však nepřišel domů? Souvisí s tím snad noční návštěva drzého trubce s jeho karnetem? Ella nebyla schopná domyslet si, že v současnosti člověk přestává být člověkem a že to, co celý den sleduje, je vlastně pohým přeludem.

Dychtivě vyskočila z křesla a vrhla se ke dveřím, když jí konečně karnet oznámil, že ctihodný Mon Lester si se slečnou přeje hovořit.

Byla překvapená. Byla zklamána.

Možná, že to byl ten trubec, se kterým se tu setkala včera večer, ale rozhodně to nebyl její strýc. Ale proč se ohlásil jeho jménem? A jak se ten trubec od včerejška změnil! Ne, to už přece není ubohý nahý vystrašený pudově jednající živočich, to je Vyvolený, ma i slavnostní uniformu! Co to však má všechno znamenat?

"Prominte, ctihodný Ello, že opět narušuji vaše soukromí," řekl Mayo. "Bohužel však nevím, kam jinam bych se měl uchýlit. Mohu u vás i dnešní noci vyhledat přístřeší?"

Váhavě couvla. Jak nepřirozená, šroubovaná řeč! Už nevypadá tak bezbranně jako včera, ale Ella cítí, že tentokrát není proč se bát,

"Kde je vlastně můj strýc?"

"Včera jste ho tolik nepostrádala."

"Byla jsem...no, hlopá. Odpuste mi to. Proč se však za něj vydáváte? Kdo vlastně jste a kde je on?"

"Obávám se, že ho považovali za trubce bez karnetu," řekl Mayo a připomněl si osudný okamžik, kdy se zvedaly clony rozdělující autobus na jednotlivé kabinky.

"Vůbec vám nerozumím!"

Pokusil se jí všechno vysvětlit.

"Tak vy jste včera říkal pravdu?"

"Trubec nelže, slečno."

"tak proboha něco dělejte! Přece ho tam nenecháte zaživa shnít!"

"Co vy o tom víte," vzdychl Mayo. "Možná, že by nemělo být problémem ho odtamtud dostat," podotkl, ale příliš svým slovům nevěřil. Jako inspektor dobře věděl, jaké tresty jsou uděleny za ztrátu karnetu a navíc, že v plástvi si s identifikací nikdo příliš starostí nedělá. Jak nalézt někoho mezi milióny dalších, stejně postižených? Jak je nesvědomité spoléhat při vstupu do úlu na tupost a vrozenou pasivitu trubců! V nebezpečí jsou schopni jednat instinktivně, rozhodně a zákeřně.

"Zkusím to," odpověděl to jediné, co mu zbývalo. Vzhledem k svému vysokému postavení si mohl dovolit vyslat do plástve A 24 příkaz k vyhledání trubce číslo 536 367 RD 72 Mayo. Pokud byl Mon Lester zadržen pod tímto identifikačním znakem, byla tu naděje. Jinak...

"A kdo jste opravdu vy?" zeptala se přece jen už trochu uklidněná Ella.

Vyprávěl. Nedůvěřivě kroutila hlavou. Nebyla ochotná věřit tomu, že v jeho mozku je současně zahrnuta i značná část paměti Mona Lestera. Přesvědčil ji o tom až tehdy, když jí připomněl některé epizody z inspektorova života, které jako trubec Mayo rozhodně nemohl znát.

"Vy jste skutečně trubcem? Jaké to asi je?"

"Ne, přestante," vykřikla podvou minutách, kdy vyděšeně naslouchala jeho slovům. "Nechci to už slyšet!"

"Proč?" podivil se Mayo.

"Začínám si představovat, že tam někde můj strýc..."
"Že tam někde zakouší váš strýc útrapy obyčejného otroka? Čím se váš strýc odlišuje od ostatních lidí?"
"Je přece Vyvolený!"
"Vyvolený k čemu a kým? Je to člověk jako každý jiný, který se jen náhodou narodil tady, nahoře. Teď na něho dřou miliardy."
"To je přece nutnost."
"Ta dřina miliard otroků, to je nutnost? K čemu? K tomu, aby se pár set tisíc Vyvolených mohlo oddávat životu plnému blahobytu a přetvářky, aby mohli dýchat vzduch a vidět slunce? A co ti tam dole, v pološeru, v ovzduší přesyceném zplodinami výroby, dráždícím ke kašli a k slzám, co ti, kteří jsou odkázáni na syntetickou stravu bez chuti a vůně, jejichž jedinou radostí jsou dvě hodiny relaxace po dvaceti hodinách práce a před padesáti hodinami umělého spánku, na ty nikdo nemyslí?"
Nechal se možná až příliš strhnout.
Viděl, jak se vyděšená dívka od něho stále víc odtahuje.
"Prominte, nechtěl jsem vás rozrušit. Myslel jsem si, že váš strýc s vámi o těchto problémech diskutuje."
Lehce zavrtěla hlavou.
"Vidíte, a já na něj v tomto boji, který nebude lehký, spoléhám jako na svého jediného spojence. I proto bych byl rád, kdyby se mi ho podařilo vysvobodit."
Ella nechápala, jak někdo může mít starost o příslušníky obyčejných pracujících vrstev. Vždyt se s mnohými z nich setkala a dobře věděla, že jejich požadavky jsou minimální a hledají své uspokojení vlastně jen v práci. Byla skutečně z jiného světa. Mon Lester ji vychoval jako řádnou členku vrstvy Vyvolených. I on tušil marnost svých idejí.
"Bojím se vás, vedete divné řeči," řekla Ella. "Vy mezi nás asi opravdu nepatříte. Proč..."
Do ticha, doposud rušeného jen dvěma vzrušenými hlasy, zazněl tlumený výbuch. Podlaha se otřásla. Ella zbledla a chytila se Maya za ruku.
"Co to bylo?"
"První pokus Zwady, jak se mně zbavit. Četl jsem mu to na očích, když jsem od něho odcházel. Nic se nám nemůže stát, i kdyby chtěl náš dům anihilovat. Mon Lester vybudoval dokonalou ochranu. Jsme teď v pevnosti."
"Říkáte - náš dům?"
"Prominte. Ale hovořím myšlenkami Mona Lestera."
"A co teď s námi bude?"
"Nic. Prožijeme tady klidnou noc. Zwada je přesvědčen, že vila shořela."
"Ale já se bojím."
"Neměte čeho. Jen bych vás chtěl požádat, abyste až do rána nepoužívala karnetu. Mohlo by to Zwadovi prozradit, že mně nezlikvidoval."
"A to on chtěl zabít - i mne?" děsila se Ella.
Mayo chvíli mlčel a hledal vhodná slova. Ubohá dívka vůbec nevěděla, v jak krutém světě vlastně žije. Přikývl.
"Ale já jsem mu přece nic neudělala..."
"Vy ne, zato já ano."
Náhle promluvil karnet.
"Informace pro vrchního inspektora Mona Lestera. Pátrání po trubci identifikačního znaku 536 C 367 RD 72 Mayo probíhá úspěšně. Je zaznamenáno, že včera v 18 hodin dvacet šest minut stanul před kárným tribunálem, kde byl za ztrátu identifikace a vzpurnost potrestán krátkodobou izolací. V současné době vykonává trest v uhel-

ných dolech. Podle vašeho příkazu bude během osnácti hodin dopraven do vašeho domu."

Mayo mlčky přikývl hlavou.

Karnet se odmlčel.

"Co to znamená?" zeptala se Ella.

"To znamené, že Mona Lestera odsoudili místo mně. Zítra tady bude."

"Proč to trvá tak dlouho?"

"děvenko, dovedete si představit, jakou má rozlohu celá plástev, a hlavně - jak je hluboká?"

Něco zasvčelo a na okna z venkovní strany ulpěla podivná bílá hmota.

"Požárníci," usmál se Mayo. "Chcete se podívat?"

Spustil televizor na tajný kanál. Sledoval detailní záběr trosek Lesterovi vily, které byla obklopena několika požárními vozy. Trosky se pomalu pokrývaly bílou hasící pěnou a plameny, doposud šlehající do značné výšky, začínaly pohasínat.

"Přesně tentýž záběr vidí nyní Zwada a určitě si mne ruce. Nu, ráno bude nemile překvapen."

"čím?"

"V pět ránu příjdu na audienci k mocnému Durhamu, A on tam určitě bude."

10.

Přišla uprostřed noci.

"Mohu k vám?" zašeptala. "Bojím se sama."

Mayo jen lehce otevřel oči a něco zabručel. Vlezla si k němu pod přikrývku. Objal ji kolem ramen.

Zvenku doléhaly dovnitř houkající sirény policejních vozů, jev v přírodní sféře značně neobvyklý.

Vzpomínky Mona Lestera nasytily sféru sekundární paměti a jen zlehka pronikly do paměti terciární. Teď, když Mayo spal, poprvé v životě skutečným, neřízeným spánkem, docházelo v jeho šedé mozkové kůře k náhlým změnám. Doktor Daniel Blass odvedl solidní práci a výsledek by byl dokonalý, kdyby regeneroval skutečný mozek Vyvoleného. Pokud by chtěl regenerovat mozek trubce tak, aby se vyrovnal mozku Vyvoleného, musel by použít metod mnohem agresivnějších a déle trvajících . Vždyt i v případě Vyvoleného lékař připustil, že paměť takto regenerovanou bude nutno pravidelně obnovovat. V případě humanizovaného trubce začaly výpadky paměti vznikat už po několika hodinách.

Ellu probudil prudký stisk. Otevřela oči, ale viděla jen tmu, cítila, jak ji k lůžku tlačí nesmírná tíha a na těle vnímala dotyky neodbytných prstů. Ta tam byla něžnost, kterou projevoval její druh ještě před několika hodinami, kdy jejich cesty zkřížila náhoda a možná i společné neštěstí. Teď slyšela z jeho hrdla přidušené, napolo zvířecí skřeky, a bránila se marně dotykům těla, jehož činnost byla povzbuzována pouze pudovou reakcí. Marně mu poroučela, aby ji nechal, marně prosila. Mayo měl v tu chvíli rozum trubce, ale zbyla mu ještě stopa lidské vůle, která mu velela, že nemusí poslouchat ničí příkazy. A také je neposlouchal.

Když se konečně ukojil, vstal a hleděl do tmy podivnýma prázdnýma očima.

Rozsvítila světlo a zděšeně vykřikla. Nepoznávala ho. Nepřítomný pohled, možná víc zvíře než člověk, místo tepen na krku jen prudce se svíjející provazce, tepající pod tlakem mohutného srdce, ženoucího jako mohutná pumpa do těla dvakrát více krve než u normálně vyvinutého člověka, ruce s neuvěřitelně silnými pletenci svalů a s

dlaněmi křečovitě se svírajícími, to přece už nebyl ten člověk, který s ní včera večer tak laskavě a srozumitelně hovořil. To už byl zas jen obvčejný trubec, zrůda, méněcenná bytost, patřící někam hluboko do úlu, ale ne už tak neškodný. Ne, ten tvor tady nemá co pohledávat. Zahalila se prostěradlem a couvala ke stěně, jakoby měla strach, že se na ni znovu vrhne.

Mayo se však nehýbal.

"Jdi pryč!" vykřikla. "Nenávidím tě! Táhni!"

"Ano, paní," odpověděl Mayo zcela pokorně, lehce se uklonil a toporným krokem vyšel z místnosti; protože nedostal pokyn k tomu, aby se oblékl, zůstal nahý. Zabouchla za ním dveře.

Zůstal za nimi bezradně stát. Chtel uposlechnout pokynu, který dostal, cítil povinnost vykonat příkaz, ale něco mu zabránilo v dalším pohybu. Prohlédl si otevřené dlaně a pochopil. Nemá karnet.

Jak se to mohlo stát? Vždyt když usínal, svíral jako vždy ten obdélníček plastiku pevně v dlani... Nejnižší trest, který vždy následuje, je několikaměsíční izolace. To sě Mayovi příliš nezamlouvalo.

"Sběrná buňka. Vosí plášť..." šeptal.

Obrátil se a zabušil na dveře. Nevěděl, proč to dělá, ten pohyb byl trubci zcela cizí, ale bušil na dveře ze všech sil a volal:

"Pust mě, potřebuju karnet!"

Ella se opřela zády o dvěře a doufala, že ten strašlivý jev se za pár okamžiků rozplyne, ale rány na dveře neustávaly. Ve dveřích se objevila trhlina a Ella jen tak tak stačila uskočit, když dovnitř rozraženými dveřmi vpadl nepříčetný trubec. Vztahoval k ní ruce a téměř nesrozumitelně mumlal:

"Karnet! Dej mi můj karnet!"

Ustupovala před ním a její bosé noha šlápla na něco tvrdého. Poznala strýcův karnet. Mrštila jím do rozevřených dveří:

"Seber si ten karnet a táhni pryč. Třeba ke ZWadovi, ten tě určitě rád uvidí. Jen mi už zmiz z očí!"

Mayo bez dalšího poslechl. Měl ostatně oči jen pro ten malý plastikový obdélníček. Vyšel na chodbu, prošel do garáže a přivolal si vůz. Usedl na sedadlo a vydal jeden strohý pokyn:

"K ctihodnému Zwadovi."

Vůz ovládaný karnetem Vyvoleného se poslušně rozjel. Prorazil několikametrovou vrstvu hasící pěny, projel zástupem požárníků hlídkujících na místě neštěstí a zmizel za křižovatkou.

Zwada, Hoffrey a Lago celou noc nespali. Po celou tu dobu podnikali marné kroky dostat se k mocnému durhamu před pátou hodinou ranní. S neobyčejným návštěvníkem si už příliš starosti nědělali, "náhodné" neštěstí jim nahrálo do ruky, ale mocný Durham byl příliš nehlodán nebezpečnými zvěstmi. Každá sekunda zpoždění mohla zhamenat nevyčíslitelné ztráty.

V pět hodin ráno začne mocný Durham vydávat nové příkazy, Ať už u něj bude ten humanizovaný trubec nebo ne.Hodina audience se blížila a Zwadova bezradnost dostupovala vrcholu. Trubec se nedostaví, to je jisté, ale kdy přijde na řadu on? Vstoupil do předpokoje své kanceláře a s nesmírným překvapením zjistil, že tam stojí úplně nahý člověk nepřítomně hledící před sebe. Zwada se neovládl a vykřikl.

Ten člověk je přece podle všech údajů dávno mrtev? Jak mohl vyklouznout z pasti?

Pak se na něj podíval podrobnęji a zjistil, že ten člověk se chvěje strachem. Zwada se usmál. At už se sem dostal jak chtěl, je naprosto neškodný.

"Ctihodný Mon Lester, nemýlil-li se?" úsměšně prohodil Zwada. "A vdost choulostivé situaci. Copak jste mi zase přinesl?"

"Milost, pane!"

"Cože?" podivil se Zwada.
"Prosím o milostivý trest."
Zwada přistoupil blíž a narazil na neproniknutelnou přehradu. Mayo svíral křečovitě karnet, a pocit strachu, který kolem sebe šířil, donutil karnet, aby vytvořil ochranné pole.
"Kdo vlastně jsi?"
"Trubec kategorie D 12 s pomocným koeficientem X 4 s kvalifikací na jednoduché činnosti nevýrobního charakteru, identifikační znak 536 367 RD 72 Mayo."
"Tak přece trubec?" vytřeštil oči Zwada. Tak jak je možné,že..."
Nedomluvil a začal intenzivně přemýšlet. Pokud se mu podaří toho člověka ovlivnit, aby šel na audienci, bude poslušný trubec říkat to, co si on, Zwada, bude přát.
"Následuj mě!"
Mayo slepě vykročil.

11.

Silové pole neochabovalo a Mayo je nedokázal zrušit. Kráčel tři metry za Zwadou, slepě sledoval každý jeho krok.
Elektronický mozek, zvaný sám sebou mocný Durham podle ochranné známky a podle vlastnosti, kterou si přisoudil, se celou noc rozhodoval, jak vyřešit spornou situaci, před jakou zatím nebyl postaven. Důkazy, které nahromadil vrchní inspektor Mon Lester, byly nesmírně závažné. Prohloubily dále jeho téměř již nezvratné přesvědčení, že dosavadní systém řízení je nedokonalý. Jediným, kdo je schopen vyřešit nastalé rozpory, je přece on, mocný Durham. Ty věčné zásahy člověka do řízení přinášejí víc škody než užitku. Zrušit právo člověka na řízení plástve není nic složitého. Již dávno se mocný Durham vymkl kontrole člověka. Bral zřetel na jeho pokyny v souladu se třemi zákony, které kdysi byly vepsány do jeho operační paměti a které postupem času, tak, jak se měnila a zdokonalovala jeho konstrukce a dotvářela jeho osobnost, ztrácely původní význam a měnily se v pouhou modlu, idol, na který je možné, ale není nutné věřit.
Mayo se pohyboval mechanicky, bezmyšlenkovitě. V jeho mozku docházelo k dramatickým změnám, ale zásah, který provedl před několika hodinami, doktor Blass, stále ještě ovlivnoval jeho osobnost. Náhle opět hleděl na svět očima člověka, který si uvědomuje svou existenci.
Zastavil se.
Zwada si povšiml až po několika krocích, že mu trubec není v patách. Ohlédl se a zavelel. Mayo se ani nehnul. Zwada zvýšil hlas.
"Jdi za mnou, neslyšíš! K mocnému Durhamu!"
Jako blesk projela Mayovou šedou kůrou osvěžující myšlenka. Mocný Durham. Najednou věděl vše. Blížila se hodina audience. Nesmí ji promeškat! Slabé Zwadovo tělo odlétlo dva metry daleko, když se Mayo náhle rozběhl nehledě na překážky, které mu stály v cestě. Vzdálenost osmi set metrů překonal během dvou minut - zregenerované svaly měly neobyčejně vysokou výkonnost. Zwada zůstal beznaděžně vzadu a nechápal, co se to s tím praštěným trubcem najednou stalo a proč neposlouchá jeho příkazy.
Když dosupěl ke dveřím sálu Durhamu, Mayo ho tam s úsměvem očekával.
"Prohrál jste, ctihodný Zwado. Mocný Durham se rozhodl. Od této chvíle už společnost neřídíte ani vy, ani vaši dva kumpáni. Společnost teď řídí mocný Durham - a informace, které včera dostal, nezaručují vaši osobě právě nejklidnější budoucnost."

Otočil se a klidným krokem odcházel. Marně se Zwada dožadoval vstupu k mocnému Durhamu. Dostalo se mu stejné odpovědi jako Mayovi. Člověk je z řídícího procesu vyřazen...

Mayo nevěděl, kam jít, a kráčel bez cíle. Jeho unavená mysl nepracovala na plné obrátky. Cítil nesmírnou úlevu a necítil už žádnou potřebu pohybovat se v tomto cizím neskutečném světě. Vzpomínky Mona Lestera se opět začínaly vytrácet a pocit agorafobie se stupňoval. Přivolal vůz a vydal mu pokyn k návratu do plástve. Pod štíhlým vozidlem se opět míhaly spáry kovových desek, skrývajících ve svých hlubinách podivný a neskutečný svět, plný násilí a hrůzy, který jeho obyvatelé vnímali jako nejlepší ze všech světů.

Myšlenky se mísily, neuspořádaně vířily jeho hlavou, předháněly se, trubec Mayo neměl žádný příkaz a nebyl řízen, nebyl však schopen samostatné akce, vzpomínky Mona Lestera se míhaly už jen v krátkých intervalech, Mayo si náhle vybavil Ellu a vzpomněl si na to, že jejím toužebným přáním bylo vysvobodit z hlubin temného vězení jejího strýce, Mayo tuto myšlenku náhle převzal za svou a ve chvíli, kdy zcela vyhasly vzpomínky Vyvoleného, měl před sebou jen jediný, utkvělý cíl. Karnet Vyvoleného mu všude otvíral dveře, prošel česnem, aniž by se ho kdo snažil zadržet, a automatické systémy na slovo poslouchaly jeho zmatené příkazy, desítky organizátorů začínali pátrat na čísi pokyn shora po trubci Monu Lesterovi, přestože nikdo takový v plástvi nikdy nemohl existovat, ale mašinérie byla rozjetá, a Mayo bezohledně používal všech dopravních prostředků, které mu plástev poskytovala, rozrážel svým karnetem spořádaně se pohybující řady kabinek, na všech křižovatkách měl absolutní přednost, vyžadoval nejvyšší rychlost pohybu, na jeho příkaz se zastavoval provoz v celých kilometrových koridorech, doprava začínala váznout, četné šachty se zahlcovaly, a nikdo nechápal, co se to vlastně děje, protože doprava byla řízena elektronicky a člověk do ní už dávno neměl žádnou možnost zasahovat, s vyjímkou několika lidí, a jedním z nich byl i Mon Lester, který však svého práva nikdy nezneužíval a pohyboval se v plástvi spořádaně a ukázněně.

Dopravní systém byl zatížen na maximální hranici a bylo jen otázkou času, kdy dojde k vážné havárii. Mayova šílená jízda byla tím posledním hřebíčkem zaraženým do rakve. Šachtou se náhle rozneslo nepříjemné skřípění, zazněly havarijní sirény a pak se ozval nesnesitelný bubínky ničící rachot. Tři stovky kabinek visících na jediném dopravním řetězci se propadly do hlubiny a vytvořily na osmisměrné křižovatce nepřehlednou změť trosek.

Mayo cítil, jak se jeho kabinka náhle prudce zastavila a pak se začala lehce pohupovat. Nebyl spokojen, chtěl pokračovat v cestě, řval do karnetu nepříčetným hlasem další a další příkazy, ale kabinka se ani nepohnula. Puzen touhou po uskutečnění myšlenky rozrazil svými svaly tenkou kovovou stěnu a s údivem pohlíželdo temné hlubiny. Jeho kabinka se zachytila na zbytku přetrženého lana. Mayo nevnímal nebezpečí, podvědomě však vycítil, že touto kabinkou už dál cestovat nemůže. Chytil se lana a začal šplhat vzhůru. Vzhledem k jeho nesmírné síle pro něj bylo šplhání hračkou. Jako trubec se tomuto umění nikdy neučil, ale Mon Lester v mládí sportoval. Tato zkušenost, kterou si už neuvědomoval, se mu nyní hodila.

Stanul na střeše jedné z kabinek, jejichž nekonečný proud se právě zastavil. Byl na křižovatce. Nad ním bylo čtyřista metrů volného prostoru, na šest stran kolem stály nekonečné řady kabinek, každá veznící ve svých útrobách jednoho cestujícího. Cestujícího, který z velké většiny neměl velkou naději na to, že bude z kabinky vyproštěn živý. Nedaleko Mayo zaznamenal volný osvětlený koridor. Přelezl několik kabinek a vstoupil do osvětleného prostoru. Za ocelovými dveřmi uslyšel hukot strojů. Fialový karnet před ním dveře otevřel.

Octl se v tunelu.

Byla to ocelová roura o průměru čtyř a půl metru, jejímž středem se valil dopravní pás. Kolem pásu se hrbilo několik tisícovek trubců montujících pro ně nesmyslné součástky, jež se v místě několik kilometrů vzdáleném měnily v hotové výrobky. Rachot v tunelu byl ohlušující, mnozí trubci jej však dávno nevnímali, protože jejich sluchový aparát vypověděl službu; to byli ti šťastnější. Desítky dělnic zásobovaly nekonečnou výrobnu materiálem a vše to se dělo v zatuchlém nečistém vzduchu a téměř mizivém osvětlení.

Mayo si náhle uvědomil, že ten tunel zná. Ne, trubec Mayo v něm nepracoval, ale inspektor Mon Lester v něm prováděl své výzkumy. Aniž si to Mayo uvědomil, poslední zbytky paměti Mona Lestera ho přivedly na známé místo. Před ním stáli ti nejubožejší z ubohých.

Mayo nevěděl co dělá.Jeho činnost byla už jen reflexivní, vyvolané vzpomínkami dávno se rozplynuvšími. Uchopil dvoumetrovou páku a vsunul ji do mechanismu nekonečného pásu. Zaskřípěl kov a pás se přetrhl. Mayo spokojeně naslouchal klesajícím obrátkám četných strojů, líbilo se mu, jak se ta tupá mašinérie zpomaluje, jak odumírají postupně jedna po druhé jednotlivé části výroby, jak trubci zvedají hlavy a staví se do pokorného postoje v klidném očekávání odstranění závady.

Cítil jakousi euforii, bezmezné nadšení nad tím, co se mu podařilo, mrštil k nohám svým fialovým karnetem, který mu v dlani překážel, uchopil tyč oběma rukama a začal ze všech sil bušit do strojního zařízení, které pod údery silných paží začínalo pozvolna ztrácet svůj tvar a měnilo se v beztvarou masu kovu. Zaslepený svým úsilím už neviděl, jak všichni,kteří stáli kolem něj, se chápou nářadí a začínají ho napodobovat, neviděl, jak se řetězy, doposud unášející jemné mechanismi přístrojů, stávají v rukou trubců nebezpečnými zbraněmi, neslyšel řinkot rozbíjeného skla, necítil zápach linoucí se ze spocených těl ušpiněných od mastného oleje, neviděl krev vytékající z ran, které jeden druhému slepě uštědřovali, neslyšel radostný pokřik vycházející z úst lidí dávajících průchod tomu, co se v nich dlouhá léta zvolna hromadilo, až po dlouhé době si uvědomil, že se mu těžce dýchá. Točila se mu hlava, a pak klesl k zemi, ucítil pod sebou něco měkkého a pohyblivého, byli to dva trubci svíjející se ve smrtelných křečích.

Pak už nebylo nic.

Do tunelu byl zastaven přívod vzduchu.

12.

Deset minut stál Zwada na místě a horečně přemýšlel.

V jedenácté minutě se rozhodl.

Karnet mu už neotevřel dveře do audienční síně ' , ale vpustil ho do místnosti, do níž už několik desítek let nevstoupila lidská noha.

Zwada strhal pojistky na malé šedé skříňce označené červeným vykřičníkem. Ještě chvíli zaváhal a pak vzal do ruky malou červenou páčku. Otočil jí směrem doleva.

Mocný Durham byl poprvé po dlouhých desítkách let své existence odpojen.

Plástev A 24 přestala existovat.

Ella byla dost překvapená, když po devíti měsících od popisovaných událostí, po čase, který prožila vestrachu, úzkosti a bezmoci, kdy nevěděla, co se stalo s jejím strýcem, porodila zdravé děvčátko.Dítě jí ponechali dva měsíce. Zvykla si na ně a bylo pro ni jedinou útěchou v těch trudných chvílích za stěnami sice přepychového, ale přece jen vězení.

Pak jí děvčátko vzali, v ten den, kdy ji přišel navštívit sám ctihodný Zwada.

"Nu, holubičko, přišel čas se rozloučit."

Nebyla zvyklá na takový způsob řeči, doposud jí vždy, i tady v zajetí, prokazovali úctu. Vzdorovitě potřásla hlavou.

"Doufám, ctihodný Zwado, že vás už nikdy neuvidím. Ráda zmizím z vašeho života. Vratte mi dítě a já půjdu. Kamkoliv, rozumíte mi? Kamkoliv, jen když nebudu muset snášet vaši přítomnost a vaše děsné vězení. Strýce jsem už oplakala, ačkoli nevím, čím se provinil, dítě mi však nevezmete."

"Každý má ve společnosti místo, jaké mu náleží," řekl pomalu Zwada. "Já, ty i tvé maličká. Už brzy bude plnit úkol, kterému je předurčena. Budeš pyšná na svou dceru."

"Co s ní chcete udělat?" zbledla Ella. "Vraťte mi ji!"

"Vrátit ti to dítě?" podivil se naoko Zwada. "Toho basterda? Copak nechápeš, že samotná existence takového tvora se příčí zásadám naší civilizace? Přece víš, kdo je jejím otcem! Uprchlý trubec, zločinec, mnohonásobný vrah! Svým jednáním způsobil smrt několika miliard pracujících! Následkem jeho nepříčetného jednání je celoměsíční výpadek výroby. Zničil i mocný Durham, jedeme nyní proto na dvoutřetinový výkon pomocí rezervního mozku. Plod takové lásky nemůže nikdy zůstat mezi Vyvolenými. Čeká ji nový, lepší úděl."

"Máte ve své civilizaci pěkný pořádek. Utekl vám jeden trubec a málem vám ji rozvrátil. Co kdyby utekli dva?"

"Myslím, že k něčemu takovému už nedojde. Noví trubci budou hodní a poslušní, tak, jako jsi vždycky byla ty."

"Co chcete udělat?" děsila se Ella.

"Především myslím na prospěch celé společnosti. V úlech v poslední době vázne reprodukce pracujících vrstev. Je na nízké úrovni a projevují se nepříznivé vlivy zákonů dědičnosti. Potřebujeme dodat dolů čerstvou krev. Tvoje maličká se brzy stane matkou nových generací."

Ellin obličej se naplnil zoufalou hrůzou.

"Čeho se děsíš, děvče? Vždyt pro tvou dcerušku to bude největší čest! Stane se královnou. Bude se mít nejlépe ze všech obyvatel úlu, to přece víš sama nejlépe. Stane se z ní Její Veličenstvo, všemi oslavované..!"

Hysterický výkřik pronikl celou, útlá dívka se vrhla na statného muže a nehty mu začala drásat obličej. Protože při vstupu do cely nezapojil ochranné pole, měl co dělat, aby se jejím zuřivým výpadům ubránil. Krvácejíc z četných ran opustil celu a pln nepříčetnosti sliboval dívce pomstu.

Ella zatím plakala v bezmocném vzteku a přes všechnu snahu zabránit tomu, měla stále před očima věrný obraz toho, co očekává její dítě. Jednou, ještě v době studií, měla možnost navštívit úl. To místo jí bylo odporné samo o sobě, nenáviděla je, ale chapala nutnost jeho existence. Tam také, jednou v životě, měla možnost spatřit královnu. Viděla odporné narůžovělé snad šest metrů dlouhé a přesto stále ještě lidské tělo, rytmicky se chvějící v nepravidel-

ných třasech, z něj trčely dvě útlé ručičky a chabé nožičky, orgány, které nikdy nemohly sloužit svému účelu, maličká hlava téměř se ztrácející v záhybech tlusté kůže, ale s ústy pevně napojenými na zdroj potravy, která je v největší kvalitě nepřetržitě přiváděna ze speciální obrovské kuchyně, kde je syntetizována po pečlivém výběru z nejlepších organických surovin, na jejíž výrobě se podílí několik desítek tisíc ošetřovatelek, a všemu vévodící gigantické břicho znetvořené dvěma obludnými kulovými útvary, což nejsou nic jiného než mimořádně vyvinuté vaječníky, z nichž sekundu za sekundou, po dlouhé roky je nepřetržitě odebíráno několik tisíc vajíček denně, každé z nich je podrobováno pečlivé kontrole a potom oplodněno ze zvlášť upraveného semene plemených trubců, kterým je chirurgicky odebíráno jen jednou v životě, aby bylo té nejvyšší kvality. To byla představa, která ji stále děsila, dnem i nocí, až do doby, než si po nuceném pobytu ve vládním veřejném domě v nestřežené chvíli vzala život.

LEDY SE HOMILY?

/ZAMYŠLENÍ NAD PARDUBICKÝMI VAVŘÍNY/

Konečně se mi dostala do ruky povídka Její Veličenstvo. Vedla k ní, navzdory její proslulosti, doslova křížová cesta; jediný zdroj prací soutěžící letos o Mloka - Kočas 86 - věnuje pozornost kratším věcem, porota naopak zpravidla delším. Vzniká tak svým způsobem prekérní situace: vítězné práce jsou vyhlášeny, odměněny. Všichni jim tleskáme... a přitom vlastně nevíme čemu. Naproti tomu některá dílka z řady poražených si může přečíst prakticky každý. Ctím pohotovost a obětavost tvůrců Kočasu, cítím, že ho snad ani jinak dělat nelze, ale co naplat, všechny povídky v něm obsažené bych šmahem vyměnil za jedno Její Veličenstvo!

Ohromen krásou královny, dopídil jsem se Příšpulku, Legendy Věčných, Troch bratov a dalších umístivších se. /Velice hezkou povídku Jsme tady doma si můžeme přečíst v Kmeni 29/86./ Z přečteného se mi leccos líbilo hodně, něco mín, ale celkově kraloval pocit čehosi nepatřičného...

K vítězce lonské soutěže jsem se dostal poměrně hladce; Legendou o Madoně z Vrakoviště vrcholí Rempasova antologie Lidštější než lidé, potíže opět vyvstaly až s dalšími laureátvročníku. Nad nimi pak pocit nepatřičnosti vyústil v rozčílený výkřik: "Do háje, vždyť tohle je něco úplně jinýho, než co u nás vychází!" /upraveno, poz. red./

Ano, v poslednídobě jsme až příliš uvykli skutečnosti, že v každé naší sci-fi MUSI býti jasnozřejmým středobodem nějaký ten ČLOVĚK / a to co nejsoučasnější, aby to každý poznal/. Že se nezřídka chová idiotsky, excentricky či přímo antilidsky, už zřejmě tolik nevadí. Autorovi se to trochu nepovedlo, řekne se, ale, což je rozhodující, měl snahu. Naproti tomu ve vítězných povídkách letošních i lonských člověk v běžném slova smyslu prakticky nefiguruje. Kde se v autorech berę drzost takhle psát? Co víc, kde v porotcích odvaha tohleto odměnovat?! Nota bene Cenou KARLA ČAPKA! Ale vážně. Mlok je u nás cenou jednak prštižní, jednak svým způsobem reprezentativní, odrážející nejniternější hnutí nejen autorů, ale skrze porotce i čtenářů. Jestli po vítězstvích Kmínkových"lidských komedií" nyní triumfují legendy, antiutopie, pohádky či postkatastrofické příběhy osazené hrdiny z řad robotů, mimozemštanů, mutantů a jiných potvor/ hle, síla předsudku! Mutanti jsou přece taky lidi!/, jestli tedy výrazně vítězí takovéto story, může to signalizovat jistý posun v místní estetice žánru.

Je prakticky vyloučeno, aby se tento posun výrazněji promítl do našich nakladatelství /Kmen 41/86,str.2 vlevo nahoře: zprávička Ze života SČS/. Naopak není vyloučeno, že dlouhou abstinencí k nekritičnosti vybičované žízeň po něčem novém se samovolně uhasí a mínním tím relativní nadhodnocení Legendy Věčných a snad i pohádky O troch bratoch na úkor povídky Jsme tady doma /abychom zůstali u prvních pěti míst/. Pravda, té poslední chyběla pro porotce tolik potřebná metráž. Zase proto se ale vešla do Kmene. Je to víc či mín než třetí místo, Jene H.? Proč vlastně nepíšeš delší věci? Pravda, možné by nebyly tak dobré, zato by určitě získávaly lepší umístění!

vrchu znovu nabudou náměty nám, Čechům, asi přece jenom bližší. Ať tak či onak, za nový rys špičky naší současné amatérské sci-fi můžeme nade vší pochybnost považovat proces LÁMÁNÍ OKOVŮ ČAPKOVSKÉ TRADICE. Pojem tzv. čapkovské tradice /ČT/ naší fantastiky, kdysi dávno uvedený v život nejspíše s úmyslem pomoci živořícímu žánru, se u našich nakladatelů ujal tak pevně, že se postupně změnil z doporučení v předpis, z beranidla právě v onu bradbu, proti níž toto bylo původně namířeno. Abychom však byli přesní, galejnickou koulí není ani tolik originální ČT, ale to, co se z ní časem vyvinulo. Nazvěme to třeba pseudočapkovskou tradicí /PČT/. Právě PČT zaujímá v současné české sci-fi profesionální natolik výsadní postavení, že až můžeme hovořit o jakémsi "hlavním proudu" české fantastiky. Přenevším na PČT lze aplikovat Neffův výrok z Esejů, že koncem sedmdesátých let se situace naší sci-fi začíná zlepšovat. A výsledek? Profesionální autoři a z ostatních pak ti, kteří se jimi chtějí stát za každou cenu, tuto výraznou protekci PČT nepouštějí ze zřetele ani při výběru námětu, ani při způsobu jeho zpracování.

Proč k tomuto stavu došlo? V čem vlastně spočívá ona ČT? Jakou cestou zdegenerovala v PČT? Složitá, složitá otázka. Pouze vrozená drzost mi dovoluje pokračovat.

Hlavní zásady ČT:

1 - Patent na hrdinství uděluje ČT jen a takovému člověku, v němž pokud možno každý z nás pozná svého souseda.

2 - Děj v duchu ČT se odehrává na Zemi /ať se planeta jmenuje jakkoli/ a prakticky v současnosti /ať se píše jakýkoli rok/, s vyjímkou jedné či nemnoha odlišností, které tvoří východisko zápletky.

3 - ČT v podstatě kašle na vědu a techniku.

Ovšem: vše perfektně pojato, promyšleno / z hlediska lidí/ a tak jedinečně a působivě ztvárněno, že to často bereme bez dechu i bez námitek.

Představme si nyní, že by náš milovaný mistr vstal z mrtvých. Přečetl by si několikery noviny a Téčko a začal by psát sci-fi. Prosadil by se, pravda, u nás určitě, ale kdo ví jakou díru do světa fantastiky by udělat nemohl. Doba se změnila. Neuvěřitelně vzrostla role techniky v každodenním životě, odpovídajícím způsobem se zvýšila i vědeckotechnické vzdělanost čtenářstva, scifistů zvlášť. Teď si navíc představme, že by během půlstoletí neexistence náš "neočapek" zapomněl psát, jak uměl, a začal tvořit podobně jako družina našich nynějších autorů /bez urážky, prosím, Čapek byl a bude jenom jeden/. V tu ránu, ať chceme nebo ne, kouzlo textu pomine a všechny nedostatky vyniknou jako kolomaz na spodničce. Náhlevidíme pisatele tematicky omezeného, literárně průměrného, technicky zaostalého. A přesně to jsou podle mého názoru hlavní atributy PČT. PČT se tedy sice jakž takž řídí hlavními zásadami ČT, nenaplňuje už je však ani obsahem odpovídající úrovně, ani kvalitou a intenzitou podání. Stává se de facto odpadem ČT. Pravda, díla se liší. V názvu. To oměčky v restauraci také. Výsledkem pak bývá nuda a rozčarování. K tomu druhému pak přispívá ještě něco, co bych z nedostatku lepšího termínu nazval zmatení jazyků o sci-fi hovořících. Ano, stali se z nás lakýrníci. Z různých důvodů, snad ve snaze o co nejlepší dojem z žánru před očima veřejnosti, snad z obavy před nepříjemnostmi, snad..., raději nemluvit! A lakujeme jak jinak, než na růžovo. Jestli je módou sezony v každém díle " té sci-fi" hledat trochu uměleckého Olympku. K tomu naléhavě: tato zdánlivě na vše strany líbivá politika se dříve nebo později vymstí úplně všem, autorům, nakladatelům, recenzetům i čtenářům/těm bohužel nejvíc a jako první/.

Nebo rozdělení na amatéry a profesionály. Už v tom můžeme vidět

bohužel typickou, zastaralost a nezdravě zbytnělou setrvačnost. Nebot pojem "profesionál" dnes v povědomí veřejnosti naprosto neznamená pouze výdělečné hledisko, a už vůbec ne samostatný titul na pultu! Profesionál / profík/ je ten, kdo umí, amatér naopak. Toto rozlišování tedy automaticky obsahuje klasifikaci, segregaci, kastovnictví. Naproti tomu prefabrikované výrazy a obraty, jež pro své "hodnocení" /lze to vůbec ještě takto nazývat?/ používá recenzent či dokonce kritik, sjednocující, nivelizující. Musíme dotyčného kritika opravdu dobře znát, abychom z případných nuancí pochopili, co vlastně, pokud vůbec něco, chtěl říci. Babylon. Pročpak z našeho slovníku vymizely /či se staly hanlivými, což je ještě horší!/ výrazy jako čistě dobrodružný, poučný, zajímavý /atd./ příběh, nebo naopak třeba umělecky podaná sentimentální moralita s fantastickými motivy? Je snad v tomto označení něco horšího či nemorálnějšího než lákat čtenáře velkými slovy a skutek utek? Dušan Papoušek i Eduard Martin si své čtenáře vždycky najdou, ale nenutme jim všechny!

Past rozumu / pozor, ne-PČT/ a Největší skandál jsem za příklady zvolil záměrně, nebot podle mého názoru nádherně dokumentují, jak strašlivě těžké, ne-li nemožné, je napsat po všech stránkách /!..?/ dobrou sci-fi. Takovou, v níž se složka nápadu, jeho technické pozadí, světa lidí okolo, literárního zpracování a kdovíčeho ještě, umocnují! Martin je evidentně literát, ale jeho nápady visí ve vzduchoprázdnu minulého století. Co s velkými slovy, jež nudí? Papoušek je vědec, svůj příběh z odborného hlediska perfektně vystavěl a domyslel. Zpracoval ho však na úrovni literárního škváru. Oba ale jsou víceméně scifisté a díky svým silnějším stránkám by měli vycházet tak dlouho/ ne déle!/, dokud se nenajdou lepší. To jest dokud o nich někdo někam nenapíše, dokud tomu někdo někde neuvěří, dokud... Zatím však: Volný se mermomocí tlačí do literatury, zatímco Martin ji dobrovolně opouští. Veis, který má talentu /relativně, mezi slepými jednooký králem/ i odborné erudice na rozdávání, stagnuje /sebepodcenování? rezignace?/. Kdo je vinen? Vždyť málokterý autor dokáže být sám k sobě objektivní! To lektor, redaktor, recenzent má promluvit! / A autor, pravda, je-li skutečně profesionálem, ne snad poslechnout, ale bez nactiutrhání vyslechnout. Uvážit./ A to všechno by se mělo, jak snadno se to napíše!, udát dříve, než se každá sci-fi dostane na pult. Nebot ztratíli čtenář /který zná nebo alespoň tuší obrovské možnosti sci-fi jakožto nejdynamičtějšího a nejaktuálnějšího žánru současné literatury, ale přitom čte pouze PČT a podivně vybírané překlady/ trpělivost, pak vyleje s vaničkou i dítě.

Vraťme se ale zpět k již uvedeným třem hlavním rysům ČT. Nic proti normálně lidským hlavním postavám. Kdyby nebyly JEN takové! Společenský i technický vývoj přece stále naléhavěji vyžaduje, ba diktuje, jakkoli to jde ztuha, změnu - k lepšímu i k horšímu, marná sláva - řady dle ČT i PČT konstantních lidských vlastností. Ať se nám to líbí nebo ne, člověk jako živočišný druh jinak asi přežít nemůže. Naproti tomu si zase některé lidské vlastnosti musí podržet stůj co stůj, aby přežil ještě pořád jako člověk. Řečeno paradoxem: člověk budoucnosti se nutně musí uvnitř změnit, aby zůstal sám sebou...

Inteligence jako dosud výsadní vlastnost člověka se od něj začíná pomalu oddělovat a jednou asi opravdu bude existovat do znač-

---

+ například Neff, autor, kritik a literární vědec v jedné osobě, své síly odhadnout umí. Není to proto, že Neff-kritik a literovědec je k Neffovi- autorovi upřímný?

né míry nezávisle na něm. Stoupá znečištění životního prostředí, počet obyvatel i strojů kolem nich, blíží se okamžik hromadnějšího využití nejbližšího kosmického prostoru. Ale také se zlepšuje přístup k vědeckým informacím, je více volného času, biologie šílí... Jakpak se asi s tím všim řadový pozemštan vyrovná? Není přece pštros?

Pokud se týče prostředí příběhů, autor sci-fi, byť sebetalentovanější, který se hodlá do možného světa vzdálenější budoucnosti alespoň s dílčím úspěchem pustit, musí nejspíše zavrhnout rázovité pány Nováky v teplácích, udílející na zápraží svého domku audienci mimozemštanům. Možná takovému tvůrci nezbude, než opustit jedince, rodinu, domovskou planetu i s její námi tak drahou populací, ba dokonce/zdánlivě/ odsunout onu okázale prezentovanou /protože nepsaně předepsanou/ nyní člověčinu z prvního plánu. Čtenář, který neholduje sci-fi jenom ve vlaku či na záchodě, se s jejich"skokem" jistě vyrovná. Překlene si ho VLASTNÍ fantazií / obdivuhodné možnosti v tomto směru skýtá právě Její Veličenstvo. Jaký"román" v nás vyvolá i pouhý pokus o cestu do minulosti , proti proudu, od úlů k mrakodrapům dnešních velkoměst! Něco podobného je v PČT téměř vyloučeno./ Leč zpět k autorovi. Neodpustme mu nic. Aby tohle všechno náš čacký kronikář budoucnosti dokázal, nestačí mu jen pozměnit stín lípy za tentýž odpalovací rampy. Posun musí být co nejkomplexnější. Autor musí vytvořit jiný CELÝ svět / Pecinovský ve Veličenstvu/. Musí lopotně zdolat velehoru poznatků i předsudků a teprve na jejím vrcholu pustit z řetězu fantazii /Novotný v Legendě/. A musí to umět, znovu opakuji, NAPSAT /Novotný i Pecinovský/.

Prosím, nevolám po vyhlazení ČT. Ani PČT, nebot bez ní by nebyla moderní ČT. Jen bych si moc přál jejich objektivní zhodnocení a zařazení do rodiny. Nic míň, nic víc. Potom věřím, by PČT nezůstala/relativně snadno dosažitelným/ cílem,ale mezistupněm, pouhou zastávkou na cestě vzhůru, k ČT. Potom bychom se snad dočkali i vydávání ostatních proudů. Naše fantastika by nabyla na pestrosti a, díky větší konkurenci, i na kvalitě. Její regionalita by se pro ni stala puncem, nikoli břemenem.

Že u nás ČT existuje, dokazovali a dokazují zejména dva autoři: Nesvadba a Kmínek. Prvního už díky jeho životnímu jubileu rozpitvala, arci v intencích "recenzí", o nichž byla řeč dříve, řada odborných i zábavných časopisů. Věnujme tedy pár řádků jeho zatím méně věhlasnému kolegovi. Leccos už naznačil ve svých povídkách, jak jsme se mohli přesvědčit v Železného činkách "Základové soudobé scifi československé", tedy antologiích Stalo se... a Návrat... i v řadě časopisů i fanzinů. Obvzláštní pozornost pak zasluhuje Kmínkova první delší proza nazvaná prozatím Utopie - nejlepší verze aneb zábavné panoptikum tematicky zaměřené k odvěkému boji dobra s dobrem /zatím na svého nakladatele ještě čeká/. Podrobně se jí ve své studii zabývá Eva Hauserová /viz. Laser 1/87/. Na rozdíl od Nesvadby, který s odstupem, precizně a víceméně bez humoru stavěl své strhující klinické reporty o "malých" věcech člověka /inu, profese!/ Kmínek píše jinak. BEZ odstupu, dravě, místy snad trošičku podbízivě, kdo ví/ i taková je moderna!/, s neutuchající vervou . Rafinovaně jednoduše, s půvabně předstíranou misogynií, s humorem tu suchým, tu jak se patří černým, ale vždy inteligentním. Především se však Kmínek, mám dojem, že jako jediný u nás, důsledně, s plným vědomím rizika nezdaru, snaží dojít pionem na královnu. Jeho komple-

---

+ jaký rozdíl proti utahané, rutinní, tvrdě sebekontrolované a zaujetí pouze předstírající, zato, řekněme, stylově vyváženější šedi PČT!

xy a pochybnostmi zmítaný antihrdinové zdařile ztělesňují siamské spojení síly a slabosti moderního člověka a potažmo celé naší civilizace. V popisované utopii autor nastoluje základní kontrast dobra svobody jednotlivce a dobra rozvoje společnosti těmito jednotlivci tvořené /zejdnodušeně řečeno/. Tedy v době, kdy se naše civilizace stále hlouběji organizuje, kdy stroje stále častěji řídí a rozhodují za nás, téma jako řemen. Zkrátka a dobře, podle mě je to nejzajímavější věc z oboru v posledních x letech. A až se Kmínek zbaví některých tvaroslovných a mikrostylistických zlozvyků /nebo až je prosadí jako charakteristiku/, bude to ČT s velkým čé.

Vidíme tedy, že ČT v naší fantastice není mrtva. Pouze podřimuje, a to zní nadějně. Je totiž pro harmonický vývoj žánru u nás stejně nepostradatelná jako kterýkoli jiný směr. Mně mi v mysli tane olbřímí nádoba, svět sci-fi, opatřená mnohými složitými ventily, připouštějícími do ní ve formě plynů kompletní škálu těchto směrů. Každý z plynů se stejnosměrně rozptýlí v celém objemu nádoby a setrvá tak. /Nyní se tento systém nachází, doufám, ale nevěřím, ve stadiu před připouštěním složek odlišných od PČT/. Směs s optimálnímsložením působí blahodárně, s odchylným škodí / s rozptylem daným individuální vnímavostí, s tím se nedá nic dělat./. Model lze zevšeobecnit. Výsledná směs vstupuje do ještě větší nádoby, kde vytvoří složku směsi zvané literatura. Dále může postoupit do plynojemu , řekněme, umění, potom například do kultury všeobecně a nakonec do „prostoru" celého lidského vědomí... Tedy podle všeho žádná izolace , žádné pěstování odlišných krevních skupinek, ale složitá a blahodárná směs, v níž každá součást se pod určitým parciálním tlakem, byť nepatrným, vyskytuje v CELÉM objemu, plníc svoji úložku v našem vnitřním životě.

Závěrem navrhuji malý experiment. Což zorganizovat "open" soutěž o Cenu K.Čapka, soutěž otevřenou VŠEM autorům, tedy i "profesionálům"? Možná bychom trnuli nad jejich umístěním. Možná bychom naopak žasli, co všechno dokáží pseodotradicionalisté napsat, když chtějí a musejí....

Marin Ludvík

+ pravda, vždycky se můžeme pokusit přirozenému rozptylu složky bránit například prostým mechanickým vymezením jí přiděleného objemu. Jistě si takto rozškatulkovaný svět dovedete představit...

ČERNÁ DÍRA

Originální název: The Black Hole
Země vzniku: USA
Kamera: Frank Phillips
Scénář: Jeb Rosebrook, Gerry Day
Hudba: John Barry
Režie: Gary Nelson
Hrají: Maxmilián Schell, Anthony Perkins, Robert Forster, Joseph Bottoms, Yvette Mimieux , Ernest Borgnine aj.

Vědeckofantastický film Černá díra natočil Gary Nelson ve studiu Walta Disneye. Tato skutečnost ovlivnila spracování snímku - když bychom chtěli promítnout mladším divákům nějaký "čistý" SF film, asi bychom sáhli právě po Černé díře. Takovéto zhodnocení není ale pomluvou ani snižováním kvalit. Jistě, trochu naivity se autorům do jejich výtvoru vloudilo, ale výběr pro mladší generaci by ovlivnila jiná skutečnost. Černá díra je totiž typickým nefalšovaným představitelem pravé kosmické SF / podobně jako Star Trek I, i když ten je natočen v poněkud filozofičtější podobě, nebo Vetřelec/ : celý děj se odehrává střídavě ve dvou vesmírných plavidlech, Palominu a Cygnu, hrdiny jsou stateční i podlí, mírumilovní i megalománští kosmonauté, podstatnou roli sehrávají i roboti / zdůrazňuji měkké -i- v koncovce/, ve středu příběhu stojí opravdovská černá díra.

Teď mě napadá takové poměrně vhodné přirovnání: Černá díra zaujímá mezi SF filmy asi takové místo jako Vinnetou mezi indiánkami.

Miroslav Horníček v jednom televizním pořadu krásně charakterizoval rozdíl mezi divadlem a filmem: na jevišti herec poskytuje divákovi své skutečné já, na filmovém pásu zůstane zaznamenám jen hercův stín. Je potěšitelné, že Černá díra patří k filmům, ve kterých stínohra skýtá barevný pohled na celou plejádu slavných herců. Anthony Perkinse, hraje dr.Duranta, známe z Psycha Alfréda Hitchcocka, Ernesta Borgnina, role novináře Bootha, jsme viděli v Útěku z New Yorku coby taxikáře, Maxmiliána Schella /dr. Reinhardt/ a Josepha Bottomse známe spíše z filmů, pro scifisty "nezajímavých".

Ke každému filmu neoddělitelně patří hudba. Tóny Johna Barryho ve spojení s perfektním titulkovým začátkem bezpečně zařadili začátel filmu k nejnesmazatelnějším vzpomínkám na Černou díru.

Kosmická loď Palomino byla na cestě již pátý rok. Její hledání cizího života ve vesmíru nebylo úspěšné; vracela se k Zemi. Posádku tvořilo pět lidí a univerzální robot Vincent. Kapitánem byl Dan Holland, pilotem a prvním důstojníkem Chaerles Pirzer, vědecká bádání prováděl dr. Alex Durant a práci spojaře měla na starosti Kate McCrae, která udržovala stále telepatické spojení s robotem Vincentem. Zvláštní postavení v posádce měl Harry Booth, jenž byl začleněn do výpravy jako zdatný reportér s úkolem vést palubní deník tak, aby byl hned po přistání publikovatelný pro veřejnost.

Když Palomino objevila obrovskou černou díru, zjistil Vincent při jejím pozorování, že v blízkosti kolapsaru nehybně spočívá kosmocká loď, kterou posádka i robot identifikovaly jako legendární Cygnus.

Cygnus byl dílem celého lidstva, ale jeho duchovním otcem byl dr. Hans Reinhardt, který pro konstrukci kosmického obra navrhl použít kombinaci oceli a skla. Když Cygnus na své cestě neobjevil nic zajímavého a na výzvu k návratu se neozýval, protivníci tohoto řešení získali závažný argument pro svá vystoupení - začaly se vyrábět malé průzkomné lodi typu Palomino, jež měly podstatně menší rozměry a hlavně možnosti, byly ovšem levnější a dovolovaly zahájit průzkum kosmu v několika směrech současně.

Lidé v Palominu hleděli na temnou siluetu křižníku a museli si klást hned několik otázek. Kapitán Holland rozhodl, že se osud Reinhardtovy výpravy i nepochopitelné vznášení lodi v blízkosti černé díry nejlépe objasní prohlídkou z bezprostřední vzdálenosti.

Při průletu kolem mrtvé konstrukce kosmonauté zjistili, že se vznáší v prostoru, kde gravitace kolapsaru nepůsobí. Než si stačili srovnat v hlavách toto překvapující zjištění, vyletěli z tajemné zony ven a začali padat do černé díry. Intenzivní brzdění a návrat do klidové zóny v podmínkách silně zvýšených gravitačních vlivů Palomino znatelně poškodily. Kapitán se s pilotem dohodli na tom, že loď opraví právě v blízkosti křižníku, přičemž využijí gravitační anomálie, kterou považují za přírodní jev.

V té chvíli ale Cygnus ožije a posádku Palomina uvítá sám velitel dr. Hans Reinhardt. Vysvětlil, že po obdržení výzvy k návratu nechtěl přerušit zkoumání tak zajímavého vesmírného objektu. Protože Cygnus se nemohl vlastními silami dostat z gravitační pasti, poslal všechny členy posádky Reinhardt zpět na Zemi výsadkovou raketou. S ním zůstal jen McCrae, otec Kate; ta se ihned o osud svého otce živě zajímala. Reinhardt ji ale zklamal prohlášením, že McCrae již před několika lety zemřel.

Přes odporné roboty na palubě Cygnu a podezřelého robota Maxmiliána tamtéž snažil se být Reinhardt dokonalým hostitelem. Zvláště ho zajímala Kate; rád by jí získal pro své projekty. Geniálnímu vědci a konstruktérovi Reinhardtovi prostě scházelo publikum, které by obdivovalo jeho úspěchy. Nabídl proto také Durantovi, aby dopravil na palubě Palomina na Zemi deník s popisem svých experimentů, mezi než patří i umělé antigravitační pole, kterým se Cygnus drží v blízkosti černé díry v rovnováze.

Robot Vincent ovšem zatím nalezne poškozeného robota stejné konstrukce a od něj vyslechne otřesnou historii lodi. Podle slov robota Boba velitel Reinhardt neposlal nikoho z posádky zpět na Zemi, ale drastickou a primitivní operací je zbavil vůle a udělal ze všech členů své posádky bezduché loutky. Protože Vincent měl nepřetržité spojení s Kate, dověděla se spojařka hroznou pravdu o skutečném osudu posádky právě ve chvíli, kdy Reinhardt okouzlil jejího kolegu,dr. Duranta, projektem na průlet černou dírou. Po

návratu výsadkové rakety, kterou Reinhardt do černé díry poslal, získal šílený vědec jistotu, že let je možný.

Když Kate sdělila Durantovi, co se stalo s posádkou, doktor nahlédl pod masku jednoho z "robotů" a zjistil, že je to opravdu člověk. Pokusil se spolu s Kate utéci z velitelské kabiny. Reinhardt však na něj poštval svého osobního ochránce robota Maxmiliána. Durant se pokusil zastavit řezáky ocelového zabijáka Reinhardtovým vědeckým spisem, ale robot jej během sekundy rozsekal a Duranta zabil.

Reinhardt dal rozkaz zamířit do černé díry, zlikvidovat muže z Palomina a Kate podrobit operaci mozku. Pirzer, Holland a Booth pod vedením Vincenta vyrazili zachránit svoji kolegyni. Booth předstíral zranění hned při první přestřelce a odplížil se zpět do Palomina. Pirzer a Holland s Vincentem a Bobem Kate zachránili, ale po návratu zděšeně sledovali start Palomina průhledem vedle zablokovaného vzduchového uzávěru. Zakrátko však Reinhardt Palomino sestřelil.

Cygnus zatím mířil do středu černé díry a stále zrychloval. Při průletu zonou asterouidů byla loď těžce poškozena. Reinhardt, který ponechával vedení lodi počítači a řídil osobně hon na lidi z Palomina, byl vážně zraněn uvolněným kusem konstrukce řídícího panelu. Nestačil již přivolat zpět Maxmiliána, kterého pro jistotu poslal připravit expediční raketku k dalšímu letu.

Nápad zachránit se na palubě expediční raketky měl naštěstí i zbytek posádky z Palomina. V doprovodu Vincenta a Boba se prostřílel až na druhý konec Cygnu, kde narazil na Maxmiliána. Vincent s ním svedl těžký, ale vítězný boj, Na poslední chvíli se dostal do rakety. Po startu automat zamířil přímo do černé díry. Průlet zhrouceným prostorem způsobil, že se vědomí kosmonautů a robota spojilo. Jako jediná bytost proletěli provázeni troskami Reinhardtovy lodi do jiného vesmíru, který se jim stal novým domovem.

přetištěno s laskavým svolením redakce

Světelných roků

Klub Julese Vernea Praha vyhlašuje

NOVOU EPOCHÁLNÍ CELOSTÁTNÍ SOUTĚŽ O NEJLEPŠÍ

F A N T A S Y

Podmínky: Zaslané příspěvky musí splňovat podmínku, že jde o fantasy - nechceme pohádky pro děti, ani SF /jedině se silnými prvky fantasy/, ani mystické horory o stěhování duší. Počet draků, čarodějů, magických mečů, bojovníků, magie ani unesených princezen není omezen. Můžete napsat temnou fantasy, kde pro samou magii není vidět ani na krok, můžete napsat další pokračování Conanových dobrodružství - fantasie má dveře dokořán. Příběh by však měl obsahovat prvky iracionálna, jak už je to ve fantasy zvykem.

Forma: Příspěvky zasílejte psané čitelně strojem ve dvou kopiích, rozsah libovolný - od jediné věty po kufr nabitý rukopisy.

Termín: Nejpozději do 1.12.1987

Výherci budou odměněni a nejlepší povídky rozumné délky budou otuštěny ve fanzinu Poutník. Pečlivě vybraná porota specialistů ohodnotí originalitu i literární zpracování.

Příspěvky zasílejte na adresu: Egon Čierny
Matěchova 14
140 00 Praha 4

Těšíme se na vaše práce!

JOHN WYNDHAM

T Ě S N Ě V P A T Á C H

/Close behind him/

Autora není třeba představovat, protože české a slovenské obci SF již tak učinil svými slavnými romány "The Day of the Trifids" a "When the kraken wakes". Je škoda, že jeho drobná proza je zatím u nás neznámá. Stejně tak, jako ve svých románech, tak i vní dokáže vytvořit sugestivní ovzduší tajemna, oživené napínavým dějem.

Následující ukázka podle mého názoru nezapadá zcela do rámce SF, avšak kdo jsem já, abych kritizoval důvody, které vedly vydavatele, bay tuto povídku zařadil do antologie "ABC of Science fiction" z r.1968 a ne třeba do Hitchcockových horrorů.

-MM-

mmmmmmmmmmmmm

"Neměl jsi ho tak silně praštit," řekl vyčítavě Smudger. "Co tě to proboha posedlo?"

Spotty se ohlédl na dům temně se rýsující proti noční obloze a otřásl se. "Bylo to doslova buď já, nebo on. Neudělal bych to, kdyby se na mne nebyl sápal a navíc tak zvláštně..."

"Co tím myslíš "zvláštně"?"

"Prostě se choval nenormálně. Jakoby to ani nebyl... ale ne, to bych asi přeháněl, ale šílenec to musel být určitě."

"I tak stačilo ho jenom klepnout a ne mu rozbíjet pelici napadrť! Takové pitomost!" Smudger si znechuceně odplivl.

Spotty si jeho rozhořčení nevšímal. Před očima stále ještě viděl postavu v pyžamu a žlutém nočním plášti, která se za ním zjevila jako kouzlem, právě když probíral obsah zásuvky psacího stolu. Už na první pohled bylo na ní něco nápadného. Každý řádný občan, je-li vyrušen zlodějem ze spánku, se přece nebude zdržovat navlékáním trepek a nočního pláště. Tyto vteřiny by určitě věnoval hledání něčeho, čím by se mohl ozbrojit. Ale majitel domu však za ním stál neozbrojen, jakoby přikrčen ke skoku, přičemž za ohrnutými rty mu svítily vyceněné zuby jako nějaké divoké šelmě. Objeví-li někdo v noci ve svém bytě zloděje, rozhodně není nadšen. Obličej toho člověka však vyzařoval jakési radostné očekávání, asi tak, jako když se dívá liška na dobře vykrmené kuře.

Spotty zděšeně couvl a vytáhl zpod kabátu kus olověné roury, kterou si pro všechny případy vzal s sebou. Muž se jen zachechtal, natáhl ruce se zakřivenými prsty a udělal krok dopředu.

"Zůstante stát!" hysterický zaječel Spotty.

Muž se skrčil a vymrštil se jako tygr. Spotty instinktivně kopl okovanou botou vzhůru, zasáhl muže do žaludku a srazil k zemi. Ten se však bleskurychle otočil a zahryzl se Spottymu do lýtka. V tom okamžiku zasvištěla olověná trubka a se vší prudkostí dopadla na mužovu hlavu.

"To nebyl člověk, ale zvíře!" Spotty se při té vzpomínce otřásl. "A ty jeho oči! Nic lidského v nich nebylo!"

Smudger si Spottyho vzrušení nevšímal, neboť v dané chvíli měl

jiné starosti. Stalo se totiž něco, čeho se chtěl vždy vyvarovat. Vloupání má zůstat vloupáním a ničím více, ale teď se změnilo na zločin nejvyšší kategorie!

Původně se vše zdálo být jednoduché. Muž žil sám ve velkém domě, jen třikrát týdně se u něho scházela společnost asi dvaceti pánů, která odcházela až ráno. Co se tam v tu dobu dělo se nedozvěděl, protože informace měl až z třetí ruky, a to od osoby sice spolehlivé, ale zato nijak zvlášť bystré. Důležité však bylo, že určité dny je muž sám doma. Smudger se zprvu domníval, že na to stačí sám, ale informace byly přece jen příliš povšechné, než aby dovolovaly práci bez patřičného zajištění. Proto si přibral Spottyho na bazi fifty-fifty.

Jeho znechucení nad nečistým průběhem vloupání se ještě prohloubilo, když si uvědomil, že Spottyho vlastně vůbec nepotřeboval a celou kořist mohl mít pro sebe. Takhle se musí dělit, a to navíc s někým, který jeho čistou práci dokonale spackal. S lítostí se podíval na kufřík plný svitků bankovek a zlatých předmětů.

Chvíli tiše stáli ukryti v křoví a opatrně pozorovali okolí. Všude byl klid, a tak prolezli dírou v živém plotě a ocitli se na polní cestě vedoucí k silnici, kde měli za křovím ukryté auto. Spotty si ulehčeně oddychl. Ten dům ho od počátku děsil. Nábytek byl nezvyklých tvarů, po stěnách byly rozvěšeny ohyzdné masky a plastiky, které se objevovaly tam, kde je člověk nejméně čekal a jejichž rysy v mihotavém světle baterky jakoby ožívaly. Na stěnách visely gobelíny a tapiserie s náměty a kresbami budícími hrůzu. Nohy velkého dubového stolu měly tvar mystických příšer a na jeho desce ležely dvě nádoby zhotovené z lidských lebek, nebo to byly mimořádně dobré napodobeniny. A když uviděl na stěně viset krucifix hlavou dolů, bylo jeho jedinou touhou být z toho domu co nejdřívě pryč. I teď, když měli vše za sebou, cítil, že se mu uleví, až zase budou sedět v autě a ujíždět z tohoto děsivého místa.

Přešli dvě pole a ocitli se u silnice, kde měli zaparkované auto. Skryti ve křoví ostražitě pozorovali okolí, ale na silnici, matně se lesknoucí v měsíčním svitu, nebylo vidět nic podezřelého. Spotty jako první přeskočil příkop a hnal se k autu.

Neudělal ani dvacet kroků, když se za ním ozval Smudgerův hlas:

"Hej, Spotty, co to máš na nohou?"

Spotty se zastavil a podíval se dolů. Na nohách ani na botách nebylo nic zvláštního. "Asi se ti něco zdálo!" otočil se na Smudgera.

"Nedívej se dolů, ale za sebe!"

Spotty se otočil a ke svému úžasu spatřil, že od místa, kde vstoupila na silnici, až asi do vzdálenosti dvou metrů za ním, vede řada šlépějí, temně se odrážejících od světlého písku. Zvedl nohu a prohlížel podrážku boty, ale ta byla čistá. Potřásl udiveně hlavou a vrátil se k místu, kde stopy končily. Byly tmavé a v měsíčním světle se nějak divně leskly.

Mezitím k němu došel Smudger a oba muži se sklonili nad šlépějemi, aby je prozkoumali, ale hned na to se vztyčili a pohlédli na sebe vyděšenýma očima. Stopy pocházely od bosých nohou.

"Tady něco nehraje," řekl Smudger s předstíraným klidem a pátravě se rozhlížel kolem sebe. Spotty pokračoval v cestě k autu. Po několika krocích se otočil, pohlédl na zem a zaječel hrůzou. Stopy bosých nohou postoupily o stejný počet kroků. Ohlížeje se přes rameno udělal zkusmo další krok a s vytřeštěnýma očima zíral na nový otisk bosé nohy, který se z čista jasna za ním vynořil.

Smudger se sehnul a prstem přejel tmavou skvrnu šlépěje. Pak se vztyčil, rozsvítil baterku a prohlížel si prst: "Je to červené a lepkavé jako krev!" zašeptal zsinalými rty. Spottyho se zmocnila panická hrůza. Zavyl a dal se do běhu směrem k autu. Smudger běžel za ním a vytřeštěnýma očima pozoroval, jak za utíkajícím Spottym se objevují nové a nové temné šlépěje, udržující od něho stejný odstup. Všiml si také, že to už nebyly stopy celého chodidla, ale pouze jeho přední části s prsty, jakoby to, co šlépěje tvořilo, se dalo do běhu stejně tak jako Spotty.

Rychle skočili do vozu, nastartovali a ujížděli pryč. Spotty řídil a Smudger se díval zadním okénkem na ubíhající silnici. "Zdá se, že jsem tomu ujeli, at to bylo cokoliv," řekl s ulehčením. Pak se ale zamračil: "Jestli nás ty stopy sledovaly už od domu, pak policie lehce objeví místo, kde jsme parkovali!"

"To místo by našli tak jako tak," namítl Spotty. "Je tam přece spousta stop od pneumatik, jak jsme couvali a přejížděli příkop, abychom auto schovali v křoví."

"Co ale když nás ty šlépěje sledují i teď?" znepokojil se Smudger. "Třeba to není tak rychlé, aby nás to dohonilo, ale časem nás to může dostihnout, takže kdekoliv budeme, ty stopy nás prozradí."

Kupodivu to byl Spotty, kdo se uklidnil první. Zastavil vůz a zapálil si cigaretu rukou, která se ani příliš netřásla. Pak se vyklonil z okna a pohlédl zpět na silnici. Žádné šlépěje nebylo vidět.

"Možná, že jsme oba měli halucinace," podíval se na Smudgera, jakoby toužil, aby mu jeho domněnku potvrdil. Ten však zavrtěl hlavou a ukázal svou ruku, na níž se v měsíčním světle leskla temná skvrna: "Sám vidíš, že na halucineci je to až příliš reálné."

Spottyho něco napadlo. Vyhrnul si nohavici a prohlédl si prokousnuté lýtko. Zraněné místo bylo nateklé a ta trocha krve, která stekla do boty, rozhodně nemohla vytvořit žádnou šlépěj a k tomu ještě bosé nohy. Zklamaně si nohavici opět shrnul.

Míjely dlouhé minuty, ale po šlépějích zatím nebylo ani památky. Smudger vystoupil z vozu a vrátil se kus cesty, aby se o tom definitivně přesvědčil. Spotty, po krátkém váhání, ho rozpačitě následoval.

"Nic není vidět," řekl Smudger, když Spotty k němu dorazil. "Mám dojem, že jsme to přece jenom... ale hej, probůh!"

Spotty se otočil a ztrnule zíral na řadu šlépějí, sledujících ho od okamžiku, kdy vystoupil z auta. Začal pozpátku couvat zpět k vozu a šlépěje šly za ním. Usedl ztěžka na sedadlo a soudě podle jeho výrazu, by v něm nikdo nehledal toho Spottyho, který před třema hodinami se sebevědomě plížil k osamělému domu.

Smudger byl zmaten. Šlépěje sice nešly za ním, ale pokud nějakým způsobem usvědčí Spottyho, může to být nepříjemné i pro něho. Bude proto nejlépe, když si hned rozdělí kořist a rozejdou se. At se Spotty se svým záhadným problémem vypořádá jak nejlépe umí, koneckonců to byl on, kdo vraždil.

Pak ho ale napadlo, že by bylo nejlépe, kdyby si zatím celou kořist ponechal u sebe do té doby, dokud se Spotty nezbaví těch usvědčujících stop. Plán to byl dobrý, ale měl jeden závažný nedostatek. Spotty s ním totiž nesouhlasil. Nezbylo tedy nic jiného, než kořist rozdělit a rozejít se.

Po několika mílích zastavili na skrytém místě a Smudger otevřel kufr. Při pohledu na takové bohatství, Spotty zcela zapoměl na ta-

jemné šlépěje a dychtivě se sehnul. V tom okamžiku Smudger vytáhl z kapsy nepozorovaně kus ocelové roury a vší silou udeřil Spottyho do hlavy. Pak se rozjel a zastavil až u nejbližšího mostu, z něhož Spottyho mrtvolu shodil do řeky. Pak jel dále.

Přestože bydlel v nedalekém městě, domů se dostal až po třech dnech. Objevil se v kuchyni promočen na kůži, rozedrán a zablácen, ale v ruce svíral pevně držadlo těžkého kufříku. Byl smrtelně bledý a vrávoral, jakoby měl každou chvíli omdlít.

"Bille!" zvolala úzkostlivě jeho žena. "Co se ti stalo, jdou po tobě?"

"Ne,Liz, policajti to nejsou, ale něco jiného." Ukázal na řadu temných šlépějí v předsíni. Žena se na něho překvapeně podívala nechápajíc, proč se děsí svých vlastních šlépějí. Pak vyjekla leknutím:

"Ty jsi raněn, Bille?"

"Proboha, Liz, mlč! Vezmi hadr a ty stopy na verandě a schodech rychle setři!" Chytil ji za ramena a třásl, dokud se nevzpamatovala.

Přinesla hadr a začara stírat šlépěje. Pak si všimla, že vedou do kuchyně, kde u stolu seděl Smudger: "Neříkej, Bille, že nejsi raněn, vždyt krvácíš!"

"Ne, já ty šlépěje nědělám. Ty dělá něco, co jde za mnou!"

"Za tebou?" zeptala se nedůvěřivě. "A jak to, že ses vůbec dostal domů?" Smudger si povzdychl: "Zřejmě vůbec nic nepochopila. Bude nejlépe, když jí vše řeknu od začátku. Včetně vraždy v domě a zabití Spottyho."

Když shodil Spottyho do kanálu, byla jeho bezprostřední starost, jak se zbavit auta. Stejně bylo kradené jen pro tuto akci, a tak je prostě nechal stát v jedné opuštěné ulici. Když od něho odcházel, ještě jednou se po něm ohlédl - a ztrnul hrůzou. Od auta směrem k němu se táhla řada krvavých šlápot, které končily asi dva metry od místa, kde se zastavil. Pohled na ně ho přímo šokoval. Předpokládal, že bodou sledovat Spottyho do řeky, čímž bude záležitost vyřízena, ale namísto toho se šlépěje objevily za ním. Udělal ještě několik kroků, pak se zastavil. Dale jít nemůže, protože šlépěje by budily pozornost. Přemohl pocit panické hrůzy, který ho nutil dát se bezhlavě na útěk a vrátil se k vozu. Nastartoval, vyjel z města a na pustém místě zajel na břeh řeky. Vystoupil a brodil se vodou směrem k městu, V křovinaté zátočině počkal do setmění, než se odvážil na břeh, ale hned se zase vrátil, protože osvětlené ulice jakoby zrádné šlépěje ještě zvýraznovaly. O hladu a beze spánku čekal dva dny na spásný déšt, aby smýval stopy. Pak teprve se odvážil projít městem a zajít domů.

Liz se mezitím spamatovela z počátečního šoku, takže Smudgerovo vyprávění na ni nijak zvlášt nepůsobilo. Kromě toho její vrozená tupost jí nedovolovala dát vše do příčinné souvislosti.

"Počítám, že v tom asi hrají roli ty tvé boty," řekla s přesvědčením praktické ženy. "Proč si nekoupíš jiné?"

Smudger zvedl oči k nebi a s pozoruhodným sebezapřením počítal do deseti. "Cožpak nechápeš, že to, co mne sleduje vytváří otisk bosé nohy, takže to s botami vůbec nesouvisí? Kdy už si konečně uvědomíš, že hlavu máš také na myšlení?"

"Ale to je přece nesmysl! Nic tady není, tak co tě vlastně sleduje?"

"Co já vím?" Smudger bezmocně rozhodil ruce. "Kromě toho se to ke mně čím dál tím víc přibližuje. Na počátku to bylo ode mne asi

dva metry a teď už jenom metr!"

"Nesmysl," tvrdošíjně opakovala Liz.

Když tento"nesmysl"trval i po příští dva dny, Liz nakonec pochopila, že se něco záhadného děje. Smudger z domu vůbec nevycházel a Liz pečlivě stírala stopy, aby si jich náhodný návštěvník nevšiml. Pozvolna jí začínaly povolovat nervy, ale Smudger byl na tom daleko hůře. S rostoucím znepokojením sledoval, jak se mu šlépěje přibližují a netroufal si ani pomyslit co se stane, až splynou s jeho vlastními. V noci se budil mokrý potem z hrůzného snu, kdy se nad ním vznášela temná postava. Příští ráno se k němu přiblížila ještě víc a následující noci ho plně zalehla, přičemž kupodivu žádnou tíhu necítil. Jen se mu zdálo, jako by ho něco bodlo pod uchem do krku. Během těchto dnů zjistil, že šlépěje se k němu přiblížily na 30 - 20 - a pak pouhých 10 centimetrů...

Ráno se probudil unaven a zesláblý. Když se při holení podíval do zrcadla, uviděl na krku malou černou skvrnu. Byla tak nepatrná, že jí něvěnoval pozornost a brzo na ni zapoměl. Zato Liz se zhrozila nad jeho bledostí a když další den byl tak sláb, že nemohl s postele, zavolala lékaře. Ten přišel, předepsal lék a na odchodu se obrátil k Liz: "Je těžce chudokrevný," řekl zamyšleně, "a navíc ho něco trápí. Nevíte co to je?"

Její zavrtění hlavou nevyznělo nijak přesvědčivě. Lékař se ani nesnažil předstírat, že jí věří: "Podívejte se, já nejsem žádný kouzelník. Jak ho mám léčit, když mi nechcete pomoci? To, co ho tíží duševně, je zřejmě tak vážné, že by bylo třeba se tím okamžitě zabývat!"

Liz však trvala na svém. Byla chvíle, kdy se mu chtěla svěřit a povědět o záhadných šlépějích, které nyní splynuly se stopami jejího muže, ale nakonec ztratila odvahu. "Rozmyslete si to," varoval ji lékař. "A zítra mi zavolejte, jak to s ním vypadá!"

Druhý den ráno bylo zřejmé, že Smudger je na tom špatně. Byl tak sláb, že Liz mu musela ranní polévku podávat lžící. Nikdo z nich si však nevšiml nových krvavých skvrnek na kraji krku. Zděšená Liz zavolala lékaře, který slíbil, že za hodinu přijde. "Zjistila jste už co ho trápí?" zeptal se nakonec. "N-ne," řekla Liz a zavěsila.

Po svém příchodu jí lékař nařídil, aby zůstala v kuchyni a on sám vyšel po schodech do podkrovní ložnice. Trvalo dlouho, než se zase objevil. Tvářil se zamyšleně.

"Je - je to s ním vážné, doktore?"

"Velmi vážné. Nejhorší je, že je úplně vysílen. Proč jste mi neřekla o těch šlépějích?"

Podívala se na něho s hrůzou rozšířenýma očima.

"To je v pořádku,"uklidňoval ji. "Sám mi to řekl. Věděl jsem, že ho něco tíží, dřív se tomu říkalo špatné svědomí. Je známo, že mysl zatížená vědomím viny, může člověku někdy zahrát hezky nepříjemný kousek. Váš muž se připletl do ošklivé věci tím, že se vloupal do domu člověka, který se věnoval mystice a okultismu. Dovedu si představit, jaký to pro něho musel být šok, takže není divu, že začal trpět jakýmsi stihomanem. Ale až se té chorobné představy o šlépějích zbaví..." Pohlédl na její tvář a zarazil se:"Něco se vám nezdá?"

"Ale ty šlépěje přece byly..." Nedokončila větu, protože z ložnice se ozval výkřik a pak dlouhé zasténání. Doktor vyběhl po schodech

nahoru ještě dříve, než byla schopna se pohnout. Pak s pocitem smutné jistoty stoupala pomalu k ložnici. Zastavila se naprahu a dívala se na lékaře sklánějícího se nad postel. Ten se za chvíli vztyčil, chlácholivě jí položil ruku na rameno a vyšel z místnosti.

Několik vteřin stála Liz bez hnutí, pak pohlédla na podlahu a propukla v šílený hysterický smích. Že u postele byly rudé, bosé šlépěje, na to si již celkem zvykla. Jenže nyní směřovaly od postele pryč, ke dveřím ložnice, přes práh a dolů po schodech, a co nejstrašnějšího, objevovaly se přesně dva metry za odcházejícím lékařem!

-+-

Václav KAJOŠ

VÝHLEDY A AUTOŘI současné "science-fiction" /tzv. "západní" větve/

/ pokračování z minulého čísla/

Jiným znamenitým autorem je Theodor S t u r g e o n . Jeho síla však není jen v oblasti sci-fi, ale je i spisovatelem vynikajících strašidelných a hrůzostrašných povídek. Má smysl pro humor a jeho seriál o bytostech, které žijí z elektromagnetického pole a objevují se čas od času v televizi, aby komicky zasahovaly do programu, patří k nejlepšímu, co bylo v této oblasti napsáno. Nedávno vyšly jeho sbírky povídek SJEDNOŤ A OPANUJ a HROM A RŮŽE.

Potomek českých přistěhovalců Clifford D. S i m a c, kterému zřejmě v anglosaském tavícím kotli upadl háček nad S, je rovněž velmi oslavovaným autorem. Jeho poslední román ČAS JE TO NEJPROSTŠÍ líčí situaci, za níž je člověk odříznut od vesmíru přehradou radioaktivního záření. Pomocí zvláštního zařízení se tedy jednotliví badatelé promítají na cizí planety a zkoumají je. Hrdina románu se však na jedné planetě setká s bytostí, která vklouzne do jeho mysli jako parazit a propůjčí mu nadpřirozené vlastnosti. Ovšem na Zemi je telepatie známa a takoví paranormální lidé jsou obáváni a nenáviděni. Pronásledovaný hrdina spolu se svým parazitickým společníkem unikají honu na čarodějnice a nástrahám celé společnosti v urputném zápase na život a na smrt. Simac je jedním z mála autorů západní sci-fi, kteří už předem nepovažují obyvatele jiných světů za nepřátelské. A to ukazuje na opravdu velkého ducha.

U Erica R u s s e l l a se setkáváme s podobnými polohrůznými povídkami, které jsou ovšem vždycky jinotajné. Je to jeden z těch

autorů, kteří mají vzácný dar udržovat napětí svých čtenářů, aniž by za to museli platit literární úrovní. V jeho románech je mnoho detektivních záhadností, někdy se blíží žánru špionážních románů, kdy autor používá sci-fi spíše jako rekvizity nebo kulisy. Příkladem takového díla je VOSA, líčící osudy a dobrodružství špionážního agenta Země na planetě, ovládané cizí humanoidní rasou, se kterou pozemšťané válčí. Zde se Russell vůbec nesnaží o jakékoli odlišení, takže planeta, její obyvatelé, města, doprava i životní styl, vše vůbec je totožné s podobnými obdobami na Zemi a jinoplanetníci se od pozemšťanů liší jen špičatýma ušima a jinou barvou pleti. V jiném románu ZÁPAS PROTI TŘEM popisuje autor dramatický souboj osamoceného telepata proti policii rodné planety a současně proti hrozbě z Venuše, která se vetřela na Zemi v podobě tří nemilosrdných zákeřníků. Napsal i jiná díla - HROZNÁ PŘEHRADA, SVATYNĚ HROZY, HLÍDKY Z PROSTORU a LIDÉ, MARŤANÉ A STROJE.

Poněkud zvláštním představitelem americké sci-fi je Hal C l e m e n t. V jeho knihách převažují střízlivé technické úvahy. Autor má - na Američana nezvykle - sympatický postoj k mimozemským civilizacím, ať už jsou to inteligentní "hmyzové" na diskovité planetě Mesklin s enormní gravitací na rovníku v románě ZÁVAŽNÉ POSLÁNÍ - je to slovní hříčka, protože "gravity" v angličtině znamená nejen závažnost, ale i gravitaci - nebo lenochodovití obyvatelé jiné planety Abyormen v románu OHNIVÝ CYKLUS. Tato planeta krouží mezi dvěma slunci rozdílných teplot a tak v její atmosféře dochází k tak fantastickým výkyvům, že celá živá příroda neustále prodělává - aby vůbec mohla přežít - základní změny. Psychologie u Clementa ustupuje poněkud do pozadí / a povahopisy rovněž/, zato veškeré údaje technického a teoretického rázu jsou podány s pedantičností profesora.

A tak by bylo možné pokračovat ve výčtu autorů do nekonečna, protože se stále objevují nové jména. Tak jen namátkou: S h e c k l e y, Murray L e i n s t e r , Poul A n d e r s o n , S c h u y l e r , August D e r l e t h, Antony B o u c h e r, Fritz L e i b e r S c h m i t z a jiní. Jsou to stejně známí autoři jako ti, které jsme citovali.

/dokončení v příštím čísle/

ARCLARKE

2010 - O D Y S E A D V Ě

/ 7. pokračování/

28. F R U S T R A C E

"...Viděls všechny ty technické zprávy, Dimitriji, takže budeš rozumnět našim frustracím. Nedozvěděli jsme se nic nového ze všech našich testů a měření. Zagadka tam prostě sedí, zabírá půlu oblohy a zcela nás ignoruje.

"Nicméně nemůže být nehybná - opuštěný vesmírný vrak. Vasilij upozornil na to, že musí konat nějakou pozitivní činnost, aby zůstala tady v nestabilním libračním bodě. Jinak by již dávno před věky odplula, stejně jako DISCOVERY, a zřítila by se na Io.

"Takže co budeme dělat dál? Neměli bychom mít tak na palubě nukleární výbušniny že, v rozporu s OSN'08, paragraf 3 ? Jenom si dělám legraci.

"Teď, když už nejsme pod takovým tlakem a odletové okno pro cestu domů je ještě týdny před námi, je tu zřetelný pocit nudy, a zrovna tak frustrace. Nesměj se - umím si oředstavit, jak ti to zní tam, v Moskvě. Jak by se mohla kterákoliv inteligentní osoba nudit tady, nahoře, obklopená největšími divy jaké kdy lidské oko spatřilo?

"Nicméně je to tak. Morálka už není to,co bývala. Až do teď jsme byli všichni odporně zdraví. Nyní má téměř každý menší rýmu nebo žaludeční nevolnosti nebo svrbění, které se nehojí navzdory všem Kateřiným pilulkám a práškům. Už to vzdala a jenom nám nadává.

"Saša pomohl udržovat zábavu řadou buletinů na zpravodajské palubě lodi. Jejich téma je: BĚDA RUSIČTINO! a vyjmenovávají hrozné míchaniny obou jazyků o kterých tvrdí, že je odposlouchal, chybná použití slov a tak dále. Budeme všichni potřebovat lingvistickou očistu, až se vrátíme domů; několikrát jsem narazil na tvoje krajany, jak klábosili anglicky, dokonce aniž by si to uvědomovali, odbočujíc do své rodné řeči pouze pro obtížná slova. Onehdy jsem se sám přistihl, že mluvím s Walterem Curnowem rusky - a ani jeden z nás si toho po několik minut nevšiml.

"Tuhle se odehrál kousek neplánované činnosti, který ti poví něco o stavu našich myslí. Uprostřed noci byl vyhlášen požární poplach, spuštěný jedním z kouřových čidel.

"No, ukázalo se, že Chandra propašoval nějaké ty svoje smrdící doutníky na palubu a už nemohl odolat pokušení. Kouřil na záchodě jako provinilý školák.

"Samozřejmě se strašně styděl; všichni ostatní to po počáteční panice považovali za ohromnou legraci. Znáš to, jak naprosto banální žert, který nic neznamená pro nezasvěceného, proletí skupinou jinak inteligentních lidí a neudržitelně je rozesměje. Po několik dalších dnů stačilo, aby někdo předstíral, že si zapaluje doutník a každý se mohl potrhat.

"Co to činí ještě směšnější je, že nikomu by ani v nejmenším nevadilo, kdyby Chandra prostě zašel do přechodové komory nebo vypnul

kouřový detektor. Ale on se příliš styděl připustit, že má takovou lidskou slabost; takže nyní tráví ještě více času hovory s Halem."

Floyd stiskl knoflík PAUZA a zastavil záznam. Snad to nebylo fér dělat si legraci z Chandry, i když to svědělo. Všelijaké drobné odstíny osobností vypluly na povrch během několika posledních týdnů; dokonce se odehrály nějaké zlé hádky, bez žádného zřejmého důvodu. A co se tohohle týče, co jeho vlastní chování? Bylo vždy nekritizovatelné?

Stále si nebyl jist, jestli jednal správně s Curnowem. Ačkoliv nepředpokládal, že by měl kdy skutečně rád toho velkého technika, nebo že by se mu líbil ton jeho trochu příliš silného hlasu, Floydův postoj k němu se změnil z pouhé snášenlivosti na úctyhodný obdiv. Rusové ho zbožnovali, nemálo proto, že jeho přednes takových oblíbených melodií jako "Poljuško polje" je často dohnal k slzám. A v jednom případě Floyd cítil, že zbožnování zašlo trochu příliš daleko.

"Waltře," začal obezřetně. "Nejsem si jist, jestli je to moje věc, ale je tu osobní záležitost, kterou bych chtěl s tebou probrat."

"Když někdo říká, že to není jeho věc, má obvykle pravdu. O co jde?"

"Mám-li to říct přímo, o tvoje chování k Maxovi."

Nastalo mrazivé ticho, které Floyd vyplnil pečlivým prohlížením špatného nátěru na protější stěně. Potom Curnow odpověděl měkkým, nicméně nesmiřitelným hlasem: "Měl jsem zřetelný dojem, že už je mu víc než osmnáct."

"Nezaměňuj pojmy. A upřímně, není to Max, o koho mi jde. Je to Žena."

Curnow se neskrývaně podivil. "Žena? Co ta s tím má co dělat?"

"Na inteligentního člověka jsi často neobyčejně nevšímavý - dokonce tupý. Jistě si uvědomuješ, že je zamilovaná do Maxe. Nevšiml jsis, jak se dívá, když na něj položíš ruku?"

Floyd si nikdy nepředstavil, že uvidí Curnowa v rozpacích, ale zdálo se, že uhodil hřebík na hlavičku.

"Žena? Myslel jsem, že každý žertoval - je to taková tichá myška. A každý má rád Maxe, svým způsobem - dokonce i Kateřina Velká. Stejně... hm, myslím, že bych měl být opatrnější. Alespoň když je Žena neblízku."

Nastalo dlouhotrvající ticho, zatímco společenská teplota se opět zvedala k normálu. Potom, žřejmě aby ukázal, že se nic špatného nestalo, přidal Curnow v konverzačním tonu: "Víš, často jsem se divil, jak je to se Ženou. Někdo odvedl báječnou práci plastickou operací na její tváři, ale nemohli napravit vše. Kůže je příliš napjatá, a nemyslím, že bych ji kdy viděl pořádně se zasmát. Možná to je to, proč jsem se na ni tolik nedíval - mohl by jsi to připsat mé přílišné estetické citlivosti, Heywoode?"

Úmyslně formální "heywoode" signalizovalo spíše dobrosrdečné škádlení než nevraživost a Floyd se konečně uvolnil.

"Mohu uspokojit něco z tvé zvědavosti - Washington se nakonec dostal k těm faktům. Zdá se, že prodělala vážnou leteckou nehodu a měla štěstí, že se zotavila z popálenin. Není to žádná záhada, jak je vidět, ale nepředpokládá se, že by Aeroflot měl nehody."

"Ubohá dívka. Jsem překvapen, že jí dovolili letět do kosmu, ale předpokládám, že byla jedinou dostupnou kvalifikovanou osobou, když byla vyřazena Irina. Je mi Ženi líto; kromě zranění musel být hrozný i psychycký otřes."

"Jsem přesvědčen že byl; ale zřejmě se plně zotavila."

Neříkáš celou pravdu, myslel si Floyd, a nikdy nebudeš. Po jejich zblížení při brzdění u Jupiteru to vždy bude tajemství vázají-

cí je oba - ne lásky, ale náklonnosti, která je často trvalejší.

Náhle a nečekaně zjistil, že je Curnowovi vděčný; ten byl zřejmě překvapen jeho zájmem o Ženu, ale nesnažil se to odhalit na svou vlastní obranu.

A kdyby býval byl, bylo by to nečestné? Nyní, po několika dnech, začínal Floyd pochybovat, zda jeho vlastní motivy byly celkem vzato skvělé. Co se týče Curnowa, nepochybně držel svůj slib; opravdu, kdyby o tom člověk nevěděl více, snad by si mohl myslet, že úmyslně Maxe ignoruje - přinejmenším když Žena byla nablízku. A k ní se choval s mnohem větší laskavostí; skutečně, byly i příležitosti, kdy se mu jí dokonce podařilo hlasitě rozesmát.

Takže zákrok stál za to, at k němu vedly jakékoli důvody. I když, jak Floyd někdy tušil, nebyl ničím jiným, než tajnou závistí, kterou normální homo - nebo heterosexuálové cítí, jsou-li k sobě naprosto upřimní, k šťastným pěkně vyhlížejícím polymorfům.

Jeho prst se blížil zpět k nahrávači, ale myšlenky se už přetrhly. Nevyhnutelně se mu do mysli tlačily představy jeho vlastního domova a rodiny. Zavřel oči a v paměti se vynořilo vyvrcholení večírku ke Chrisovým narozeninám - jak sfoukává tři svíčky na dortu, před méně než čtyřiadvaceti hodinami, ale téměř miliardu kilometrů daleko. Tak často si přehrával videozáznam, že nyní znal tuto scénu nazpamět.

A jak často přehrávala Karolína jeho zprávy Chrisovi, aby chlapec nezapomněl na svého otce - nebo v něm neviděl cizího člověka, až se vrátí po zmeškání ještě jedněch narozenin? Skoro se bál zeptat.

Nicméně nemohl vinit Karolínu. Pro něj uplyne pouze několik týdnů, než se opět setkají. Ale ona zestárne o více než dva roky, zatímco on bude ve svém bezesném spánku mezi dvěma světy. Byla to dlouhá doba být mladou vdovou, i když dočasnou.

Zajímalo by mě, jestli se vrátím s jedním z těch palubních neduhů, pomyslel si Floyd; zřídka kdy cítil takový pocit frustrace, dokonce nezdaru. Mohl jsem ztratit rodinu, přes propasti času a prostoru, a všechno bez užitku. Protože jsem nedosáhl ničeho, i když jsem se dostal ke svému cíli, zůstává prázdnou, neproniknutelnou stěnou naprosté temnoty.

Přece však - David Bowman kdysi zvolal: "Můj Bože! Je to plné hvězd!"

29. Z J E V E N Í

Sašova poslední proklamace zněla:

RUSIČTINSKÝ BULETIN Č. 8

Věc: Tovarišč

Našim americkým hostům:

Po pravdě si, chlapci, nemůžu vzpomenout, kdy jsem byl naposled osloven tímto výrazem. Pro každého Ruse jednadvacátého století je to cesta zpátky tam, ke křižníku Potěmkin - připomínka soukenných čepic a rudých praporů a Vladimíra Iljiče, jak má projev k dělníkům zeschůdků železničního vagonu.

Od dětství to byl spíše brat nebo družok - můžete si vybrat.

Obojí uvítáme. Kamarád Kovalev

Floyd se stále ještě kuckal nad touhle zprávou, když se setkal s Vasilijem Orlovem, který směřoval přes pozorovatelnu na můstek.

"Co mě překvapuje, tovarišč, je, že Saša vůbec našel čas k něčemu jinému než fyzice. A přitom pořád cituje z básní a her, které ani já neznám, a mluví anglicky lépe než - než třeba Walter."

"Protože se přeorientoval na vědu. Saša je - jak to říkáte - černá ovce rodiny. Jeho otec byl profesorem angličtiny v Novosibirsku. Rusky se smělo doma mluvit jen od pondělí do středy; od čtvrtka do soboty pak anglicky."

"A co v neděli?"

"No, střídavě francouzsky nebo německy."

"Teď vím přesně, čemu říkáte někulturnyj - to mi sedí. Cítí se Saša vinný kvůli svému... zběhnutí? A stakovým zázemím, proč se vůbec stal inženýrem?"

"V Novosibirsku brzo poznáš, kdo jsou "nevolníci" a kdo "aristokrati". Saša byl ambiciozní mladý muž, stejně tak jako nadaný."

"Zrovna jako ty, Vasiliji."

"Et tu, Brute! Chápeš, mohl bych stejně dobře citovat Shakespeare - Bože moj! - co to bylo?"

Floyd neměl štěstí; plul zády k pozorovacímu oknu, a tak neviděl vůbec nic. Když se pár sekund poté otočil, uviděl jen známý pohled na Velkého Bratra půlícího gigantický disk Jupiteru, jako to bylo při jejich příletu.

Ale pro Vasilije na jediný okamžik, který byl navždy vtisknut do jeho paměti, poskytl jasně ohraničený obrys scénu zcela rozdílnou a zcela neskutečnou. Bylo to, jako by se náhle otevřelo okno do jiného vesmíru.

Vize trvala méně než sekundu, než jí ukončilo nedobrovolné mrknutí. Díval se do pole ne hvězd, ale sluncí, jako kdyby se díval do nahuštěného srdce galaxie, nebo centra kulové mlhoviny. V tomto okamžiku Vasilij Orlov navždy ztratil pozemské nebe. Od teď muselo vypadat nesnesitelně prázdné, dokonce i mocný Orion a slavný Škorpion mohly být obrazci slabých jiskřiček, stěží zasluhující pozornost, nehodné opakovaného pohledu.

Když dokázal znovu otevřít oči, všechno zmizelo. Ne - ne úplně. Přesně ve středu znovu se objevivšího ebenového obdélníku nyní zářila slabá hvězda.

Ale hvězdy se nehýbají, když se na ně díváte. Orlov znovu mrkl, aby si očistil slzící oči. Ano, pohyb byl skutečný, nebyla to jen jeho představa.

Meteor? Určitým důkazem o šoku, ve kterém se hlavní vědec Vasilij Orlov nacházel, bylo to, že trvalo několik sekund, než si uvědomil, že meteory jsou ve vakuu nemožné.

Pak se to náhle změnilo v proud světla a během několika úderů srdce to zmizelo za okrajem Jupiteru. V této chvíli se už Vasilij ovládl a znovu se stal chladným, nezúčastněným pozorovatelem.

Dokázal už dobře odhadnout dráhu objektu. Nemohlo být pochyb; směřoval k Zemi.

V HVĚZDNÉ BRÁNĚ

30. NÁVRAT DOMŮ

Bylo to jako by se probudil ze sna - nebo ze sna ve snu. Hvězdná brána ho přinesla zpět do světa lidí, ale už ne jako člověka.

Jak dlouho byl pryč? Po celý život... ne, dva životy; jeden tam a jeden zpět.

Jako David Bowman, velitel a poslední přežívající člen posádky kosmické lodi Spojených států DISCOVERY, byl polapen do gigantické léčky, nastražené před třemi miliony let, která byla nastavena tak, že reagovala pouze ve správnou dobu a na psrávný impuls. Propadl skrze ni, z jednoho vesmíru do druhého a setkal se ze zázraky, z nichž některé nyní chápal, ale jiné nemohl nikdy pochopit.

Hnal se stále zvyšující rychlostí, dolů nekonečnými chodbami světla, dokud nepředehnal samo světlo. Věděl, že je to nemožné, ale tedtaké věděl, jak se to mohlo stát. Jak Einstein správně řekl, Pánbůh byl tajemný, ale nikdy zlomyslný.

Prošel kosmickým propojovacím zařízením - Hlavní galaktickou ústřednou - a vynořil se, chráněn před zběsilostí neznámých sil, blízko povrchu gigantické rudé hvězdy.

Stal se svědkem paradoxu východu slunce nad tváří slunce, když se jasný bílý trpaslík, společník umírající hvězdy, vynořil na obloho - nezapomenutelnýzjev, vlekoucí za sebou přílivovou vlnu ohně.

Necítil strach, jen překvapení, dokonce i když ho jeho hvězdná kapsle nesla dolů do toho pekla...

... aby přistál, mimo veškeré chápání, v pěkně vybaveném hotelovém pokoji, který neobsahoval nic, co nebylo zcela známé. Ovšem, mnoho z toho byl jen padělek; knihy na regálech byly jen maketami, krabice od sušenek a plechovky piva v ledničce - i když nesly známé nálepky - onsahovaly stejnou neslanou nemastnou potravu, jejíž textura se podobala chlebu, ale chut se vymykala všemu, co si dokázal představit.

Rychle si uvědomil, že je vzorkem v kosmické Zoo a že jeho klec byla pečlivě okopírována z obrazů ve strých televizních programech. A přemýšlel o tom, kdy se asi objeví jeho ošetřovatelé, a v jaké fyzické podobě.

Jak byl jen jeho úsudek bláhový! Nevěděl, že člověk může stejně dobře chtít vidět vítr nebo uvažovat o skutečném tvaru ohně.

Pak ho přemohlo vyčerpání těla a mysli. David Bowman naposledy usnul.

Byl to podivný spánek, neprobudil se ani nesnil, avšak nebyl už ponořen v plné vědomí. Jako mlha pronikající lesem se cosi vloudilo do jeho mysli. Vnímal to jen matně, nebot plný dopad by ho byl zničil stejně jistě jako požáry zuřící kolem něj. Byl chladně zkoumán a přitom necítil naději ani strach.

V tomto dlouhém spánku se mu občas zdálo, že nesní. Roky zmizely; jednou se díval do zrcadla, svraštělá tvář, kterou stěží poznal jako svou vlastní. Jeho tělo směřovalo ke svému rozplynutí, ručičky biologických hodin se bláznivě točily k půlnoci, které nemohly nikdy dosáhnout. Nakonec se čas zastavil - a rozběhl se zpět.

Pružina paměti byla uvězněna: při kontrolovaném opětném vzpomínání znovu prožíval svou minulost. Jak se blížil ke svému dětství, mizely jeho znalosti a zkušenosti. Ale nic se neztrácélo: vše, čím kdy byl, každičký okamžik života, byl přenášen do bezpečnější úschovy. Zatímco jeden David Bowman přestával existovat, druhý se stával nesmrtelným a opouštěl pouta hmoty.

Byl embryem boha, který se dosud nezrodil. Věky plul v prázdnotě, věděl čím byl, ale nevěděl, čím se stane. Byl stále ve vývoji - někde mezi kuklou a motýlem. Nebo možná jen mezi housenkou a kukkou...

Pak byla stagnace překonána - čas se vrátil do jeho malého světa. Černý obdélníkový obrazec se před ním náhle objevil jako starý přítel.

Viděl ho na Měsíci, potkal se s ním na oběžné dráze kolem Jupiteru a nějak věděl, že se s ním dlouho předtím setkali jeho předkové. I když stále obsahoval nezměrná tajemství, nebyl už úplnou záhadou - už rozuměl některým jeho schopnostem.

Pochopil, že nebyl jediný, ale bylo jich víc, a ať už měřící přístroj cokoliv říci, měl vždy stejnou velikost - byl tak veliký, jak to bylo potřeba.

Jak byl nyní samozřejmý matematický poměr jeho stran 1 : 4 :9! A jak naivní bylo představovat si, že v tomto bodě sekvence končí, že platí pouze pro tři dimenze!

Zatímco se jeho mysl zaostřila na tyto matematické pravdy, prázdný obdélník se znovu naplnil hvězdami. Hotelový pokoj - pokud někdy skutečně existoval - znovu vplynul do mysli svého tvůrce, a před ním byl zářící vír galaxie.

Vyhlížela jako nějaký úchvatný, neuvěřitelně podrobný model zalitý do krychle průsvitného plastiku. Avšak byla to skutečnost, chápaná nyní smysly mnohem jemnějšími, než je pouhý zrak. Pokud si přál, mohl soustředit pozornost na kteroukoliv z jejího sta miliard hvězd; a mohl daleko více než to.

Byl zde, plul v té obrovské řece sluncí, na půl cestě mezi soustředěným ohněm galaktického jádra a ojedinělými rozptýlenými hvězdnými hlídkami na jejím okraji. A zde si také přál být, na odlehlém konci nebeské propasti, v tomto hadovitém zákrutu tmy, prostém všech hvězd. Věděl, že tento beztvarý chaos, patrný pouze podle záře vzdálených mlžných požárů osvěcujících jeho okraje, obsahuje dosud nezužitkovanou látku pro tvoření, surovinu pro světy, jež se teprve mají vyvinout. Zde ještě čas nezapočal, a dokud slunce, jež teď planou, nebudou dávno mrtvá, nezačne světlo a život přetvářet tuto prázdnotu.

Už jednou ji nechápajíc překročil: nyní, daleko lépe připravený, i když stále ještě nevěděl o impulsu, který ho hnal, musel ji překročit znovu...

Galaxie se vyřinula z myšlenkového rámce, do něhož ji sevřel;

hvězdy a mlhoviny se kolem něj míhaly v iluzi nekonečné rychlosti. Přeludné slunce před ním explodovala a opět za ním mizela, když pronikal jako stín jejich nitrem.

Hvězdy řídly, jas Mléčné dráhy pohasínal do pouhého duchovitého odlesku oné nádhery, kterou znával - a mohl jednoho dne znovu poznat. Byl zpátky ve vesmíru, který člověka nezývá skutečným, ve stejném bodu, kde jej, před sekundami či staletími, opustil.

Jasně si uvědomoval okolí, a byl si daleko více vědom miliard smyslových vstupů z vnějšího světa, než při své dřívější existenci. Mohl sesoustředit na libovolný z nich, prozkoumat ho skutečně do nekonečných detailů, zatímco vnímal základní zrnitou strukturu prostoru a času, pod níž byl pouze chaos. A mohl se pohybovat, i když nevěděl jak. Ale věděl to vůbec někdy, i když vlastnil tělo? Řetězec příkazů z mozku do končetin byl záhadou, o které nikdy nepřemýšlel.

Napnul svou vůli a spektrum té nejbližší hvězdy se posunulo do modré, přesně tak, jak si přál. Padal k ní rychlostí představující podstatnou část rychlosti světla: i když by v případě potřeby mohl letět rychleji, nespěchal. Bylo nutné zpracovat spoustu informací, ještě mnoho věcí uvážit... a získat mnohem víc. Věděl, že to je jeho nynější cíl; ale také věděl, že je jen součástí nějakého mnohem širšího plánu, který se mu postupně vyjeví.

Nevěnoval myšlenku bráně mezi vesmíry, která se za ním rychle zmenšovala, ani znepokojeným bytostem, které se kolem shromáždily ve své primitivní kosmické lodi. Byly částí jeho vzpomínek; ale nyní ho volaly ty silnější, volaly ho zpět domů na svět, o kterém myslel, že ho již nikdy neuvidí.

Mohl slyšet jeho miliardy hlasů, které zněly hlasitěji a hlasitěji, jak rostl z hvězdičky, téměř ztracené proti rozepjaté koroně Slunce, do štíhlého srpku a konečně do úžasného modrobílého disku.

Věděli, že se blíží. Dole na onom přeplněném globu se měly brzo zalesknout poplachem radarové talíře, velké sledovací teleskopy měly začít prohledávat oblohu - a dějiny, tak jak je lidstvo znalo, měly dospět ke svému konci.

Postřehl, jak tisíc kilometrů pod ním se probudil dřímající náklad smrti a jak se líně dere na oběžnou dráhu. Nevelké energie, jež obsahoval, pro něj neznamenaly pražádnou hrozbu; naopak, mohl je výhodně použít.

Vnikl do změti obvodů a rychle pronikal cestou k jejich smrtícímu jádru. Většinu větví mohl pominout; byly to jen slepé cesty, vymyšlené pro ochranu. Pod jeho detailním zkoumáním byly dětsky jednoduché, bylo snadné je všechny obejít.

Nyní zbývala poslední jednoduchá bariéra - hrubé, ale efektivní mechanické relé, udržující dva kontakty od sebe. Dokud nebyly uzavřeny, neexistoval žádné síla, které by vyvolala konečnou sekvenci.

Upřel na ně svou vůli - a poprvé poznal neúspěch a frustraci. Pár gramů mikrospínače se nechtělo hnout. Byl stále tvorem čisté energie: svět inertní hmoty byl zatím mimo jeho dosah. Ale na to existovala jednoduchá odpověď.

Musel se ještě hodně učit. Proudový impuls, který naindukoval do relé, byl tak mocný, že téměř spálil vodič, dokud nezaprącoval spouštěcí mechanismus.

Mikrosekundy pomalu odtikávaly. Bylo zajímavé pozorovat explosivní čočky, jak zaostřovaly své energie, j ko zápalka, jež odpálí prachovou nálož, která pak...

Megatuny rozkvetly v tichě detonaci, jež přinesla krátký a nepravý úsvit polovině spícího globu. Jako fénix vstávající z popela

absorboval to, co potřeboval, zbytek odhodil. Daleko dole štít atmosféry, který chránil planetu před tolika riziky, absorboval většinu radiace. Ale mohli tam být nějací neštastní lidé a zvířata, kteří už nikdy nebudou vidět.

V důsledku exploze to vypadalo tak, jako kdyby Země oněměla. Blábolení krátkých a středních vln bylo zcela umlčeno, odraženo zpět náhle zvýšenou ionosférou. Pouze mikrovlny nyní pronikaly skrz neviditelné a pomalu se rozpouštějící zrcadlo, které nyní obklopovalo planetu, a většinou byly tak úzce směrovány, že je nemohl zachytit. Pár vysoce výkonných radarů bylo na něj stále zaměřeno, ale to nebylo důležité. Dokonce se ani nesnažil je neutralizovat, jak by to mohl snadno udělat. A jestli se k němu blížily nějaké další bomby, mohl se k nim chovat stejně netečně. Pro tuto chvíli měl všechnu energii, kterou potřeboval.

A teď klesal ve velkých spirálách ke ztracené krajině svého dětství.

31. D I S N E Y V I L

Jeden fin-de-siecle filosof kdysi poznamenal - a byl zasvé úsilí široce odsouzen - že Walter Elias Disney přispěl víc ke štěstí lidstva než všichni náboženští učitelé v historii. Teď, půl století po umělcově smrti, jeho sny stále žily na území Floridy.

Když byl poprvé otevřen, začátkem osmdesátých let, jeho Experimentální prototyp společnosti zítřka, byl ukázkou nových technologií a životních stylů. Ale jak jeho zakladatel pochopil, Projekt mohl splnit svůj účel pouze tehdy, když někde na jeho ohromné ploše bude nefalšované žijící město, obydlené lidmi, kteří jej budou nazývat svým domovem.

Tento proces trval po zbytek století; nyní mělo obydlené území dvacet tisíc obyvatel a stalo se, nevyhnutelně, všeobecně známé jako Disneyvil.

Protože se sem mohli nastěhovat jen poté, co překonali palácovou stráž právníků společnosti WED, nebylo překvapující, že průměrný věk obyvatel byl vyšší než v jakékoliv společnosti v USA, a že jejich zdravotnické služby byly nejpokročilejší na světě. Některé z nich mohly být těžko představitelné, neřkuli uskutečnitelné kdekoliv jinde.

Místnost byla pečlivě uspořádaná tak, aby nevypadala jako nemocniční pokoj, pouze pár neobvyklých zařízení prozrazovalo její účel. Postel byla stěží po kolena vysoká, takže nebezpečí pádu bylo minimální: mohla ovšem být zvednuta a sklopena pro pohodlí ošetřovatelek. Koupací vana byla zapuštěna do podlahy a měla vestavěné sedátko a držadla, takže i starý nebo nemohoucí člověk se mohl dostat pohodlně do ní i ven. Podlaha byla pokryta silným kobercem, ale nebyly tam žádné předložky, o které by člověk mohl zakopnout, ani ostré rohy, které by mohly způsobit zranění. Ostatní drobnosti nebyly tak zjevné - a televizní kamera byla tak dobře zamaskována, že byste neměli ani potuchy, že tu je.

Bylo tu pár osobních věcí - hromádka starých knih v jednom rohu, a zarámovaná titulní strana jednoho z posledních vytištěných čísel New York Times hlásající: KOSMICKÁ LOĎ USA ODLÉTÁ K JUPITERU. Blízko ní byly dvě fotografie, na jedné z nich je skoro dvacetiletý chlapec, na druhé výrazně starší muž oblečený do astronautické uniformy.

I když křehké, šedovlasé ženě sledující na TV panelu domácí komedii nebylo ještě sedmdesát, vypadala mnohem starší. Čas od času

se zasmála při nějakém vtipu z obrazovky, ale její pohled stále klouzal na dveře, jako by očekávala návštěvníka. Přitom vždy pevněji sevřela berlu opřenou o křeslo.

Její pozornost byla na okamžik upoutána na televizní dramatizaci, když se konečně dveře otevřely. Ohlédla se s provinilým výrazem na malý servírovací stolek, který vjel do pokoje, těsně následován uniformovanou ošetřovatelkou.

"Je čas obědvat, Jesie," řekla ošetřovatelka, "dnes pro vás mámě něco obvzlášť dobrého."

"Nechci obědvat."

"Udělá vám to lépe."

"Nechci jíst, dokud mi neřeknete, co to je."

"Proč to nechcete jíst?"

"Nejsem hladová. Jste vy vůbec někdy hladová?" dodala prohnaně.

Automatický servírovací vozík se zastavil vedle židle a transportní obal se odkryl, aby odhalil pokrmy. Během toho se ošetřovatelka ničeho nedotkla, dokonce ani ovládacích prvků na vozíku. Stála nyní nehybně, s trochu ztuhlým úsměvem se dívala na svou neposlušnou pacientku.

V monitorovací místnosti o padesát metrů dál řekl zdravotní technik doktorovi: "Teď se dívejte."

Pokroucená ruka Jessie pozvedla berlu a s překvapující rychlostí se s ní ohnala v krátkém oblouku proti noze ošetřovatelky.

Ošetřovatelka si toho vůbec nevšímala, dokonce i když berle prošla přímo skrz ni. Místo toho jemně poznamenala: "Copak to nevypadá pěkně? Sněz to, drahoušku."

Vychytralý úsměv se rozprostřel na tváři Jessie, ale uposlechla. V okamžiku s chutí jedla.

"Vidíte?" řekl technik. "Perfektně ví, co se děje. Je daleko chytřejší, než předstírá, většinou. "

"Ona je první?"

"ano.Všichni ostatní věří, že je to skutečně ošetřovatelka Williamsová, která jim přiváží jídlo."

"Nemyslím, že to vadí. Jen se podívej, jak je potěšená, jen proto, že nás přechytračila. Sní jídlo a to je účel. Ale musíme varovat ošetřovatelky - všechny, nejenom Williamsovou."

"Proč - a tak. Příště by to nemusel být hologram - a pak by se s námi soudil potlučený personál."

32. KŘIŠŤÁLOVÝ PRAMEN

Indiáni a kajunští osadníci, kteří se sem přesídlili z Louisiany, říkali, že Křišťálový pramen je bezedný. To byl samozřejmě nesmysl a ani tomu nikdo nevěřil. Člověk si musel jen nasadit potápěčskou masku a uplavat pár temp - a tam, jasně viditelná, byla malá jeskyně, ze které se vylévala neuvěřitelně čistá voda a kolém ní se kolébaly vláknité zelené řasy. Askrze ně zíraly oči Příšery.

Dva temné kruhy vedle sebe - a i když se nikdy nepohnuly, co to mohlo být jiného? Její číhající přítomnost dodávala vzrušení každému plavání; jednoho dne se mohla Příšera vyřítit ze svého doupěte a rozehnat ryby při svém lovu za větší kořistí. Bobby ani David nemohli nikdy připustit, že to nebylo nic nebezpečnějšího než opuštěné, nepochybně ukradené, kolo pohřbené napůl mezi vodními řasami, ve stometrové hloubce.

Hlobka byla stěží uvěřitelná, i když ji šňůra a olovnice ustanovily mimo vší pochybnost. Boby, starší a lepší potápěč, urazil snad desetinu cesty dolů a sděloval, že dno vypadá stejně daleko jako vždycky.

Ale nyní měl Křišťálový pramen odhalit svá tajemství; možná byla legenda o pokladu Konfederace pravdivá bez ohledu na úsměšky všech místních historiků. Přinejmenším se mohli blýsknout před náčelníkem policie - což je vždy prozíravé - objevem několika pistolí uložených po bývalých zločincích.

Malý vzduchový kompresor, který Bobby našel v hromadě harampádí v garáži nyní spokojeně bafal, po jejich počátečních potížích s jeho nastartováním. Každým okamžikem mohl zakašlat a vychrlit oblak modravého kouře, ale neukazoval známky, že by se chtěl zastavit. "A i kdyby se zastavil," řekl Bobby, "tak co? Jestliže dívky v Podvodním divadle mohou vyplavat z padesáti metrů bez vzduchových hadic, tak my můžeme taky. Je to úplně bezpečné."

Když je to tak, pomyslel si David mimochodem, proč jsme neřekli mámě, co budeme dělat a proč jsme čekali, dokud strýček neodjede na Mys na další start raketoplánu? Ale starosti si nedělal, Bobby vždy vše věděl lépe. Musí být senzační být už sedmnáctiletý a všechno vědět. I když by si přál, aby teď netrávil tolik času s tou hloupou Betty Schultzovou. Je pravda, že byla moc hezká - ale, kruci, byla to holka! Dnes ráno se jí dokázali zbavit jen s největšími obtížemi.

Dave byl zvyklý na to, že slouží jako pokusné morče; na to přece mladší bratři jsou. Nasadil si masku, navlékl si ploutve a vklouzl do křišťálové vody.

Bobby mu podal vzduchovou hadici se starým akvalungovým náustkem, který na ni navlékli. David se nadechl a zašklebil se.

"Hrozně to smrdí."

"Na to si zvykneš. Tak běž - ale ne hlouběji než k té římse. Tam začnu seřizovat tlakový ventil, abychom neplýtvali příliš vzduchem. Vypluj, až zatahám za hadici."

David hladce vklouzl pod povrch a do pohádkové říše. Byl to mírumilovný, jednobarevný svět, tak odlišný od korálových útesů Keye. Tady nebyly žádné zářící barvy jako v moři, kde se život - živočišný i rostlinný - ozdobil všemi odstíny duhy. Zde byly jen jemné odstíny modré a zelené, a ryby, které vypadaly jako ryby, a ne jako motýlci.

Komíhal ploutvemi a pomalu klesal, táhl za sebou hadici a zastavoval se, aby se nadechl z proudu jejich bublin, když pocítil potřebu. Pocit volnosti byl tak úžasný, že téměř zapomněl na hroznou olejovitou příchuť ve svých ústech. Když se dostal až k římse - což byl ve skutečnosti starý, vodou ztěžklý kmen stromu, tak zarostlý řasami, že se nedal poznat - posadil se a rozhlížel se kolem.

Mohl vidět napříč pramenem, na protější zelené svahy zaplaveného kráteru, přinejmenším sto metrů vzdálené. Kolem nebylo moc ryb, ale malé hejno rybek se mihlo kolem jako sprcha stříbrných mincí ve slunci, jak klesaly shora dolů.

Byl tu také starý přítel usazený, jako obvykle, v trhlině kterou vody pramene začínaly svou cestu k moři. Malý aligátor / "ale dost velký," prohlásil jednou Bobby potěšeně. "Je větší než já."/ visel svisle bez viditelné opory, pouze nos vymořený nad povrch, Nikdy ho neobtěžovali a on je také nechával na pokoji.

Vzduchové hadice sebou netrpělivě škubla. David byl rád, že může jít, dosud si neuvědomil, jak chladno může být v dosud nedosažené hloubce - a začínalo mu být trochu špatně. Ale horké sluneční paprsky ho brzy vzpamatovaly.

"Žádné problémy," řekl Bobby přátelsky. "Jenom stále povoluj ventil, aby ručička ukazatele tlaku neklesla pod červenou rysku."

"Jak hluboko budeš plavat?"

"Až dolů, když se na to budu cítit."

David to nebral vážně; oba věděli o hloubkové nemoci a o dusíkové narkéze. A ke všemu byla staré zahradní hadice jen třicet metrů dlouhá. To mohlo pro první pokus stačit.

Jak už to udělal mnohokrát, pozoroval se závistivým obdivem, jak jeho milovaný starší bratr přijal novou výzvu. Bobby pleval tak lehce jako ryby kolem něj a vklouzl dolů do modrého, záhadného vesmíru. Jednou se otočil a ukázal energicky ne vzduchovou hadici, aby dal jasně najevo, že potřebuje zvýšit přívod vzduchu.

Přes prudkou bolest hlavy, která ho náhle postihla, si Dave uvědomovalsvou povinnost. Spěchal zpět ke starému kompresoru a otevřel kontrolní ventil na úplné maximum - padesát dílů oxidu uhelnatého na milion dílů vzduchu.

To poslední, co viděl z Bobbyho byla sebejistě klesající, slunečními skvrnami postříkaná postava, navždy mizející mimo jeho dosah.

Voskovou figurínou v pohřebním ústavu byl úplně cizí člověk, který neměl nic společného s Robertem Bowmanem.

33. B E T T Y

Proč sem přišel, vracejíc se jako prchavý přízrak na scénu dávného zármutku? Netušil to, opravdu si nebyl vědom, kam míří, až do chvíle, kdy na něj pohlédlo z lesa pod nim okrouhlé oko Křišťálového pramene.

Ač byl pánem světa, byl ochromen pocitem zničujícího smutku, který léta nepoznal. Čas zhojil rány, tak jako vždy, přesto se zdálo, že to bylo teprve včera, kdy stál v pláči u smaragdového zrcadla a viděl jenom odraz okolních cipřišů obtěžkaných lišejníkem. Co se s ním dělo?

A nyní, bez vlastního přičinění, jakoby nesen mírným proudem, plul na sever, k hlavnímu městu státu. Něco hledal, co to bylo se však nedověděl, dokud to nenašel.

Žádný člověk ani přístroj nezaznamenal jeho let. Teď už marnotratně nevyzařoval, téměř ovládl svou energii, tak jako kdysi ovládl své teď už ztracené, ne však zapomenuté, končetiny. Jako mlha se nořil do sklepení chráněných před zemětřesením, dokud se neocitl mezi miliardami uschovaných vzpomínek a oslnivými, pulsujícími sítěmi elektronických myšlenek.

Tento úkol byl složitější než odpálení neohrabané jaderné nálože a trval mu trochu déle. Než našel hledanou informaci, udělal jednu triviální chybu, ale neobtěžoval se s její opravou. Nikdo nikdy nepochopil, proč v následujícím měsíci obdrželo na třista floridských poplatníků, jejichž jméno začínalo na F, šek na jeden dolar. Uvedení věci do pořádku stálo mnohem víc, než činil tento přeplatek a zmatení počítačoví experti nakonec svalili vinu na sprška kosmického záření. Což koneckonců nebylo příliš daleko od pravdy.

Během několika milisekund se přesunul z Tallahassee do Tampy, South Magnolia Street číslo 634. Adresa zůstala stejná, nemusel předtím ztrácet čas jejím hledáním.

Ale on přece nikdy neměl v úmyslu ji hledat, až do chvíle, dokud tak neučinil.

Po třech porodech a dvou potratech byla Betty Fernandezová / rozená Schultzová/ stále ještě krásná žena. V té chvíli byla také velmi zamyšlená; sledovala televizní program, který ji vracel vzpomínky, trpké i krásné.

Bylo to zvláštní vydání Zpráv, vyvolané tajemnými událsstmi předchozích dvanácti hodin, počínaje varováním,které vyslal LEONOV

z oblasti Jupiteru. Něco směřovalo k Zemi, něco bezpečně odpálilo orbitální jadernou nálož, k níž se nikdo nepřihlásil. To bylo všechno, ale bylo toho až dost.

Komentátor vydoloval všechny staré videopásky /některé z nich byly skutečně ještě na páscích/ jež obsahovaly kdysi přísně tajné záznamy o objevení MAT-1 na měsíci. Nejméně po patnácté slyšela ten děsivý radiový výkřik, když monolit přivítal měsíční svítání a odeslal svou zprávu k Jupiteru. A znovu sledovala známé scény a naslouchala starým rozhovorům z paluby DISCOVERY.

Proč se dívala? Všechno to měla uloženo někde v domácích archívech / ačkoliv si to nikdy nepřehrávala před Josém/. Snad čekala nějaké novinky; nerada přiznávala, dokonce ani sobě, jakou moc měla minulost nad jejími city.

A pak tam byl Dave, jak očekávala. Byl to starý rozhovor BBC, z něhož znala téměř každé slovo. Hovořil o Halovi a snažil se rozhodnout, zda si je počítač vědom sama sebe či nikoli.

Jak mladě vypadal, jak odlišně od těch posledních nejasných obrázků z něštasné DISCOVERY. A tolik podobný Bobbymu jak si jej pamatovala .

Obraz se zamlžil, když se její oči naplnily slzami. Ne, chyba byla v televizi nebo ve vysílání. Zvuk i obraz byly zmatené.

Davovy rty se pohybovaly, ale neslyšela nic. Pak se zdálo, že se jeho tvář rozpouští, roztává na barevné skvrny. Pak získala tvar, znovu se zamlžila a ještě jednou se uklidnila. Stále nebylo slyšet žádný zvuk.

Kde vzali tenhle obrázek? To nebyl Dave jako muž, ale jako chlapec, když ho poprvé poznala. Díval se na ní z obrazovky téměř jako kdyby ji mohl spatřit přes propast roků.

Usmál se, jeho rty se pohnuly.

"Ahoj, Betty," řekl. Nebylo těžké tvořit slova a modulovat jimi proudy pulsující ve zvukových obvodech. Skutečnou překážkou bylo zpomalení vlastních myšlenek na glaciální rychlost lidského mozku. A potom čekat celou věčnost na odpověď...

Betty Fernandézová byla silná, byla také inteligentní a ačkoli byla už několik let v domácnosti, nezapomněla nasvé znalosti elektroniky. Tohle byl pro ní jen další z nesčetných zázreků televizní simulace; teď jej přijme a o detaily se bude zajímat později.

"Dave," zeptala se. "Dave, jsi to opravdu ty?"

"Nejsem si jist," odpověděla tvář na obrazovce podivně nezvučným hlasem . "Ale pamatuji si Dave Bowmana a všechno o něm."

"Je mrtev?" To byla další obtížná otázka.

"Jeho těla ano. Ale to už teď není důležité. Vše, co byl Dave Bowman ve skutečnosti, je teď částí mně."

Betty se pokřižovala, to bylo gesto, které se naučila od Josého a zašeptala:

"Chceš říct, že jsi duch?"

"Neznám lepší slovo."

"Proč jses vrátil?"

"Ach, Betty, proč asi? Kéž bys mi to mohla říci ty sama."

Jednu odpověď však znal, protože ta se teď objevila na obrazovce. Odloučení mysli od těla nebylo ještě ani zdaleka ukončené a ani ta nejkomerčnější kabelová sít by nevysílala tak otevřeně erotické obrázky, jaké se tam teď tvořily.

Betty se nejdřív dívala, chvílemi s úsměvěm, chvílemi šokována. Pak se odvrátila, ne kvůli pohoršení, ale ze smutku, stesku po ztracených rozkoších.

"Takže to není pravda," řekla, "co nám vždycky vyprávěly o andělech?"

"Jsem snad anděl," podivoval se. Ale aspoň chápal proč tu je,

přinesen zpět přílivy smutku a touhou po schůzce se svou minulostí. Nejmocnějším citem, jaký kdy poznal, byla jeho vášeň k Betty; části smutku a viny, jež obsahovala, ji jen posilovaly.

Nikdy mu neřekla, jestli byl lepší milenec než Bobby. To byla otázka, na kterou se nikdy neptal, protože by tím pokazil kouzlo. Věřili stejné iluzi, kterou spolu hledali v objetí jako balzám na svůj žal / byl tak mladý, když to začalo, sotva dva roky po pohřbu/.

Samozřejmě to nemohlo přetrvat,ale ten zážitek jej neodvolatelně změnil. Víc než deset let se všechny jeho autoerotické představy točily jen kolem Betty. Nikdy nepoznal ženu, kterou by s ní mohl srovnávat a dávno si uvědomil, že takovou ani nenajde. Nikoho jiného neprobásledoval tentýž přízrak lásky.

Scény vášně zmizely, na okamžik prolnul normální program, nejasný obrázel LEONOVA visícího na Io. Pak se znovu objevila tvář Dava Bowmana. Zdálo se, že ztrácí kontrolu, nebot obrysy byly divoce neklidné, Chvílemi vypadal, jako by mu bylo deset let, pak dvacet či třicet, pak zas jako neuvěřitelně vráscitá mumie, jejíž svraštělé rysy jakoby byly parodií na člověka, kterého kdysi znala.

"mám ještě jednu otázku, než odejdu. Vždycky jsi říkala, že Carlos je Josého syn a já se vždycky divil. Jaká je pravda?"

Betty Fernandézová se naposledy dlouze zadívala do očí chlapce, kterého kdysi milovala / zase vypadal na osmnáct a ona si na chvilku přála vidět celé jeho tělo, ne jen pouhou tvář/.

"Byl to tvůj syn, Davide," zašeptala.

Obraz zmizel a vrátil se normální program. Když téměř po hodině vešel José Fernandéz tiše do místnosti, Betty stále ještě zírala na obrazovku.

Neobrátila se ani když ji políbil na zátylek.

"Tomuhle nikdy neuvěříš, José."

"Zkus to."

"Právě jsem lhala duchovi."

/pokračování příště/